Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

region västerbotten

Innehållsförteckning

Förord 5
1. Inledning 7
Kulturplanens roll i kultursamverkansmodellen 7
Regionala förutsättningar 7
Kulturpolitiskt ställningstagande 8
Kulturpolitiska utgångspunkter 8
Nationell nivå 8
Regional nivå 8
Kommunal nivå 9
Övriga styrdokument 9
2. Region Västerbottens kulturpolitiska mål 11
Mål 1. Den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik 12
Mål 2. Barn och unga är med och påverkar utvecklingen av kulturlivet 13
Mål 3. Kulturarv och kulturmiljöer är levande 14
Mål 4. Goda villkor för professionella kulturskapare ger ett utbud av hög kvalitet 15
Mål 5. Kulturen spelar en avgörande roll för samhället och regional utveckling 16
3. Samverkansområden 17
Former för samverkan 17
Jämlikt och tillgängligt kulturliv 17
Nationella minoriteter 18
Urfolket samer 18
Kulturell infrastruktur och utbud 20
Folkbildning 21
Regionala kulturkonsulenter 21
Barn och unga 23
Kulturarv och kulturmiljö 23
Professionella kulturskapare och konstnärligt skapande 23
Kulturella och kreativa näringar 24
Kultur och hälsa 24
Internationellt arbete 25
4. Konst och kulturområden 27
Professionell teaterverksamhet 27
Professionell musik- och dansverksamhet 31
Scenkonstöverskridande verksamhet 37
Museiverksamhet 39
Kulturmiljö 45
Regional enskild arkivverksamhet 47
Biblioteksverksamhet samt läs- och litteraturfrämjande verksamhet 51
Professionell bild- och formverksamhet 53
Filmkulturell verksamhet 57
Hemslöjdsfrämjande verksamhet 61
Nya och alternativa konst- och kulturformer 63
5. Uppföljning och utvärdering 64
6. Regionala kulturverksamheter 65
7. Dialoger och lokal kulturverksamheter 69

Grafisk form och illustrationer: Helen Bäckman, Region Västerbotten
Omslagsfoto: Patrick Degerman. Tillbaka innan midnatt, samproduktion Västerbottensteatern och Profilteatern.

Foto: Felix Wink.
Slöjdat utegym på Ålidhem i Umeå av
Stefan Markström och Jögge Sundqvist.

Förord

Ett land som vill kalla sig demokrati måste alltid fullt ut hålla fast vid den konstnärliga friheten. En region som vill vara en plats dit människor söker sig, utvecklas och bor kvar, måste prioritera konst och kultur. En plats som vill ge förutsättningar för människor att leva, bo och verka, måste ge utrymmer för konst, kultur och det egna skapandet. Kultur och konstnärligt skapande definierar det som gör oss till just människor.

Därför är denna plan större än bara en plan för kulturen i Region Västerbotten eller en del av Kultursamverksansmodellen. Det är en plan som omfattar våra olika kulturer, särarter, verksamheter och kulturens egen inneboende kraft. Den är också ett verktyg för konsten och kulturens roll för hållbar tillväxt och en del i regionens utveckling. Med hjälp av konst och kultur skapar vi en värld, i det stora och i det lilla, där vi ser nya horisonter, ifrågasätter sådant vi redan vet och lär oss att se nytt.

Vi välkomnar dig att ta del av Region Västerbottens kulturplan 2020 – 2023. De kulturpolitiska målen beskriver de ambitioner vi har på kulturområdet. Samverkansområdena beskriver vad vi tillsammans ska arbeta med och konst- och kulturområdena beskriver delar av det mångfacetterade och rika kulturliv vi har i Västerbotten.

Vår förhoppning är att Region Västerbottens kulturplan kan hjälpa dig att hitta just det du söker även om du själv inte befinner dig inom kultursfären. Att du använder denna plan för att hitta nya vägar till utveckling och samarbete. Att du ser konst och kultur som en del av näringslivet och som bidrar till samhällsutvecklingen. Att du upplever att vi med kulturens kraft växer både som individer och som organisationer, företag och samhälle i stort.

Avslutningsvis vill vi rikta ett stort och innerligt tack till alla som skapar konst och kultur i Västerbotten. Tack också till alla er som på olika sätt, roller och vis har varit med och tagit fram denna vår tredje kulturplan.

Rickard Carstedt (S)
Regionala utvecklingsnämndens ordförande
Region Västerbotten

Nina Björby (S)
Kulturutskottets ordförande
Region Västerbotten

Kulturverksamheter med anslag

- Verksamheter inom kultursamverkansmodellen
- Verksamheter med statliga och/eller regionala medel, ej kultursamverkansmodellen
- Interregional samverkan

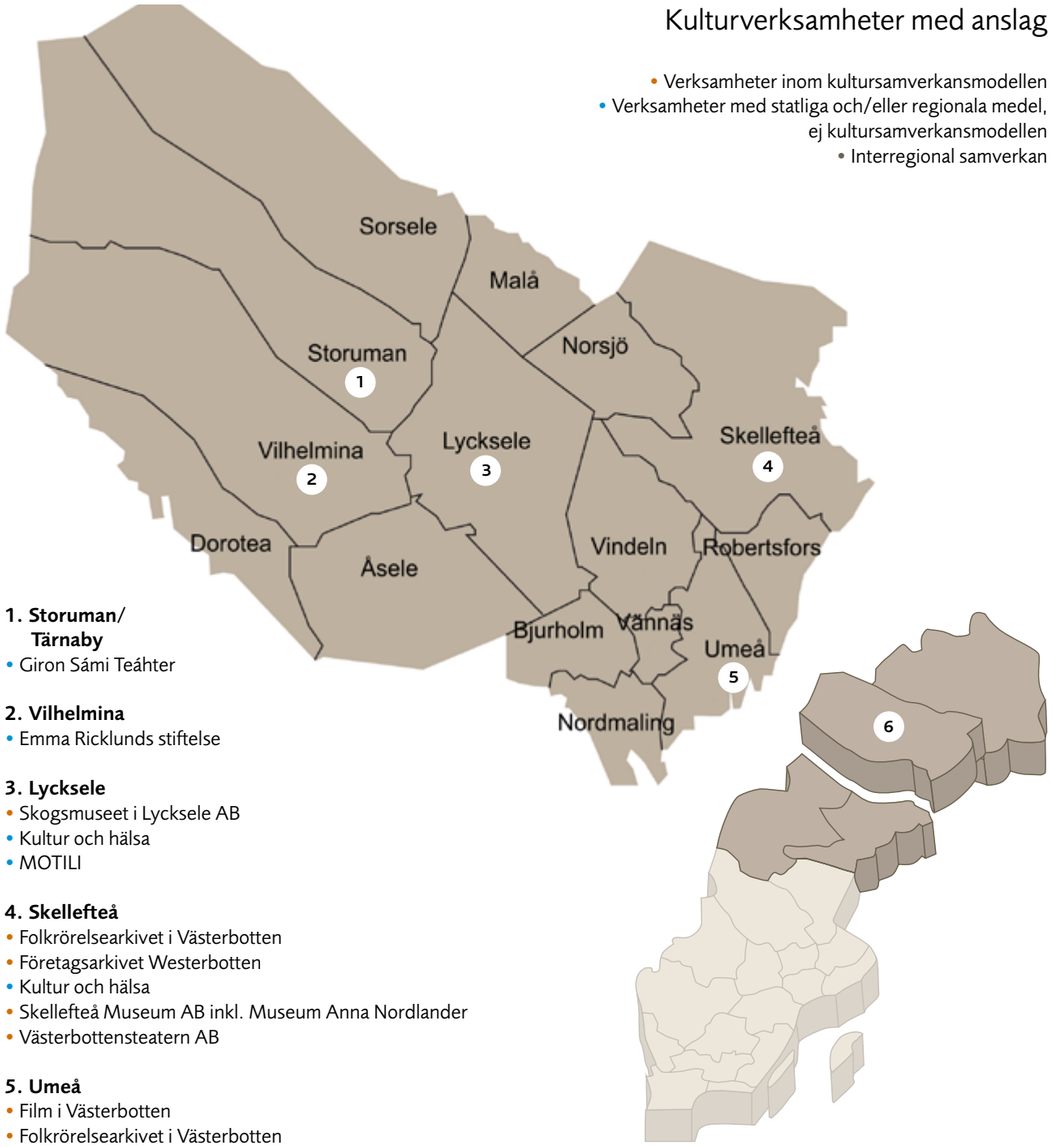

1. Storuman/ Tärnaby
- Giron Sámi Teáhter

2. Vilhelmina
- Emma Ricklunds stiftelse

3. Lycksele
- Skogsmuseet i Lycksele AB
- Kultur och hälsa
- MOTILI

4. Skellefteå
- Folkrörelsearkivet i Västerbotten
- Företagsarkivet Westerbotten
- Kultur och hälsa
- Skellefteå Museum AB inkl. Museum Anna Nordlander
- Västerbottensteatern AB

5. Umeå
- Film i Västerbotten
- Folkrörelsearkivet i Västerbotten
- Fria teatrar (Skuggteatern, Profilteatern, Ögonblicksteatern)
- Galleri Verkligheten
- Konstfrämjandet Västerbotten
- Kultur och hälsa
- Verksamheten för offentlig konst
- Regionbibliotek Västerbotten
- Mångkultur
- NorrlandsOperan AB inkl. Dans i Västerbotten och arr.bidrag
- Riksteatern Västerbotten inkl. arrangörsstöd
- Teatercentrum Norra
- Västerbottens museum AB
- Västerbottens läns hemslöjdsförening
- Västerbottens läns hembygdsförbund

6. Interregional samverkan
- Littfest
- Barentsamarbete
- Konsttidningen Volym
- Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD)
- Musik i Norr
- Norrscen
- Centrumbildningar
- Scenkonstdagar och Scenkonst i Norr
- Vandringsutställningar
- Studieförbund
- Folkhögskolor

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

1. Inledning

Kulturplanens roll i kultursamverkansmodellen

Kulturplanen ska beskriva ambitionen för en hållbar och framåtsyftande kulturutveckling i Västerbotten, där kulturpolitiska mål och utvecklingsområden präglas av vår gemensamma vision och ambition med samverkan som ledord.

Kulturplanen är ett styrdokument för regional kulturutveckling och samverkan i Västerbottens län de kommande fyra åren. Planen är både ett planeringsverktyg och ett underlag i dialogen om de statliga anslagen till de regionala kulturverksamheterna som inryms i kultursamverkansmodellen.

De fem övergripande regionala kulturpolitiska målen och insatsområdena har formulerats mot bakgrund av den nationella kulturpolitiken. Målen har formulerats utifrån de regionala behov och utmaningar som framkommit i samband med kommundialoger och övriga samrådsdialoger, remissvar, i ägardirektiv och de regionala kulturverksamheternas utvecklingsområden.

Insatsområdena utgör den gemensamma riktningen som Region Västerbotten och de regionala kulturverksamheterna som erhåller anslag inom ramen för kultursamverkansmodellen ämnar styra mot och måluppfylla under perioden 2020–2023.

För att ta del av statens bidragsgivning till regional kulturverksamhet ska en flerårig regional kulturplan utarbetas i samverkan med länets kommuner och i samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Regionen får därmed i enlighet med förordningen SFS 2010:2012 ansvaret att motta och fördela det statliga anslaget inom följande områden:

- Professionell teater-, dans- och musikverksamhet
- Museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete
- Biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet
- Professionell bild- och formverksamhet
- Regional enskild arkivverksamhet
- Filmkulturell verksamhet
- Främjande av hemslöjd

Regionen får även lämna statsbidrag till sådana verksamheter som avses i förordningen och som bedrivs i form av länsöverskridande samarbeten om dessa uppfyller de krav på anknytning till regionens område. Regionen får även lämna statsbidrag till överskridande samarbeten mellan olika konstområden.

Regionala förutsättningar

Västerbottens län är Sveriges till ytan näst största region. Tolv av regionens femton kommuner har mindre än 10 000 invånare och 73 procent av regionens drygt 260 000 invånare bor i de två största kommunerna Umeå och Skellefteå. Umeå utmärker sig som kulturstad genom att vara den kommun i landet som satsar mest på kultur.

Även om de geografiska avstånden är långa är närheten till möten en självklarhet. Västerbottens kulturliv präglas av aktörer med mod, där uppfinningsrikedom, inkludering och prestigelöshet skapar förutsättningar för ett mångsidigt kulturutbud av hög kvalitet – Vi kan själva men vi kan bättre tillsammans. Förtroendet för varandra gör oss till aktörer som får saker att hända.

Den kulturella infrastrukturen i regionen kännetecknas av nära samverkan och utrymme för flexibilitet mellan och inom respektive konstområde. Regionens kulturella infrastruktur utgörs av de regionala kulturverksamheterna tillsammans med de professionella kulturskaparna, kommunala kulturverksamheter, det fria kulturlivet och regionens folkrörelser, föreningsliv och folkbildning. Dynamiken i regionens kulturliv förutsätter att alla delar i denna infrastruktur ges möjlighet att utvecklas.

Umeå universitet har flera utbildningsprogram som rör kultursektorn, till exempel Biblioteks- och informationsvetenskap, Kulturanalysprogrammet och Manusutbildningen för film, tv och nya medier. HUMlab är en gränsöverskridande mötesplats på campus som förenar humanistisk och teknisk forskning och konstnärligt skapande och forskning. Vid Sveriges lantbruksuniversitet i Umeå bedrivs bland annat skoglig och skogshistorisk utbildning och forskning. Vid konstnärligt campus i Umeå samlas Bildmuseet, Designhögskolan, Konsthögskolan, Arkitekthögskolan och HUMlab-X kring den kreativa mötesplatsen Sliperiet. I Skellefteå finns program för dataspelsutveckling, scenografi och attributmakeri.

Tillsammans med Luleå tekniska universitet, som bland annat ansvarar för skådespelar- och musikutbildningar i Luleå respektive Piteå, finns flera starka kopplingar mellan kultur, utbildning och forskning i regionen.

Kulturpolitiskt ställningstagande

Kulturpolitiken i Region Västerbotten bedrivs utifrån principen om armlängds avstånd. Den politiska nivån beslutar om mål, riktlinjer och ekonomiska ramar medan de konstnärliga och kvalitativa bedömningarna överlåts till konstnärliga ledare och sakkunniga. Kulturens egenvärde och den konstnärliga friheten är vägledande och kulturen ska vara fri, dynamisk och ifrågasättande med ett mångfacetterat och kvalitativt kulturutbud. Samtidskonsten måste alltid få verka på egen fri grund utifrån sina egna specifika förutsättningar och perspektiv.

Kulturpolitiska utgångspunkter

Kulturpolitiken bedrivs utifrån ett trenivåstyre bestående av nationell, regional och kommunal nivå där varje nivå ansvarar för sina respektive delar inom kulturpolitiken. Kulturlänet Västerbotten kännetecknas av starka kulturinstitutioner, drivande och engagerade kulturskapare, ett aktivt föreningsliv, en betydande samisk kultur och en levande folkbildningstradition. Kulturella värden, det vill säga estetiska, andliga, sociala, historiska och symboliska värden, liksom mångfald, är viktiga för samhällsutvecklingen. Dessa värden är också viktiga för individers personliga utveckling och bidrar till goda förutsättningar för både hälsa, livsmiljö, regional tillväxt och demokratisk utveckling. Goda och jämlika möjligheter att utveckla kreativitet och engagemang har många positiva effekter på samhället och dess utveckling.

Nationell nivå

Enligt de nationella kulturpolitiska målen ska kulturen vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå dessa mål ska kulturpolitiken:

- främja allas möjligheter till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur

Kulturrådet är en myndighet under Kulturdepartementet som har till uppgift att verka för kulturens utveckling och tillgänglighet utifrån de nationella kulturpolitiska målen. Det sker genom fördelning och uppföljning av statliga bidrag men även genom att sprida information och kunskap. Myndigheten ska verka för en konstnärligt och kulturpolitiskt värdefull utveckling inom bland annat scenkonst, litteratur och bibliotek, bild och form samt de nationella minoriteternas kulturaktörer.

Kulturrådet fördelar årligen utvecklingsbidrag till regionala kulturverksamheter. Syftet med bidraget är att bidra till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen samt att ge ökade möjligheter till regionala prioriteringar och variationer. Kulturrådet ansvarar för fördelningen och uppföljningen av bidrag till regional kulturverksamhet genom Kultursamverkansmodellen.

Myndigheten för kulturanalys är en myndighet som har till uppgift att utvärdera, analysera och redovisa effekter av den nationella kulturpolitiken med utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Myndigheten ska även bistå regeringen med underlag och rekommendationer för att utveckla den statliga kulturpolitiken. Genom den statistik, utvärdering och analys som Kulturanalys tar fram ges myndigheter, organisationer och enskilda verksamheter möjlighet att följa och i förlängningen påverka kulturutvecklingen.

Länsstyrelsen har ett myndighetsansvar för kulturmiljövården. De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan 1 januari 2014. Målen styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, och fungerar även vägledande för den kommunala och regionala politiken.

Regional nivå

Region Västerbottens övergripande kulturpolitiska mål är att alla invånare har tillgång till ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och erbjuds likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur, samt har likvärdiga förutsättningar att påverka, delta och medverka i samhällslivet.

Under planperioden kommer Region Västerbotten arbeta utifrån fem mål för att uppnå det regionala övergripande kulturpolitiska målet.

- Den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik
- Barn och unga är med och påverkar utvecklingen av kulturlivet
- Kulturarv och kulturmiljöer är levande
- Goda villkor för professionella kulturskapare ger ett utbud av hög kvalitet
- Kulturen spelar en avgörande roll för samhället och regional utveckling

Region Västerbotten ska som regionalt organ främja och utveckla kulturaktiviteter som bedrivs i kommunerna, av regionala kulturverksamheter och det fria kulturlivet. Region Västerbotten har i uppdrag att ansvara för regional kulturverksamhet, inklusive regionala resurscentrum för biblioteksutveckling, film och rörlig bild genom Regionbibliotek Västerbotten och Film i Västerbotten. Region Västerbotten är delägare i fem kulturbolag; Norrlandsoperan AB, Skellefteå museum AB, Skogsmuseet i Lycksele AB, Västerbottens museum AB och Västerbottensteatern AB. I den regionala kulturverksamheten ingår också arkivverksamhet och regional kulturkonsulentverksamhet.

Arbetet utförs genom ägande i bolag, verksamheter och projekt i egen regi, bidrag till organisationer, medfinansiering av projekt samt deltagande i nätverk och processer. Arbetet sker i samverkan med aktörer i och utanför regionen, både nationellt och internationellt.

Kulturutskottets uppgift är att vara beredningsorgan till den regionala utvecklingsnämnden inom uppdraget att bedriva regional kulturverksamhet samt att verkställa av nämndens givna uppdrag inom verksamheten.

Länsstyrelsen Västerbotten är ansvarig myndighet för det statliga kulturmiljöarbetet i länet. Arbetet består av prövning, samråd, skydd, tillstånd, tillsyn och rådgivning enligt kulturmiljölagstiftningen samt fördelningen av statliga bidrag för vård, tillgängliggörande och utveckling av värdefulla kulturmiljöer. Arbetet bedrivs i nära samarbete med bland annat regionens museer.

Kommunal nivå

De kommunala kulturverksamheterna i regionen är organiserade på olika sätt och majoriteten av kommunerna i Västerbotten har politiskt antagna kommunala kulturplaner. Planerna formulerar en kommunal kulturpolitisk inriktning och i vissa fall är de sammanlänkade med kommunernas biblioteks- och/eller fritidsplaner. Kommunerna ansvarar för lokal utveckling, verksamheter och projekt. Respektive kommun understödjer det lokala kulturlivet utifrån sina särskilda förutsättningar. Folkbildningens aktörer, föreningsliv, enskilda professionella kulturskapare, kulturskolor samt biblioteken skapar gemensamt det lokala kulturliv. Biblioteken är den enda kulturverksamhet som är lagstadgad och folkbibliotek finns i alla kommuner. Där spelar de ofta en central roll som mötesplatser.

Övriga styrdokument

Arbetet inom respektive politiska nivå styrs av lagar, förordningar, strategier och planer. På en global nivå påverkar agendor likt "Agenda 2030" en hållbar utveckling och FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen) har utvecklats från ett internationellt avtal till svensk lag, och där med stärkt barns rättigheter i Sverige. Utöver det styrs det kulturpolitiska arbetet av bland annat museilagen (2017:563) och biblioteckslagen (2013:801) och lagar som på olika sätt värnar om mänskliga rättigheter, exempelvis diskrimineringslagen (2008:567) och lagar som rör urfolket samerna och övriga nationella minoriteter (2009:724, SÖ 2002:2, SÖ 2002:3, prop 1976/77, bet 1976/77:KrU43, regeringsformen kap 1, 2§). Utöver det arbetar den regionala nivån för att olika avtal som MU-avtal[1] och regler som enprocentsregeln[2] efterlevs såväl som att strategier som exempelvis "En strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck" efterföljs.

Regional utvecklingsstrategi

Regionalt utvecklingsarbete handlar om samverkan. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS), ger den gemensamma övergripande bilden och riktningen för hur Västerbotten ska uppnå de mål man vill uppnå i framtiden. RUS visar på regionens utmaningar och möjligheter att bli en hållbar plats att leva och utvecklas på.

Regionplan

Region Västerbotten arbetar för ett utvecklat och mångsidigt kulturliv i Västerbottens län. Genom helhetssyn, initiativtagande och strategisk medfinansiering ska Region Västerbotten bidra till förnyelse, mångfald och utveckling av kulturverksamheter och kulturprojekt.

Biblioteksplan

Den regionala biblioteksplanen utgör ett komplement till Västerbottens läns kulturplan och visar hur Regionbibliotek Västerbotten ska uppfylla kraven i Biblioteckslagen (2013:801 11§). Regional biblioteksplan för Västerbottens län är ett måldokument för regionens regionala biblioteksverksamhet. Den är ett stöd för prioritering och planering av utvecklingsinsatser tillsammans med regionens kommunbibliotek, sjukhusbibliotek och Kultur och hälsaverksamhet. Planen tydliggör bibliotekens betydelse och roll för demokrati, lärande, information samt kulturell och regional utveckling i Västerbottens län.

1. *MU är ett statligt ramavtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar.*
2. *Enprocentsregeln innefattar konstnärlig gestaltning av offentliga miljöer där minst en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnationer av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer ska investeras i byggnadsanknuten konstnärlig gestaltning.*

Foto: Andréas Brännström.
Projektet Gör Konst, Konstfrämjandet Västerbotten.

2. Region Västerbottens kulturpolitiska mål

Kulturpolitiska mål. Regional kulturverksamhet styrs av fem övergripande mål. De är formulerade utifrån en vilja att erbjuda alla invånare ett brett kulturutbud av hög kvalitet. Regionen värnar också om allas rätt att få skapa och utöva kultur samt påverka, delta och medverka i samhällslivet.

Insatsområdena utgör den politiska viljeriktningen som Region Västerbotten identifierat för planperioden. Genom samverkan med de regionala kulturverksamheterna, kommunerna och samrådsparter ska Region Västerbotten verka för att uppnå de regionala kulturpolitiska målen. Insatsområdena beskrivs i kapitel 2.

Samverkansområden avser de områden som Region Västerbotten tillsammans med samrådande och samverkande parter identifierat som särskilt angelägna att arbeta med och utveckla under planperioden. De gemensamma samverkansområdena beskrivs i kapitel 3.

Konst- och kulturområdena beskriver främst de verksamheter som erhåller medel inom ramen för kultursamverkansmodellen i enlighet med förordningen 2010:2012. I kapitel 4 har respektive verksamhet beskrivit sina utvecklingsområden för planperioden. De utgör en del av de gemensamma insatsområdena.

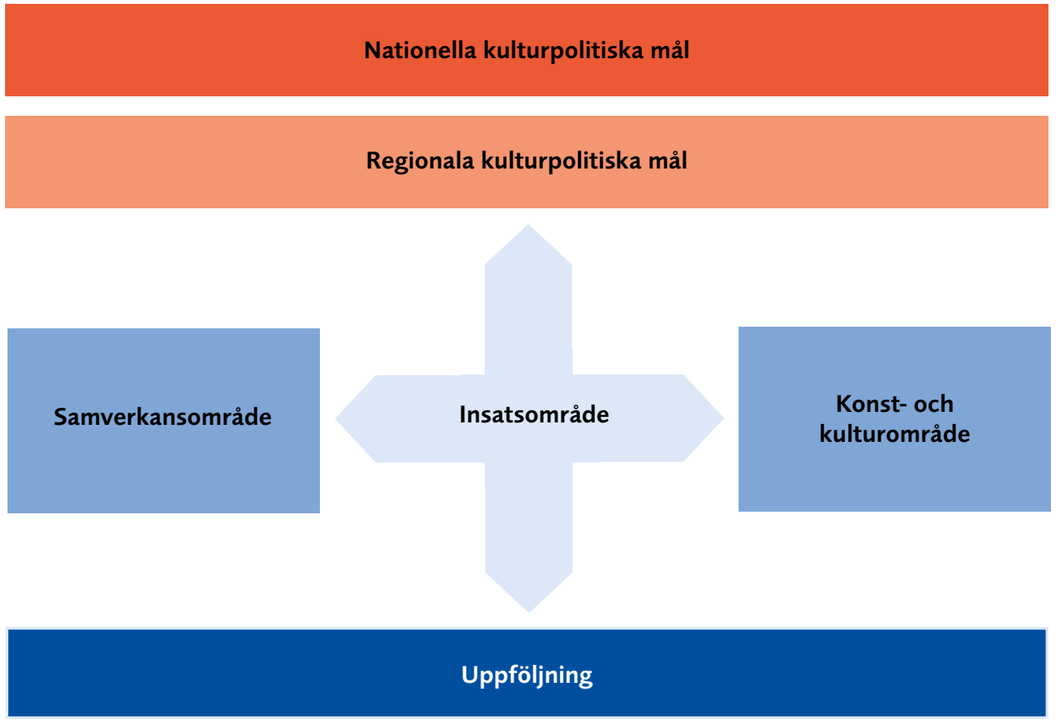

Mål 1. Den kulturella infrastrukturen är tillgänglig och jämlik

Region Västerbotten vill främja möten mellan olika kulturer och återspegla mångfalden i regionen, där alla delar av verksamheten präglas av jämlikhet, jämställdhet och tillgänglighet. Den offentligt finansierade kulturen ska vara demokratisk, i betydelsen att den ska vara tillgänglig och angelägen för alla.

Ett rikt och mångfacetterat kulturliv behöver bredd, spets, djup och möjligheter att upplevas och utövas i hela regionen. En mångfald i utbudet är angeläget och kräver en god struktur för förmedling av konst och kultur som skapar förutsättningar för variation. I arbetet för välfärd, delaktighet och demokrati är kulturell mångfald i kulturlivets organisationer och publik också viktigt. Kulturpolitiken ska främja alla människors möjlighet att uppleva och ta del av konst och kultur. All regional kulturverksamhet ska ha en god geografisk spridning i regionen, detta har betydelse för invånarnas närhet och tillgänglighet till de olika kulturverksamheterna. Samtliga regionala kulturverksamheter ska på olika sätt arbeta med att överbrygga avstånden och vara aktiva i regionens kommuner.

Insatsområden 2020-2023
För att uppnå målet avses att

- Förbättra samordningen av arrangörsfrämjande insatser
- Genom samverkan synliggöra och utveckla regionen och norra Sveriges gemensamma kulturella tillgångar
- Implementera metoder för utveckling av jämlikhetsarbetet
- Stödja den digitala utvecklingen inom kulturområdet och öka den digitala kompetensen
- Tillgängliggöra, synliggöra och stödja urfolket samernas och övriga nationella minoriteters kulturer inom befintliga och nya strukturer
- Främja närhet och tillgänglighet till regional kulturverksamhet för regionens invånare oavsett bostadsort

Foto: Sergey Gavrilov.
Caught in the middle/Elle Sofe Henriksen.

Mål 2. Barn och unga är med och påverkar utvecklingen av kulturlivet

Region Västerbotten vill främja ett varierat kulturutbud för barn och unga i hela regionen och kultur ska vara en självklar del av målgruppens vardag i såväl skola som på fritiden. Tillgång till kultur och eget skapande ger goda förutsättningar för barn och unga att utvecklas till självständiga, kritiskt tänkande och kreativa individer, i enlighet med barnkonventionen.

Möjligheterna för barn och unga att ta del av kultur varierar mellan kommunerna i regionen. En tydlig samverkan mellan kulturinstitutioner, kulturkonsulenter, professionella kulturskapare och kommuner behövs. Samarbete med skola och kulturskola är angeläget, kulturskolans roll att utveckla och stimulera elevernas färdigheter till fortsatt kulturellt utövande behöver stärkas. För att främja återväxt i arrangörsledet behöver befintliga mötesplatser och strukturer tillgängliggöras för målgruppen men även möjlighet att utforska nya arenor.

Insatsområden 2020-2023
För att uppnå målet avses att

- Stärka unga arrangörer och främja återväxt i arrangörsledet
- Utjämna skillnader i fråga om tillgång till kultur för barn och unga – både vad gäller möjligheter till eget skapande och möjligheter att ta del av kulturupplevelser
- Utveckla samverkan inom barn och ungkulturområdet för att stödja barn och ungas kulturutövande i regionens kommuner

Foto: Malin Arnesson.
Den listiga lilla räven, NorrlandsOperans barnkör i kostymer av Marcus Olson.

Mål 3. Kulturarv och kulturmiljöer är levande

Region Västerbotten vill bidra till att regionens kulturmiljöer och olika kulturarv bevaras, används och utvecklas. Kulturarv och kulturmiljöer har betydelse när det gäller platser som människor väljer att bo, verka i, längta till och besöka.

Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också beskrivas som förutsättningar för eller resultatet av dynamiska samtal eller förhandlingar om samhällets utveckling. Kulturmiljön omfattar hela det av människor påverkade landskapet. Västerbottens län är landets näst största och sträcker sig från norska gränsen i väst till Bottenviken i öst. Värnandet av regionens kulturmiljö och olika kulturarv är viktigt för kunskaperna om och förståelsen av vår gemensamma historiska bakgrund. Det samiska kulturarvet är en ovärderlig tillgång i ett regionalt, nationellt och ett internationellt sammanhang.

Insatsområden 2020-2023
För att uppnå målet avses att

- Bidra till att regionens kulturmiljöer är kända och används som angelägna resurser
- Främja förutsättningar för att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i regionen
- Tillgängliggöra och synliggöra urfolket samerna och övriga nationella minoriteters kulturarv
- Verka för att regionens olika kulturarv kan brukas och utvecklas av en bred allmänhet genom ökad delaktighet

Foto: Petter Engman, Västerbottens museum.
Rock Art in Sápmi, Västerbottens museum.

Mål 4. Goda villkor för professionella kulturskapare ger ett utbud av hög kvalitet

Region Västerbotten vill bidra till att Västerbottens län är en attraktiv miljö för kulturskapare att bo och verka i, där professionalitet och yrkeskunnande stimulerar till konstnärlig förnyelse. Kulturskapare är med sin kompetens och kreativitet viktiga för kulturens och regionens utveckling och attraktivitet.

Genom att ge plats för både bredd och spets i det kreativa skapandet ges förutsättningar för ett långsiktigt starkt kulturliv. En mångfald i utbud och uttryck bidrar till kvalitet och konstnärlig förnyelse. Konstens förmåga att skapa gemenskap, identitet och samhörighet ska konsekvent betonas. Angeläget är att förbättra möjligheter till livslångt lärande och en vidgad arbetsmarknad som tar tillvara kulturskaparens intressen. Viktiga ingångar för att stödja professionella kulturskapare är att följa generella upphovsrättsliga frågor och beakta avtalsenliga ersättningsregler.

Insatsområden 2020-2023
För att uppnå målet avses att

- Bidra till ett varierat och tillgängligt kulturutbud i hela regionen som kännetecknas av konstnärlig kvalitet och förnyelse
- Genom interregional samverkan stärka norra Sveriges kulturskapare i ett nationellt och internationellt perspektiv
- Underlätta för professionella kulturskapare att verka i regionen
- Utveckla metoder för samråd mellan professionella kulturskapare och andra aktörer

Från inspelningen av kortfilmen "Skolsyrran" regisserad av Anna Brodin och Frida Sandberg.

Mål 5. Kulturen spelar en avgörande roll för samhället och regional utveckling

Region Västerbotten vill synliggöra kulturens betydelse för andra samhällsområden och stärka kulturens roll i en hållbar, demokratisk, och regional utveckling. Kulturens egenvärde är en grundförutsättning för den regionala kulturpolitiken men kultur har också en viktig roll inom andra politikområden.

Det är en central uppgift för Region Västerbotten att skapa förutsättningar för ökad samverkan mellan kultursektorn och andra samhällssektorer, såsom näringsliv, samhällsplanering, besöksnäring, utbildning och hälsa. Detta för att kultur ska bli tillgänglig för fler och för att stärka regionens attraktivitet – på en nationell och internationell arena. Ett samhälle som kännetecknas av framgång och utveckling skapas av kreativa människor där det livslånga lärandet spelar en betydelsefull roll. Nya näringar som växer fram inom den kulturella sektorn förutsätter ett gemensamt ansvarstagande mellan kulturpolitik och näringslivspolitik. Ökad kunskap behövs också för att understödja kulturens hälsofrämjande effekter.

Insatsområden 2020-2023
För att uppnå målet avses att

- Bidra till att höja kunskapen om kulturens betydelse och effekter för en hållbar utveckling
- Fortsatt delta på den internationella arenan genom synlighet, nätverk och samarbeten
- Utveckla samverkan mellan kultur och andra samhällsområden

Foto: Skellefteå museum.

3. Samverkansområden

Former för samverkan

I Region Västerbotten är samverkan en viktig del i kulturutvecklingen både på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Viktiga samverkansparter utgörs av kommuner, civilsamhälle, folkbildning, forskning, de regionala kulturverksamheterna och professionella kulturskapare. I detta kapitel har regionen tillsammans med ovanstående parter identifierat ett antal särskilt angelägna samverkansområden som bidrar till att stärka kulturens roll i samhället.

Exempel på etablerade nätverk för samverkan i regionen är kulturchefsnätverket i vilket kommunerna och regionen för dialog om det gemensamma kulturstrategiska arbetet. Att fortsatt stimulera befintliga nätverk i regionen och att främja nya former av samverkan är ett prioriterat strategiskt arbete för Region Västerbotten. Det ingår i vår gemensamma ambition att erbjuda ett regionalt kulturutbud av hög kvalitet och likvärdiga möjligheter att skapa och utöva kultur i hela länet.

Region Västerbotten är en resurs för att samordna och förmedla kunskap, kontakter, kompetens, mötesplatser och dialoger. Därutöver finns Arkivnätverk Umeå, KMV – samrådsgrupp för kulturmiljövården mellan regionens museer och Länsstyrelsen Västerbotten, Umeåregionens kulturarbetsgrupp, Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD), Norrscen, Musik i norr, Nätverket för filmaktörer i norra norden, MOTILI (Musik och Teaterföreningar i Lapplands Inland), Riksteatern Norra, Teatercentrum Norra, Folkbildning Västerbotten, Kulturskolenätverket i Västerbotten (KNIV), Alla tiders Västerbotten, och Umeåregionens biblioteksamverkan, Minabibliotek samt V8-biblioteken – biblioteken i Västerbottens inland. Arrangörsnätverk som musik- och teaterföreningarna, studieförbunden och folkbiblioteken är viktiga aktörer i regionen.

På interregional nivå har de fyra nordligaste länen, Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland Härjedalen ett mångårigt samarbete med utgångspunkt i gemensamma utmaningar som att överbrygga avstånd, utveckla starka, nationellt intressanta scener och verksamheter samt förmedla ett kvalitativt utbud av kultur till medborgarna på jämlika villkor. Samarbetet syftar till att ytterligare stärka det professionella kulturlivets roll och position som tillväxtfaktor i norra Sverige. Genom stärkt samverkan blir kulturen i norr en starkare nationell röst och ett utvecklat samarbete kan ske genom formaliserade nätverk, erfarenhetsspridning, kompetensutveckling och resursoptimering. Frågor som rör arrangörsutveckling, kulturella- och kreativa näringar samt gemensam viljeriktning vad gäller urfolket samernas möjlighet att utveckla sin kultur är prioriterade samverkansområdena.

På statlig nivå för regionen löpande dialog med Statens kulturråd avseende kulturplanen. Kulturrådet bjuder även in till tematiska överläggningar kring aktuella frågor. Regionen för kontinuerligt dialog med kulturdepartementet. I samarbete med Myndigheten för kulturanalys deltar regionen också i nätverk för uppföljning av kultursamverkansmodellen.

Jämlikt och tillgängligt kulturliv

Strukturer i samhället påverkar människors skapande, brukande och tillförskaffande av konst och kultur. Att på olika sätt främja människors möjligheter att ta del av och skapa kultur utifrån sina egna förutsättningar och på sina egna villkor oavsett kön, könsidentitet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning, ålder eller socioekonomisk bakgrund är ett av den nationella och regionala kulturpolitikens uppdrag. I Region Västerbotten ingår mångkulturverksamheten i det samlade jämlikhetsarbetet.

Konsten och kulturen är viktiga arenor för att driva det demokratiska samtalet framåt och det är av yttersta vikt att det vilar på den konstnärliga friheten. Normkritiska ingångsvinklar har en betydande roll inom kulturen för att skapa ytor för historier, berättelser och perspektiv som inte alltid syns eller hörs. Genom att verka utmanande och ifrågasättande vrider konsten på sådant som vi ofta tar för givet och sätter nya perspektiv på det som framstår som självklart. Ett sådant arbete som spelat en viktig roll de senaste åren är metoo-rörelsens arbete med att synliggöra hur maktstrukturer och normer i samhället tar sig uttryck i relation till kön.

Region Västerbotten följer via kultursamverkansmodellen upp de regionala kulturverksamheternas arbete med allas lika möjligheter till kultur oavsett kön, könsidentitet eller konstuttryck, funktionsnedsättning, etnisk och kulturell bakgrund, samt barn och ungas rätt till kultur och hur de nationella minoriteternas kultur- och kulturarv främjats och synliggjorts.

Jämställdhet
Målet för jämställdhet i Sverige är att alla kvinnor och män ska ha makt att forma samhället och sina egna liv. Jämställdhet betonar att alla människor ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter oavsett kön. Det förutsätter att det finns en jämn fördelning av makt och inflytande. Region Västerbotten verkar för att jämställdhetsperspektivet ska finnas med vid alla beslut och på alla nivåer.

Hbtq
Konst och kultur är ett effektivt verktyg för att höja kunskapen och synliggöra hbtq-frågor. Region Västerbottens avser att ytterligare utveckla sitt arbete med hbtq genom implementering av "En handbok i normkritik och hbtq-förhållningssätt inom regional kulturverksamhet". Handboken togs fram inom ramen för projektet Hbtq och normkritisk kompetens och syftar till att vara ett verktyg i det systematiska utvecklingsarbetet.

Ålder
Ingen ska diskrimineras utifrån sin ålder och olika ålders grupper har olika förutsättningar och behov. Äldre kan av olika skäl ha svårt att ta del av kulturlivet och möjligheter till eget skapande. Det finns idag ett behov av mötesplatser, kulturella och sociala aktiviteter för äldre i och med en åldrande befolkning. Det är således angeläget att nå målgruppen.

Unga verkar ofta på ett autonomt sätt och tänjer på kulturbegreppet och vad som bör ingå i det. Ungas form för organisering sker många gånger genom icke traditionella föreningsformer och kräver därför andra former av stödstrukturer.

Det behövs ökad kunskap om hur olika målgrupper organiserar sig för att bättre kunna möta olika gruppers behov för att alla, oavsett ålder, ska ha goda förutsättningar till ett rikt kulturliv.

Funktionsnedsättning
Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället för personer med funktionsnedsättning. Inom kulturområdet behövs ett flexibelt system som kan möta individuella behov och där den fysiska tillgängligheten samt individens förutsättningar att skapa och ta del av kultur främjas. De regionala kulturverksamheterna arbetar kontinuerligt med digitala verktyg och andra metoder för att fler ska kunna ta del av kultur, däribland teckenspråks- och syntolkningar, textbaserade utställningar, lättlästa texter, texttolkning och audioguider. I arbetet med att öka representationen på scenerna såväl som utanför dem behövs nya samverkansformer och lösningar, vilket bör ske i dialog med sakkunniga. Åtgärder för enkelt avhjälpta hinder ska ske löpande och Region Västerbotten ska verka för att kulturen ska bli mer tillgänglighetsanpassad.

Etnisk och kulturell mångfald
Det sker idag en mängd olika former av integrationsprojekt med konsten och kulturen i centrum runt om i regionen. Ett arbete som mångt och mycket leds och bedrivs av civilsamhällets aktörer. En fortsatt utveckling av mötesplatser är angeläget för att skapa nya interkulturella möten och Region Västerbotten ser fördelar med att verka för att sammanlänka civilsamhällets aktörer med kulturinstitutionerna och folkbildningen.

Nationella minoriteter

De nationella minoriteterna i Sverige utgörs av judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och samer. Enligt FN:s definition är samerna även ett urfolk. Den svenska minoritetspolitiken har som mål att ge skydd åt de nationella minoriteterna och verka för att stärka de nationella minoriteternas möjligheter till inflytande och hålla minoritetsspråken levande. Detta görs i enlighet med Sveriges åtaganden enligt Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter (SÖ 2000:2) och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk (SÖ 2000:3) samt den svenska lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724). I Västerbotten är idag nio av femton kommuner förvaltningskommuner för finska och samiska.[4]

I tider då nationella minoriteter försummats rätten att bruka sin egen kultur eller tala sitt eget språk har det muntliga berättandet varit ett viktigt verktyg för att föra kunskaper, kulturer och seder vidare mellan generationer. Idag skyddas de nationella minoritetsspråken jiddisch, romani chib, finska, meänkieli och samiska av språklagen (2009:600). Lagen innefattar att det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken. Urfolket samerna har även sina språkliga rättigheter skyddade i grundlagen.

I bevarandet och utvecklingen av språket bidrar läs- och litteraturfrämjande insatser till att tillgängliggöra och synliggöra språket. Skolan och biblioteken spelar en viktig roll som bärare och tillgängliggörare av litteratur. Barn och unga är en särskilt prioriterad målgrupp.

I arbetet med att synliggöra nationella minoriteters kulturer, berättelser, historia och det samtida intar konst och kultur ofta en kunskapsbärande och kunskapshöjande funktion. Det finns idag flera upparbetade samarbeten och samverkansformer mellan regionala kulturverksamheter och nationella minoriteter i Västerbotten. Region Västerbotten kommer fortsätta att synliggöra nationella minoriteters kultur och kulturarv genom att aktivt verka för frågorna i det övergripande kulturpolitiska utvecklingsarbetet.

Urfolket samer

Samerna har en lång sammanhängande historisk anknytning till de områden där de bedrivit sin näring och utvecklat sin kultur som går tillbaka till tiden före nationalstatens bildande. Samerna uppfyller därmed kriterierna för ett urfolk (prop 1976/77:80, bet 1976/77:KrU43). Sedan 2011 anges även i regeringsformen (1 kap, 2§) att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Särskilda insatser behövs för att barn och unga ska få tillgång till sitt eget språk.

4. Förvaltningskommuner samiska: Dorotea, Malå, Lycksele, Sorsele, Storuman, Umeå, Vilhelmina, Vindeln, Åsele.
Förvaltningskommuner finska: Skellefteå och Umeå.

Foto: Johan Gunséus

De nordligaste regionerna har ett särskilt ansvar att arbeta med att stärka samisk identitet och samernas rätt att få verka utifrån egna villkor. Regionerna utgör den svenska delen av Sápmi och inom det regionala kulturpolitiska arbetet planerar de fyra nordligaste regionerna att tillsammans med sametinget ta fram en gemensam viljeriktning för hur arbetet med frågor som berör det samiska området ska genomföras.

Region Västerbotten ser ett behov av att tillgängliggöra och synliggöra urfolket samernas kultur inom befintliga och nya strukturer i kultursektorn. Ett arbete har påbörjats gällande etablering av samiska center genom en utvecklad samverkan mellan ett flertal aktörer. Dessa center kan bidra till att stärka den samiska identiteten genom möjlighet att ta del av den egna kulturen men också vara av betydelse för att på olika sätt höja samhällets kunskap om urfolket, både historiskt och samtida.

En befintlig struktur för att bedriva professionell scenkonst med den samiska kulturen och identiteten som grund är Giron Sámi Teáhter. En utvecklingsambition är att Giron Sámi Teáhter ska erkännas som nationalscen. Den samiska filmproduktionen i regionen har växt sig stark och behöver fortsatt utvecklas. De samiska filmskaparna har lyft samiska frågor i kortfilm och långfilm som rönt stor nationell och internationell uppmärksamhet. För fortsatt utveckling krävs möjligheter till finansiering av tyngre produktion som långfilm, tv-drama och dokumentär. Det är också av vikt att nationella aktörer som kulturdepartementet och Svenska filminstitutet engagerar sig i frågan.

Kulturell infrastruktur och utbud

Region Västerbottens uppdrag är att främja tillgången till ett kulturutbud av hög konstnärlig kvalitet samt ett brett urval av kulturarv och kulturmiljöer för regionens invånare, oavsett bostadsort. De flesta regionala kulturverksamheter är lokaliserade i regionens större städer och tillgången till professionell kultur skiljer sig därför mellan kust, inland och fjäll. Folkbildningen har aktörer i alla kommuner och många gånger fungerar biblioteken runt om i regionen som centrala mötesplatser, plattformar och kulturarenor.

Arrangörsutveckling
Ett starkt producentled är direkt relaterat till ett starkt arrangörsled och folkrörelselänet Västerbotten har idag ett av landets livskraftigaste arrangörsnätverk med sjutton arrangerande teater- och musikföreningar spridda över hela regionen. Nätverket förstärks av Riksteatern Norra som består av de fyra norrlandslänens länsteaterföreningar, ett antal arrangerade Folkets hus och parker, bygdegårdsföreningar med mer. Studieförbundens roll som utförare av kulturarrangemang och samverkanspart ska också betonas.

För att människor ska ges samma möjligheter att ta del av kultur i hela regionen krävs samverkan mellan producent och arrangörsled, något som bland annat innebär att konserter, föreställningar, utställningar behöver anpassas till lokala förutsättningar. Det är en ekonomisk utmaning att turnera i regionen – både på grund av avstånden men också på grund av ett sviktande besöksantal i regionens mindre kommuner varför ett utvecklat subvention- och distributionssystem är angeläget.

En förutsättning för ett starkt arrangörsled i Västerbotten är att det finns en utvecklad samverkan mellan regionala och kommunala aktörer, exempelvis regionala kulturverksamheter, lokala arrangörsföreningar, hembygdsföreningar, folkbildning, professionella kulturskapare och kommunerna. Inomregionala nätverk för lokala arrangörsföreningar är ett annat framgångsrikt sätt att koordinera tillgången till ett kulturutbud av hög kvalitet på många och varierade platser i regionen. Ett tredje är att det finns en interregional samverkan, något som idag sker mellan dem fyra nordligaste länen genom Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD). Region Västerbotten ser behov av att förbättra samordningen av arrangörsfrämjande insatser och utveckla en gemensam strategi för arrangörsutveckling regionalt och interregionalt.

För att främja återväxt i arrangörsledet behöver förutsättningar för det unga arrangörskapet bli bättre. Området kräver samverkan mellan kulturlivets olika aktörer på regional och kommunal nivå, där frågor om tillgång till befintliga strukturer och möjlighet att utveckla nya behöver diskuteras, identifieras och utvecklas.

Digitalisering
Digitaliseringen har på kort tid ändrat grundförutsättningarna för hur vi organiserar våra liv och samhällen. Vi lever i en brytningstid där sammanlänkningen av den analoga och digitala världen ställer krav på att samhället understödjer och ger medborgarna möjlighet att tillförskaffa sig digital kompetens och en medie- och informationskunnighet (MIK).

Digitaliseringens möjligheter och utmaningar påverkar hela kultursektorn. Digitalt skapande eller det analogt skapade som förmedlas via digitala kanaler förändrar marknad och roller. Konstområdena är i omvandling både vad gäller produktion, distribution och konsumtion. Digitaliseringen och sociala medier medför att vi kommunicerar, uttrycker och hämtar information bland annat med hjälp av rörlig bild. Behovet av film- och mediekunnighet är större idag än tidigare.

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

Den digitala utvecklingen bidrar till att fler personer har möjlighet att ta del av kulturupplevelser och samhällsinformation där biblioteken är som ett nav i den digitala- och kulturella infrastrukturen. Människors möjlighet till ett livslångt lärande genom digitala verktyg och en snabb digital infrastruktur är en demokratifråga. Inte minst i områden där närheten till de fysiskt demokratiska rummen, som folkbiblioteken, ligger långt ifrån människorna. Det handlar också om att kunna interagera och kommunicera, söka upplevelser – och för många människor också skapa en identitet – genom att finnas och fungera på internet.

Digitaliseringen har också stor betydelse för den framväxande sektorn för kulturella och kreativa näringar (KKN) som ofta arbetar digitalt och globalt. Här representerar spelutvecklingsföretagen både en gränsöverskridande digital konstform och en växande bransch. Kännetecknande för hela sektorns olika konstområden är betydelsen av digitala affärs- och arbetsmodeller.

Sammanfattningsvis är det angeläget att stärka förutsättningarna för digitalt utvecklingsarbete och det finns behov av organisering som effektiviserar samhandling mellan statlig, regional och kommunal nivå.

Folkbildning

Folkbildningen arbetar i skärningspunkten mellan det professionella kulturlivet och amatörkultur, mellan utbildning och bildning, mellan civilsamhälle och offentlig sektor, mellan generationer, mellan kulturer och spelar en viktig roll i det livslånga lärandet. Folkbildningens organisationer är närvarande i alla kommuner i Västerbotten och folkhögskolorna och studieförbunden utgör en viktig resurs genom sitt arbete med bildning och demokratiutveckling. Region Västerbotten äger två folkhögskolor och ger årliga anslag till fem stiftelse- och rörelseägda folkhögskolor i regionen samt tio studieförbund.

Folkbildning Västerbotten är en regional part och företrädare för folkbildningen med uppgift att öka och bredda dialogen mellan folkbildningen och offentlig sektor, samt andra samhällsbyggande aktörer. Folkbildningen organiserar och finansierar stora delar av amatörkulturen i regionen. Med sin lokala förankring och geografiska spridning når den en stor del av befolkningen. Några av folkhögskolorna har byggt upp kvalificerade produktionsmöjligheter för till exempel musik, konst och teater. Folkhögskolornas integrationsfrämjande arbete är ett exempel på område där ökad samverkan med andra aktörer i regionen kan utvecklas.

Studieförbunden verkar på olika sätt i kulturlivet, både som utförare, samverkanspart och möjliggörare där tillgänglighet och delaktighet är viktiga grundvärden. Till detta kommer det egna skapandet som till exempel musik, drama, hantverk och dans som möjliggörs i studiecirkelform eller annan folkbildning. Studieförbunden erbjuder deltagare att engagera sig utan att ingå i en traditionell föreningsstruktur men kunskapen som kommer människor till del genom studieförbunden bidrar även till att främja återväxt inom föreningslivet. Studieförbundens roll i relation till föryngring och återväxt inom arrangörsleden bör utvecklas.

Folkhögskolorna i regionen och studieförbundens regionala organisationer ingår i överenskommelsen som gemensamt tagits fram av Folkbildning Västerbotten och Region Västerbotten. Region Västerbotten och Folkbildning Västerbotten ser ett behov av att tydliggöra och stärka folkbildningens roll i det regionala utvecklingsarbetet. Region Västerbotten ser också ett behov av att identifiera och skapa former för samverkan mellan folkbildningens aktörer och regionala kulturverksamheter.

Regionala kulturkonsulenter

Kulturkonsulenterna ansvarar för att främja, stärka och utveckla en god tillgång till professionell teater, dans och musik, konst, litteratur, film och hemslöjd i hela regionen. I Västerbotten är kulturkonsulenterna i huvudsak stationerade hos huvudmännen för de regionala kulturverksamheterna. Arbetet riktar sig till professionella kulturskapare, barn och unga, föreningsliv och allmänhet. Verksamheten ska främja mångfalden i regionen.

Kulturkonsulentverksamheterna ska tillsammans vara en resurs för länets kulturaktörer samt stödja och utveckla dialog och samverkan mellan olika aktörer i regionen. Utveckla samverkan inom barn och ungkulturområdet i syfte att stödja alla barn och ungas tillgång till kulturupplevelser och kulturutövande och främja insatser som bidrar till att Västerbottens län är en attraktiv miljö för kulturskapare att bo och verka i och vara en del i den kulturella infrastrukturen.

I syfte att förmera konsulenternas arbete och nå de gemensamma målen avser Region Västerbotten att tydliggöra den samlade konsultverksamheten i relation till kommunerna men också verka för att identifiera nya samarbetsformer för att stärka det samlade konsulentuppdraget. Detta görs genom närmare förbindelser kulturkonsulenterna emellan i syfte att tydliggöra uppdrag och funktion gentemot offentliga verksamheter och professionella kulturskapare.

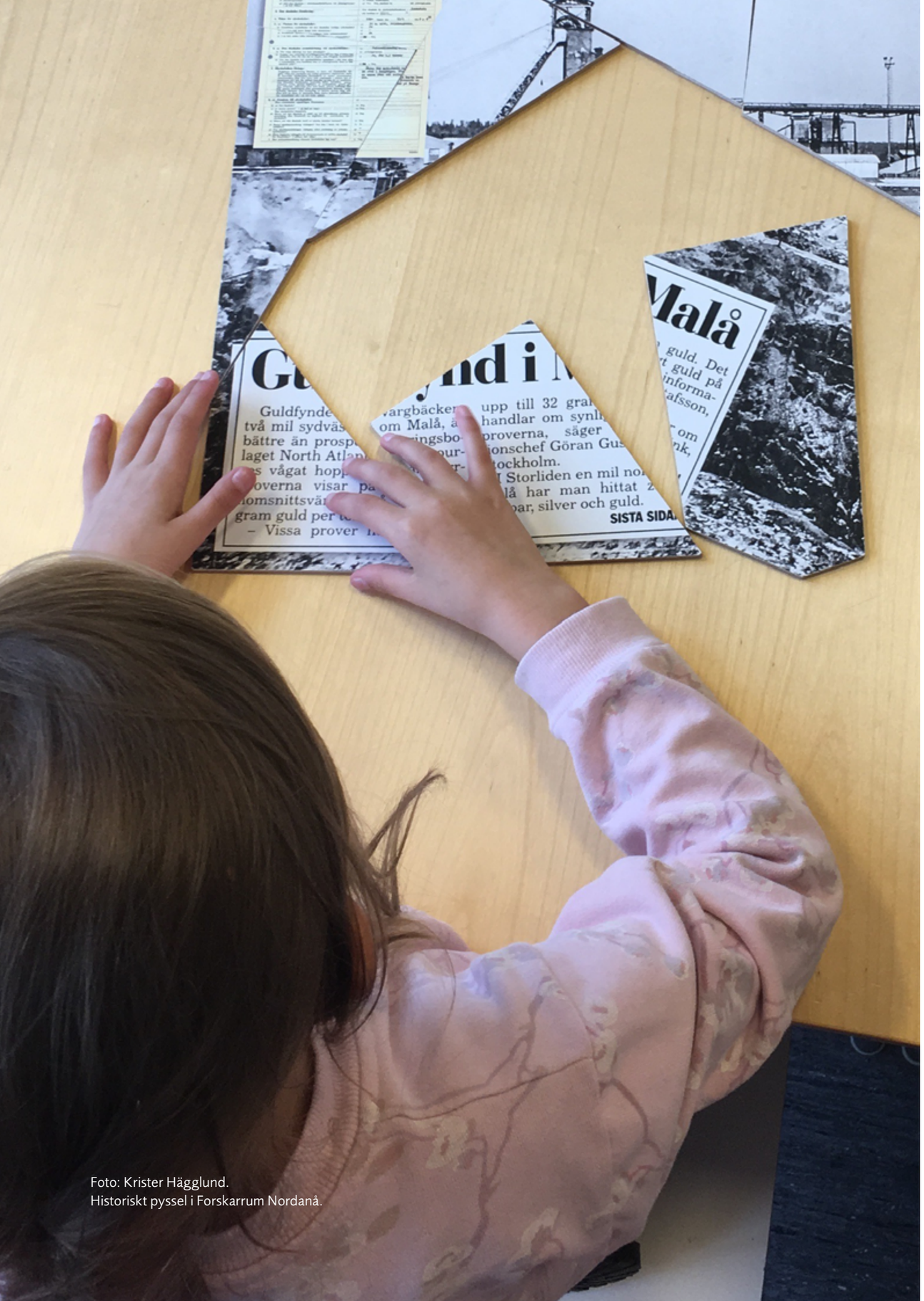

Foto: Krister Hägglund.
Historiskt pyssel i Forskarrum Nordanå.

Barn och unga

Barn och unga är en prioriterad målgrupp i kulturpolitiken på statlig, regional och lokal nivå och rätten till kultur stadgas i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Regionens kulturkonsulentverksamheter har ett gemensamt uppdrag att arbeta med och för målgruppen barn och unga. Genom samverkan kan konsulenterna förstärka tillgången till konst och kultur för målgruppen och även stärka positionen för barn och ungkulturområdet på lokal och regional nivå. Samverkan mellan skolverksamhet och regional kulturverksamhet kan skapa förutsättningar för att kultur kan bli en del av ett livslångt lärande, genom att bidra till att fler barn och unga under skoltid får ta del av kultur i olika former, möta professionella kulturskapare och ges möjlighet att utveckla det egna skapandet.

Den geografiska utmaningen bidrar till begränsade möjligheter för elever att ta del av kulturskolor. Avstånden påverkar även möjligheten att rekrytera pedagoger. En gemensam strategi för kulturskolan i regionen, talangutveckling och ökat samarbete med de regionala kulturverksamheterna efterfrågas. Region Västerbotten vill samverka och söka regionala synergier kring utvecklandet av kulturskoleverksamheten samt främja arbetet mellan olika aktörer på lokal och regional nivå i syfte att utveckla barn och ungas möjlighet att möta professionell kultur.

Kulturarv och kulturmiljö

Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna och kulturmiljön omfattar hela det av människor påverkade landskapet.

Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, och Västerbottens läns hembygdsförbund har enats kring en gemensam målbild för kulturmiljön och en strategisk inriktning för kulturmiljöarbetet i regionen. Överenskommelsen är gällande under perioden 2020-2023 och innebär samverkan kring ett flertal insatser och aktiviteter.

Avsikten är att gemensamt verka för att en mångfald av kulturmiljöerna i Västerbottens län bevaras, skyddas, vårdas, tillgängliggörs, används och utvecklas på ett sätt och i en omfattning så att de sammantaget återspeglar ett brett perspektiv på hela regionens kulturhistoriska utveckling – från fjäll till kust, från stad till glesbygd, från äldsta tid till nutid. Målsättningen är att regionens kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser samt att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i regionen.

Insatser behövs för utveckla och förnya kulturmiljöarbetet, utjämna geografiska ojämlikheter med fokus på kulturmiljöer i inlandet och fjällområdet, synliggöra kulturmiljön som resurs i samhällsplaneringen, lyfta regionens besöksvärda kulturmiljöer inom turism och besöksnäring samt genom forskning och kunskapsutbyggnad främja kunskapsutveckling och förmedling.

Region Västerbotten samordnar arbetet med regional turism och besöksverksamhet tillsammans med lokala destinationsorganisationer samt fördelar medel till den regionala museiverksamhetens kulturmiljöarbete inom kultursamverkansmodellen. Kommunerna ansvarar för att tillgodose och skydda kulturmiljön inom fysisk planering, lovgivning och byggande i enlighet med plan- och bygglagen samt miljöbalken. Svenska kyrkan ansvarar genom Luleå stift för att fördela ekonomiska bidrag till kyrkliga kulturmiljöer i regionen. Ett flertal av regionens kulturmiljöer förvaltas även helt eller delvis av särskilda stiftelser, byasammanslutningar eller intresseföreningar.

Det regionala kulturmiljöarbetet bedrivs i samverkan mellan Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, regionens kommuner, Region Västerbotten, Svenska kyrkan genom Luleå stift med i Västerbottens län ingående församlingar, Västerbottens läns hembygdsförbund med anslutna hembygdsföreningar, stiftelser och intresseorganisationer med syfte att värna om kulturmiljöer, samebyar och föreningar, arkiv, bibliotek, utbildningsinstitutioner och studieförbund. Dessutom bedrivet ett flertal företag och verksamhetsutövare, branschorganisationer, fastighetsägare och enskilda privatpersoner runt om i regionen direkta eller indirekta kulturmiljöfrämjande insatser. Region Västerbotten ser betydelse och behov av fortsatt samverkan inom kulturmiljö och kulturarvsarbetet i regionen.

Professionella kulturskapare och konstnärligt skapande

De professionella kulturskaparna utgör en viktig resurs för regionens kulturliv. Genom sin profession skapas kultur av hög kvalitet inom en mängd konstområden som scenkonst, film, litteratur, hemslöjd, bildkonst, spel med flera. Konst och kultur som inte enbart kommer regionens invånare till del utan når ut till och uppskattas av människor långt utanför regionens gränser. En ökad medvetenhet har växt fram om kultur som lokal och regional utvecklingsfaktor. Konsten tjänar såväl samhälleliga mål som sina egna intressen.

Inom vissa konstområden är det idag svårt att vara yrkesverksam kulturskapare i Västerbotten. Det gör att aktörer väljer att söka sig till andra platser. Konstnärer verkar till största del i landets storstadsområden där arbetsmöjligheterna är störst. De befinner sig samtidigt på en alltmer global arbetsmarknad genom digitaliseringen som minskar betydelsen av var de geografiskt verkar. Många satsningar som kulturskapare kan ta del av sker i projektform där möjlighet till långsiktighet saknas. Dagens ekonomiska stödstrukturer kräver ofta att fler parter är med och finansierar. I ett antal av regionens kommuner undersöks möjligheterna att införliva och utveckla residensverksamheter för yrkesverksamma. Platser som på olika sätt och utifrån sina respektive förutsättningar syftar till att underlätta för professionella kulturskapare att skapa och vara verksamma. Region Västerbotten vill skapa bättre förutsättningar för residensverksamhet genom utvecklad dialog på nationell nivå.

Genom centrumbildningarnas arbete med uppdragsförmedling, kompetensutveckling och rådgivning till sina medlemmar utgör de en viktig del i infrastrukturen för kulturskaparnas arbetsvillkor. Region Västerbotten ser ett behov av att tydliggöra centrumbildningarnas roll i relation till den regionala nivån för att gemensamt verka för bättre förutsättningar och villkor för professionella kulturskapare.

För att lyfta kulturens betydelse för samhällsutvecklingen och samtidigt verka för att stärka de professionella kulturskaparnas möjligheter att vara yrkesverksamma i regionen har Region Västerbotten en viktig uppgift att kontinuerligt synliggöra lokala professionella kulturskapare och samtidigt hålla samtalet om konstens och kulturens betydelse levande. Metodutvecklande insatser för att skapa samrådsformer mellan professionella kulturskapare och andra aktörer är angeläget.

Kulturella och kreativa näringar

Kulturella och kreativa näringar (KKN) verkar som hybrider mellan två politikområden, kulturpolitiken och näringslivspolitiken och innefattar ett företagande som grundas i en konstnärlig profession. Individuellt skapande och kreativitet ger värden för både näringsliv, kultur och för samhället i stort. Genom ett tydligt strukturarbete kring affärslogik och värdekedjor ska Västerbottens idébärare ges bästa förutsättningar att verka, utveckla företag och nå ut på internationella marknader.

Merparten av de kulturella och kreativa näringsidkarna i regionen är enmansföretag, men även större verksamheter finns inom exempelvis förlagsbranschen, media, design och spelutveckling. Spelkulturen är en växande kulturform där utövarna har stor kunskap om teknik och digitalt berättande men också språk, historia och platser. Spelföreningar är idag viktiga kulturaktörer i regionen och samverkan mellan dessa och andra kulturverksamheter kan utvecklas ytterligare.

Den kulturella och kreativa näringen i Västerbotten är i behov av att kulturpolitiken och näringslivspolitiken tar ett tydligt och gemensamt ansvar för branschen och det finns ett värde i att länka samman och synliggöra initiativ, projekt och verksamheter för att skapa olika former av synergier gynnsamma för KKN-företagen och Västerbotten i stort. När kulturpolitikens stöd till konst och kultur medvetet kopplas till den näringslivsinriktade tillväxtpolitiken får kommunerna och näringen bättre förutsättningar att etablera attraktiva och kreativa kluster i regionen. Västerbottens kulturella och kreativa företag har potential att exportera och internationaliseras mer men stöd behövs för att minska avståndet mellan initialt företagsfrämjande och stöd för exempelvis produktutveckling och internationalisering.

Region Västerbotten avser under perioden att fastställa en arbetsmodell samt genomföra en handlingsplan inom området kulturella och kreativa näringar. Handlingsplanen baseras på ett gemensamt ansvarstagande mellan regionen och kommunerna i Västerbotten.

Kultur och hälsa

Forskning visar på ett tydligt samband mellan kultur och hälsa. Kultur har betydelse för hälsan ur ett fysiskt, socialt, intellektuellt och existentiellt perspektiv. Arbetet med kultur och hälsa omfattar insatser där konstnärliga uttryck och upplevelser bidrar till att främja hälsa och uppfylla delar av folkhälsopolitikens mål. Genom konst och kultur skapas även stimulerande miljöer som betyder mycket för människor i samhället. Region Västerbotten anser att det är angeläget att främja ökad kunskap inom området kultur och hälsa samt stärka strukturer för att uppnå utveckling inom området.

Kultur och hälsa
Regionbibliotek Västerbotten bedriver idag kultur och hälsaverksamhet på Norrlands universitetssjukhus, Lycksele och Skellefteå lasarett. Verksamheten erbjuder biblioteksverksamhet, galleriverksamhet (Galleri Alva) samt programverksamhet. Arbetet med kultur och hälsa är en tvärsektoriell verksamhet som berör kultursektor, hälso- och sjukvård, folkhälsa samt utbildningssektor. Samverkan sker med kulturkonsulenter, kulturinstitutioner, kommuner, folkbildning, kulturutvövare med flera. Arbete sker även i samarbete med sjukvården, dess vårdavdelningar, lekterapi och sjukhusskola, konst och miljö med flera. Ett brett samarbete innebär ett mångfasetterat kunskapsutbyte som främjar hållbarhet och tillgängliggör ett varierat kulturutbud med kvalitet och konstnärlig förnyelse. Programverksamheten som presenteras genom konstnärliga uttryck främjar en god upplevd hälsa, kreativitet och konstnärlig kvalitet. Deltagande i regionala och nationella nätverk främjar ett variationsrikt utbyte gällande såväl kompentensutveckling som samverkan. Verksamhetens målgrupp är patienter, anhöriga, närstående och personal på regionens sjukhus. Avsikten är att främja allas rätt till kultur och nå ut till dem som befinner sig på sjukhus. Kultur och hälsa arbetar aktivt med att särskilt uppmärksamma barn och ungas rätt till kultur.

Kultur och hälsa avser att stärka samverkan med enheter och verksamheter som är knuta till vården. Verksamheten vill utveckla möjligheter för kulturaktörer att ingå i kultur och hälsa och främja kunskapsutbyten på regional och nationell nivå. Att synliggöra samisk och övriga nationella minoriteters litteratur och kultur samt stödja barn och ungas rätt till kulturupplevelser under sjukhusvistelse ingår också i utvecklingsarbetet.

Internationellt arbete

Internationellt arbete sker inom ramen för de regionala kulturverksamheterna, vilket bidrar till ett dynamiskt kulturliv, konstnärlig förnyelse, nya samarbetsformer, kulturellt utbyte såväl som synliggörandet av Västerbotten och dess professionella kulturskapare.

Internationella samarbeten sker i hela regionen och i flertalet kommuner. Region Västerbotten deltar i olika nätverk, organisationer och samarbeten, bland annat i Assembly of European Regions (AER), i syfte att tillsammans med andra regioner i Europa enas om och framföra gemensamma ställningstaganden i viktiga frågor och skapa förutsättningar för samverkansprojekt. Region Västerbotten är medlemmar i det Europeiska kulturnätverket LIKE, som gemensamt verkar för att stärka kulturens roll i Europa.

Regionens geografiska läge innebär goda möjligheter till kulturellt utbyte och samverkan med finska och norska partners i Kvarkenområdet, i Sápmi, vänlänet Karelska republiken och Barentsområdet. Joint Working Group on Culture (JWGC) är en arbetsgrupp för kultursamverkan där regionala och nationella myndighetsföreträdare från alla Barentsregioner i norra Sverige, Norge, Finland och Ryssland deltar. Ett ökat kulturellt utbyte och samverkan i Europa mellan såväl professionella kulturskapare som de regionala kulturinstitutionerna är viktigt. Både som ett medel för ökade kontakter och förståelse mellan människor men också som ett led i att främja konstnärlig förnyelse och utveckling.

Region Västerbotten och dess kommuner ska fortsatt närvara på den internationella arenan och främja förutsättningarna för internationella samarbeten.

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

4. Konst och kulturområden

I kapitlet beskrivs de regionala kulturverksamheterna tillsammans med en kort allmän beskrivning av den kulturella infrastrukturen inom respektive konstområde. Sju konstområden omfattas av det statliga anslaget inom ramen för kultursamverkansmodellen: professionell teater-, dans- och musikverksamhet, museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete, biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet, professionell bild- och formverksamhet, regional enskild arkivverksamhet, filmkulturell verksamhet, och främjande av hemslöjd. För varje område finns angivet hur de ska utvecklas under perioden 2020-2023 i form av utvecklingsområden. Utvecklingsområdena återfinns både i löptext och som punktlista under respektive konst- och kulturområde.

Professionell teaterverksamhet

I samhället är teatern en spegel för vår samtid. Teaterrummet ger plats för människor att skapa och ta del av en mångfald berättelser. Teatern är genom sitt konstnärliga uttryck och sin spegling av samhället en viktig röst i det demokratiska samtalet.

Västerbottens teater- och scenkonstliv är djupt rotat i den västerbottniska traditionen med ett stort folkrörelsebaserat arrangörsled av musik- och teaterföreningar i alla regionens kommuner. I regionen finns Västerbottensteatern AB, som har sin bas i Skellefteå, samt ett flertal fria teatrar – Dockteatern Månstjärnan, Profilteatern, Skuggteatern och Ögonblicksteatern. I regionen finns också ett antal enskilda aktörer och företagare inom scenkonstområdet samt riksteaterkonsulenter. Västerbottens berättartradition har på olika sätt förvaltats i regionens scenkonstliv, senast genom Västerbottenteaterns nya avdelning, Nordiskt Berättarcentrum. Regionens teatrar har en omfattande turnéverksamhet, både inom Västerbottens län och i andra delar av Sverige.

Västerbottensteatern AB

Västerbottensteatern har varit regionens länsteater sedan 1980 och har ett regionalt uppdrag att turnera i hela regionen. Som regional kulturinstitution vill Västerbottensteatern vara nära regioninvånarna och besöker under året regionens samtliga 15 kommuner med sina produktioner. Västerbottensteaterns vision är att vara stadens stolthet och regionens kvartersteater. En välkomnande, engagerande, inkluderande och modig teater såväl som en självklar aktör i den regionala kultursfären. Västerbottensteatern vill genom scenkonst, underhållning, berättande, pedagogik och socialt engagemang bidra till att Västerbotten är en attraktiv plats att leva och bo på. Som turnerande länsteater samarbetar Västerbottensteatern med regionens teaterföreningar och regionala kulturinstitutioner, exempelvis den gemensamma satsningen "Årets kulturkommun" som görs tillsammans med Norrlandsoperan och Västerbottens museum, samt den egna arrangörshelgen som Västerbottensteatern samordnar tillsammans med Riksteatern Västerbotten. En helg där regionens arrangörer uppmärksammas för det arbete de gjort under året där deltagarna ges utbildning i marknadsföring och sociala medier.

Västerbottenteaterns verksamhet består av sex avdelningar teknik, marknad, administration, UngHästen, Nordiskt Berättarcentrum och Teateravdelningen. De tre sistnämnda är publika avdelningar och Västerbottensteatern arbetar utifrån fyra fokusområden i sin verksamhet: Berättarteater, medborgarteater, digital utveckling och publikutveckling.

Västerbottensteatern avser att fortsätta arbeta med att främja allas möjligheter till kulturupplevelser och att fortsatt främja ett regionalt berättande, inte minst ur ett kulturarvsperspektiv. Detta görs bland annat genom Västerbottensteaterns arbete med att stärka tvärkulturella samarbeten och en fortsatt utveckling kring verksamhetens spetskompetenser: Det pedagogiska teaterarbetet med regionens unga, det regionala och nordiska berättandet samt den nya riktningen teateravdelningen just nu utforskar inom musikteatergenren. Under 2020 firar Västerbottensteatern 40 år som länsteater och Unghästen 20 år. Västerbottensteatern kommer att husera i Skellefteås nya kulturhus från och med 2021.

Utvecklingsområden Västerbottensteatern AB

Utveckla föreställningar i musikteater/musikalgenren
Teateravdelningen står redo att ta ett nytt steg i utvecklandet av teatern genom att skapa föreställningar i musikteater/musikalgenren. I en region präglad av ett starkt musikintresse, med flera framgångsrika popartister och en rikedom av körer, inkluderar nu Västerbottensteatern denna sceniska konstform i sin repertoar. Inom genren finns spännande samarbeten att hitta såväl i Västerbotten, som Finland och Norge. Västerbottensteatern har därför initierat flera olika första samtal bland annat med Norrlandsoperan och nyligen inlett ett långsiktigt samarbete med Musikalakademien i Umeå.

Inleda ett framtida samarbete med Fryshuset, Stockholm
UngHästen strävar efter att regionens unga ska bli sedda, hörda och lyssnade på. Detta görs genom att använda teater som ett pedagogiskt verktyg där det alltid ingår eftersamtal med experter. Det finns också ett behov av att skapa en större mer sammanhängande struktur mellan skola, kultur och fritidsverksamheter. Att erbjuda unga än mer konkreta verktyg i en kulturell kontext. Avdelningen har inlett samtal med Fryshuset, Stockholm, med förhoppningen att ett samarbete ska äga rum i det nya kulturhuset.

Skapa en Artist In Residence inom Berättande
Nordiskt Berättarcentrum (NBC) arbetar också för att man på avdelningen ska kunna hysa en Artist In Resience (AIR). Att skapa ett residensprogram för berättande skulle bli en unik spetskompetens för NBC och Västerbotten. En berättare skulle då få möjligheten att bo och verka i Skellefteå, utforska det egna skapandet i en ny kontext, skapa ett nytt sceniskt berättarverk, berätta om och delge erfarenheter av det projektet och visa upp sin nya berättarföreställning för en allmänhet.

Utveckla digitala system
Marknad, Teknik och Administrationsavdelningarna möjliggör verksamheten för de publika avdelningarna. Marknad och Teknik ingår i den digitala strategi som teatern tagit fram för 2019–2021. Verksamheten kommer framgent att satsa på en digital utveckling inom ljud, kommunikation och tillgänglighet. Det sistnämnda i samarbete med Voxit där teatern hoppas utveckla en prototyp som kan översätta talat språk i realtid för till exempel teaterbesökare som inte har svenska som första språk. På administration finns ett stort utvecklingsbehov av förbättrade digitala system när det gäller såväl dokumenthantering som arkivering.

Arbeta för att permanenta Norrscen
Norrscen är ett samarbetsforum mellan Västerbottensteatern, Norrbottensteatern i Luleå, Estrad Norr – Jämtlands länsmusik och teater i Östersund, Giron Sámi Teáhter i Kiruna samt Teater Västernorrland i Sundsvall. Samarbete sker kring kompetensutveckling, turnéer och gästspel i de fyra länen. Inom Norrscen har de senaste åren, med stöd av Kulturrådet och projektmedel från respektive region, drivits ett gemensamt utvecklingsprojekt gällande turnéstöd för turnéer utanför den egna regionen enligt samma principer som gäller för musikteater och dans genom Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD. Utvecklingsarbetet har fallit väl ut och det finns en gemensam ambition mellan länen att permanenta stödsystemet under kommande år. Det skulle innebära att kulturutbudet i Västerbottens län blir större och rikare. Angeläget är också att Norrscen ska kunna erbjuda bussar inom det egna upptagningsområdet, likt NMD, och därmed möjliggöra att fler från regionen får tillgång till de föreställningar som ges på hemmaplan

Giron Sámi Teáhter

Giron Sámi Teáhter är en turnerande institutionsteater med huvudsäte i Kiruna samt verksamhet för ungdomar i Tärnaby. 1992 fick teatern sina första statliga anslag som distribueras via Sametinget. Övrig finansiering kommer från Region Norrbotten, Region Västerbotten samt Kiruna kommun och Storumans kommun. Giron Sámi Teáhter är organiserad som en ideell förening vars medlemmar till största delen består av sameföreningar och samiska organisationer. Giron Sámi Teáhter har ett uppdrag att främja de samiska språken i en verksamhet med hög konstnärlig kvalitet. Teatern ska turnera i hela Sápmi, företrädesvis på svensk sida, och har som uppgift att berätta historier som tar avstamp i den samiska kulturen och historien.

Teatern har i sin nuvarande form funnits i mer än 20 år men är ur ett samiskt perspektiv en ny organisation med en konstart som fortfarande är under utveckling. Teatern samarbetar aktivt med sameföreningar, teaterföreningar och minoritetsspråkskommuner. Den samiska scenkonsten inrymmer såväl samisk teater som samisk dans och rörelse, jojk, traditionell berättarkonst och samisk musik. Den muntliga berättartraditionen är starkt förankrad i den samiska kulturen.

Scenkonst som teater och dans blir ett allt viktigare uttryckssätt, särskilt för unga samer. Det är idag en självklarhet att teater som konstform i det samiska samhället ska kunna formulera viktiga frågor kring gemensamma kulturella värderingar och konflikter och därtill vara en möjlig framtida arbetsplats. Giron Sámi Teáhter har en viktig uppgift i att också utbilda och kompetensutveckla unga samer som vill verka inom scenkonsten. Förutom sceniskt kunnande står de olika samiska språken i fokus när verksamheten planeras, något som också innebär en stor utmaning. Idag finns det en stark vilja till revitalisering av de samiska språken och då har teatern en viktig roll att spela.

Profilteatern

Profilteatern vill skapa teaterföreställningar som ger näring och kraft i riktning mot en rättvisare värld och visa på möjligheter och alternativa vägar i konsten och livet. Verksamheten utvecklar och förnyar teaterkonsten genom ett kollektivt skapande. Som platt organisation ansvarar teaterns sex medlemmar för både de konstnärliga såväl de ekonomiska delarna av verksamheten.

Profilteatern arbetar med starka visuella uttryck och alltid med nyskriven musik. I snart 20 år har teatern till största del spelat nyskriven dramatik och teatern arbetar med ett feministiskt perspektiv i pjäsval, textanalys och iscensättning. Teaterns strävan är att föreställningarna ska visa på möjligheter snarare än befästa gamla mönster och förhållningssätt. Repertoaren innehåller till största del föreställningar för barn och unga och föreställningarna går alltid på turné i Norrland men också i resten av landet. Profilteatern har full tillgänglighet i teaterns publika ytor och hörslinga finns tillgänglig vid föreställningar såväl som rullstolsplatser och fribiljetter erbjuds alltid till medföljande ledsagare. Ett sätt för Profilteatern att arbetar med tillgänglighet är genom att vara ansluten till Umeå kommuns Kompiskort. Det kommunala kortet finns till för alla över 12 år med ett LSS-beslut och Profilteatern erbjuder möjligheten att gå två för en.

Profilteaterns utvecklingsambitioner är att utöka gruppen med en ny medlem för att få nya inputs, nya influenser och för att återgå till tidigare numerär för att kunna fördela ansvaret på fler personer. Publikarbetet för teaterns offentliga föreställningar med riktad kommunikation ska utvecklas och detsamma gäller den fortlöpande utvecklingen av verksamhetens kontaktnät och marknadsföringskanaler. Profilteatern grundades 1984. Teatern får verksamhetsstöd från Statens Kulturråd, Umeå kommun och Region Västerbotten.

Foto: Patrick Degerman.
Bröderna Lejonhjärta, Västerbottensteatern.

Skuggteatern

Skuggteatern är en norrländsk feministisk teater belägen i miljonprojektet Ålidhem i Umeå. Scenkonst görs för alla åldrar, med särskilt fokus mot barn och unga. Föreställningarna konstrueras utifrån idén att utmana de begränsningar som våra samhällsnormer har. Konstnärligt tar verksamheten stort ansvar för att producera scenkonst för, med och till barn och unga. Skuggteatern skapar stora teaterupplevelser för en heterogen publik med progressiv scenkonst och unika former av föreställningar genom att ständigt söka nya metoder att aktualisera teatern som konstform för att säkra teaterkonstens legitimitet och vara angelägen i ordets verkliga bemärkelse.

Skuggteatern verkar för ett kulturutbud till alla människor, oavsett vart i landet man bor, med prioritet på den norra landsändan. I arbetet med att verka förebyggande och motverka vita fläckar på kulturkartan har teatern en turnerande verksamhet som möjliggör tillgänglighet för att boende i Norrlands glesbygd ska få bättre förutsättningar att uppleva kultur i kontrast till urbaniseringens framfart. Den turnerande verksamheten produceras utifrån praktiska förutsättningar att pjäserna ska kunna spelas i många rum, och inte enbart på de professionella teaterscenerna. Skuggteatern är en ekonomisk förening som grundades 2001. Verksamheten finansieras via anslag och bidrag från parter som Umeå kommun, Region Västerbotten, Kulturrådet samt andra enskilda och allmänna finansiärer. Utöver det finansieras Skuggteaterns verksamhet genom egna intäkter.

Ögonblicksteatern

Ögonblicksteatern är en fri feministisk teatergrupp som skapar scenkonst för alla åldrar utifrån en normkritisk utgångspunkt. Konst och solidaritet i kombination är en viktig riktning för verksamheten. Ögonblicksteatern skapar scenkonst utifrån tematiska områden där samhället och samtiden skaver, och presenterar andra verkligheter än de vi är vana att mötas av. Med en önskan och övertygelse om att scenkonst kan förändra samhället arbetar Ögonblicksteatern i sina gestaltningar med alternativa verkligheter och möjliga utopiska världar. Representation och tillgänglighet är verktyg som gruppen använder för att fler människor ska känna tillgång till scenen och identifikation med det som händer på scenen.

Teatern arbetar ofta med nyskrivet material utifrån gedigen research och med en metod där bärarna av berättelserna är med i skapandeprocessen. Formen för föreställningarna är rörlig och gränsöverskridande och påverkas av samverkan med konstnärer och samtida artister med stort kreativt utrymme. Ögonblicksteatern skapar verk som rör sig mellan olika genres och ofta närmar sig performancekonsten.

Barnperspektivet är starkt i verksamheten. Övervägande del riktar sig till barn och unga och gruppen har gjort hela tre produktioner för bäbispubliken. Ögonblicksteatern tog också initiativ till och är huvudarrangör för festivalen Smått och Gott för att lyfta den mängd kultur som skapas för den yngsta publiken i regionen.

Ögonblicksteatern har fått stor uppmärksamhet nationellt och bland annat valts ut till Barn- och Ungdomsbiennalen för produktionerna "Om hon var en kille skulle jag vara kär i henne" och "Vahák" samt prisats på Scenkonstgalan för föreställningen "KILLARNA".

Ögonblicksteatern har en fullt tillgänglig lokal och i tre år drevs Projekt Normal med syfte att tillgängliggöra scenkonsten för personer med normbrytande funktionalitet. Genom att återkommande arbeta med en funktionsvarierad ensemble samt arrangera Festival Normal har Ögonblicksteatern blivit ett nationellt nav för tillgänglig och normkritisk scenkonst. Gruppen är också del i nätverket Stolt Scenkonst.

Ögonblicksteatern är belägen vid älven i Umeå och har blivit något av ett kulturhus för aktörer med solidaritet och normkritik som utgångspunkter. Här ordnas handledning för teatergrupper med ensamkommande unga, lesbisk frukost, stödfester för Ingen Människa Är Illegal, releasefester och gästspel. Ögonblicksteatern kommer genom Festival Normal befästa Umeå och Västerbotten som ett nav för normkritisk scenkonst nationellt, men också att den professionella, kvalitativa kultur för barn och unga som skapas i Västerbotten, lyfts genom större samverkan i regionen inom småbarnskulturfestivalen Smått och Gått.

Teatercentrum Norra

Teatercentrum Norra verkar för de fria teatrarna i norra Sverige och samlar tio medlemsteatrar och ett tiotal anslutna individer. Verksamheten i norra regionen främjar de fria scenkonstutövarnas möjligheter att leva och verka i Norrland genom förmedling, kompetensutveckling, kulturpolitiska insatser samt olika former av samarbets- och spetsprojekt. Teatercentrum Norra driver en utåtriktad scenkonstutveckling som prövar nya modeller och metoder, förankrade i samtiden.

Utvecklingsområden Västerbottensteatern

- Utveckla föreställningar i musikteater/musikalgenren
- Inleda ett framtida samarbete med Fryshuset, Stockholm
- Skapa en Artist In Residence (AIR) inom berättande
- Utveckla digitala system
- Arbeta för att permanenta Norrscen

Professionell musik- och dansverksamhet

Musiklivet i västerbotten är livaktigt och sträcker sig långt utanför regionens gränser. Flera musikgrupper har hela världen som sin scen, något som också medför att många internationella band väljer att spela i Västerbotten. I regionen finns ett flertal musikstudior med anseende och ett flertal musikfestivaler anordnas årligen, såsom Trästockfestivalen i Skellefteå, Inlandsbanefestivalen i Storuman, Umeå Jazzfestival, House of metal, folkmusikfestivalen Umefolk i Umeå och Holmöns visfestival. Intresset för folkmusik är starkt i regionen och engagerar människor i alla åldrar. Detsamma gäller för regionens körliv.

Kännetecknande för musiklivet är att utvecklingen till stor del drivs av ideella krafter. Några av de verksamma musikföreningarna är bland andra Kulturföreningen Mullberget i Skellefteå, Kulturföreningen Humlan i Umeå och Kulturföreningen Volym i Lycksele.

I regionen finns ett av Sveriges fem operahus – Norrlands-Operan AB. Med sin professionella symfoniorkester, sina operauppsättningar och internationellt erkända dansscen skapar Norrlandsoperan varje år ett konstnärligt utbud som riktar sig till Västerbotten med avtryck nationellt och internationellt.

Dansen som konstform verkar i hög grad på en internationell arena och Dans i Västerbotten och Norrlandsoperan Dans är viktiga och starka aktörer för att stödja det fria danslivet och det konstnärliga arbetet i regionen. Danscentrum Norr är en annan viktig aktör för att skapa möjligheter för konstnärligt arbete.

Norrlandsoperan AB

NorrlandsOperan AB i Umeå har sedan starten 1974 utvecklats från en regional operaensemble till ett scenkonsthus med stor konstnärlig bredd och höjd med ett regionalt uppdrag. Utifrån visionen "Norrlandsoperan – en spelplats för nya uttryck" ska Norrlandsoperan söka och öppna för nya konstnärliga vägar, nå nya publikgrupper, representera mångfald, väcka känslor och vara en del av samtidsdebatten. Norrlandsoperan ägs av Region Västerbotten och Umeå kommun.

I Norrlandsoperans uppdrag ingår att producera, främja, stärka och utveckla opera, musikteater, dans/performance, musik och annan scenisk verksamhet samt stödja och utveckla regionens musikliv. Särskilda satsningar är nationellt centrum för musiktalanger, utveckla performancekonsten och lyfta den urbana kulturen i Västerbotten. Norrlandsoperan ska utveckla, förnya och tillgängliggöra den professionella scenkonsten. I verksamheten ingår opera, symfoniorkester, musik, dans samt Vita Kuben som är ett utställningsrum för samtida konst.

Operan producerar årligen två till fyra operauppsättningar samt arrangerar gästspel av nyskapande operaproduktioner. Norrlandsoperan räknas som en modig och nyskapande aktör på den svenska och nordiska operascenen. Internationella samarbeten med både konstnärer och andra operahus och en erkänd hög kvalitet i produktionerna har gett Norrlandsoperan ett gott rykte och konstnärliga framgångar även internationellt. I samband med aktuella operaproduktioner arrangeras en rad pedagogiska insatser och kringarrangemang. Dessa är främst riktade mot barn och unga med syfte att ge kunskap och främja intresset för opera- och scenkonst, som den återkommande Operaskolan och en opera sing-along. Operaverksamheten inkluderar också Norrlandsoperans kör med ickeprofessionella sångare och Norrlandsoperans barnkör. Operaverksamheten ingår i nätverket NMD.

Symfoniorkesterns repertoar återspeglar såväl bredd som spets i den västerländska konstmusiken och ger även mycket utrymme till samtida musik och beställningsverk. Orkestern verkar i första hand i Umeåregionen, men turnerar också i regionen, i de övriga tre norrlandslänen, i Sverige och utomlands. Det finns få scener i regionen som kan ta emot hela symfoniorkestern, turnéer i regionen sker därför ofta med mindre ensembler. Orkestern gör en rad insatser för att inspirera och öka unga människors intresse i att spela klassiska instrument, till exempel genom så kallade Side-by-Side konserter, samspelsdagar och medverkan i El Sistema. Norrlandsoperans symfoniorkester är en av aktörerna i ett nybildat nationellt centrum för musiktalanger. Initiativet syftar till att stödja unga musiker och dirigenter på sin väg till en professionell musikkarriär, till exempel genom masterclass och personliga mentorer.

Musiken bedriver sitt arbete med tonvikt på andra musikaliska uttryck än västerländsk konstmusik. Målet är ett välutvecklat och vitalt musikliv med hög konstnärlig kvalitet och ett utbud av konserter och andra musikaliska upplevelser erbjuds hela regionen. En stor del av verksamheten riktar sig till barn och ungdomar. Dessutom samarbetas det aktivt med föreningar och festivaler i hela Sverige. Musikverksamheten är en aktiv del av det regionala arrangörsnätverket MOTILI (Musik och Teaterföreningar i Lappands Inland) som stärker inlandskommunernas tillgång till kultur. Från 2020 är Norrlandsoperan en av parterna i det nya turnénätverket, På Turné, som ska bidra till ännu bredare musikutbud i regionen. Utöver turnerande föreställningar bedrivs ett antal projekt som har till syfte att stärka barn och ungas eget skapande och deltagande, exempelvis Umeimpro i samarbete med Midgårdsskolan och Umeå Jazzfestival. Verksamheten har ett omfattande kontaktnät inom genren folk- och världsmusik samt Jazz.

Norrlandsoperan dans är en av Sveriges mest etablerade och betydelsefulla plattformar för produktion och presentation av samtida dans. Här erbjuds publiken och kulturskapare möjligheten att ta del av såväl experimentell performance och nyskapande format som mer traditionell samtida dans. Genom egna produktioner, samproduktioner och gästspel presenteras varje år ca 20-30 olika dans- och performanceproduktioner. Norrlandsoperan dans ska förstärka regionens kulturella infrastrukturer för dansutövare med residensverksamhet och utbildningsinsatser som workshops ofta i nära

samarbete med Dans i Västerbotten. Särskilt fokus ligger på samproduktioner och residensprojekt där nya uttryck utforskas och publiken får möta nationellt och internationellt erkända koreografer och kompanier. Ett särskilt fokus ligger också på att engagera unga, professionella dansare/koreografer från regionen. Urban North är ett initiativ av Norrlandsoperan för ungdomar som tillsammans med andra aktörer vill lyfta den urbana kulturen i Västerbotten och bredda mångfald hos utövare och besökare. Som regionalt utvecklingsprojekt skapas det gemensamt med unga dansare, musiker och arrangörer mötesplatser för battles, workshops, residenser, jams och konserter i regionen med fokus på urbana uttryck.

Vita kuben är Norrlandsoperans rum för samtida ljud-, video- och performancekonst som erbjuder en mix av lokal, regional, nationell och internationell konst. Vita kuben samarbetar med IASPIS, Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer. Sedan 2016 är Norrlandsoperan Dans och Vita Kuben i samarbete med Bildmuseet engagerade i utvecklandet av performancekonsten. Från och med 2020 kommer satsningen att utökas och lyfta fram konstnärer från Västerbotten. Utöver det presenteras ett högkvalitativt program med såväl nationella som internationella inslag. Festivalen planeras arrangeras vartannat år.

Utvecklingsområden Norrlandsoperan AB

Vidareutveckla samarbetsrutiner och turnéstrukturer samt främjar återväxt hos unga arrangörer
Norrlandsoperan arbetar aktivt för ett mer varierat och nytänkande programutbud som tar hänsyn till kulturell och annan mångfald som finns i Västerbotten. För att främja allas lika möjligheter att delta i kulturupplevelser i världsklass kommer Norrlandsoperan att vidareutveckla samarbetsrutiner, nätverk och turnéstrukturer i regionen och nationellt, både i befintliga nätverk (exempelvis MOTILI, BUNGK, NMD, Musik i Norr, Dansnät Sverige)[5] och i nya nätverk (Nationell Musiktalangcenter, På turné). Dessutom granskas och utvecklas olika former av resestöd och bussbidrag, dels till enskilda kulturutövare och dels riktat mot föreningslivet för att underlätta för Västerbottens invånare att ta sig till större evenemang till Norrlandsoperan eller projekt i andra kommuner.

I flera kommuner i regionen saknas unga arrangörer som kan och vill ta över, driva och förstärka det lokala kulturlivet. Norrlandsoperan kommer därför att bjuda på studiebesök och workshops för unga arrangörer i regionen med fokus på planering och praktiskt genomförande av kulturevenemang (till exempel besök vid repetitioner, verkstäder, ljud/ljusteknik, möta producenter, marknadsförare).

Bredare mångfald i programutbudet och förstärkning av publikarbete
Viktiga delar i Norrlandsoperans arbete mot en ännu bredare mångfald i programutbudet är bland annat utökade samarbeten och utbyten med fria kulturaktörer från olika kulturer. Norrlandsoperan kommer att vidareutveckla samarbeten med samiska konstnärer och andra minoritetskulturer och satsar vidare på program som involverar civilsamhället. Norrlandsoperan kommer också att genomföra internationella samarbeten och utbyten där både professionella kulturutövare och intresserade Västbottningar via föreningar och skola involveras i en kreativ samhällsdialog. Det kan till exempel handla om internationella utbytesprojekt med fokus på urfolksfrågan.

På samma sätt kommer Norrlandsoperan att främja utbyten mellan olika kommuner i regionen till exempel i samband med evenemang under Årets kulturkommun. En fungerande kommunikation mellan Norrlandsoperan och Västerbottens invånare är en grundförutsättning för ökad tillgänglighet. Norrlandsoperan kommer därför att granska sin kommunikation ur tillgänglighetsperspektiv (bland annat hemsida och sociala medier). För utvalda produktioner kommer det att tas fram handledningsmaterial. För andra projekt förstärks publikarbetet med kommunikationsmaterial i olika språk riktade mot olika målgrupper. Allmän information om Norrlandsoperans verksamhet ska bli tillgänglig i flera språk.

Förstärka satsningar för barn och unga med fokus på eget skapande och pedagogiska insatser
För bebisar, yngre och barn upp till mellanstadiet kommer Norrlandsoperan att satsa på minst två egna eller samproducerade förställningar per år som innehåller interaktiva element vilka uppmuntrar barn till aktivitet och kreativitet. Föreställningarna kan kompletteras med kringaktiviteter som ger ännu mer utrymme för eget skapande som exempelvis musik- och danslek, prova på orkesterinstrument, singalong eller taktila upplevelselandskap. Utbudet av pedagogiska aktiviteter utökas. Precis som för vuxenpubliken satsar Norrlandsoperan för yngre besökare på en högkvalitativ blandning av svenska och internationella konstnärer.

Med blick på återväxten hos unga kulturutövare är residensmöjligheter med tillgång till mentorer och teknisk support lika avgörande som workshops i regionen för att bidra till professionalisering och kompetensutveckling. Samtidigt ökas attraktiviteten att bosätta sig som ung utövare i Västerbotten. Norrlandsoperans symfoniorkester är en av aktörerna i det nybildade Nationell Musiktalangscenter. Initiativet gör det möjligt att stödja unga musiker och dirigenter på sin väg till en professionell musikkarriär, exempelvis genom masterclass och personliga mentorer.

För ungdomar och unga vuxna vidareutvecklas URBAN NORTH som satsning på urban kultur. Efter en initial fokus på dans ska satsningen framöver i större utsträckning inkludera mer musikprojekt. Unga utövare och arrangörer är delaktiga i planering, publikarbete och som medverkande i olika projekt. Norrlandsoperan stärker URBAN NORTH som regional plattform och nya internationella samarbeten.

5. Musik och teaterföreningar i Lapplands inland (MOTILI), Barn- och ungkulturgruppen (BUNGK), Norrlands nätverk för musikteater och dans (NMD).

Foto: Johan Gunséus.
Norrlandsoperan.

Strategiskt verka för att implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten
Norrlandsoperan arbetar strategiskt för att testa och implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten till Norrlandsoperans kulturutbud för regionens invånare. Geografiska och demografiska utmaningar påverkar fördelningen av kulturutbudet i Västerbotten lika mycket som enskilda kommuners infrastruktur angående lokaltrafik och tillgängliga lokaler. Satsningar på användning av digital teknik kan bidra till ökad tillgänglighet till kvalitativa kulturupplevelser av Norrlandsoperans utbud, både för invånare i Västerbotten och övriga Sverige.

Inom ramen för digitaliseringen genomför Norrlandsoperan en rad olika projekt. Ett exempel är det pilotprojekt som görs i samarbete med Riksteatern för att undersöka överföring av orkestermusik live från Konsertsalen i Umeå till en turnerande operaproduktion i NMD-området. Om projektets utfall blir positivt öppnar sig möjligheter att spela sceniska produktioner med stor orkester på fler ställen än i dag, då få ställen i såväl NMD-området som i Västerbotten kan ta ett sådant stort antal musiker. Detta på grund av brist på diken och stora scenrum. En annan utvecklingspotential finns i streaming av föreställningar, battles och utvalda konserter. Norrlandsoperan möjligheter med att öka tillgången till digitala pedagogiska insatser som till exempel streamade/nedladdningsbara föreställningsintroduktioner, handledningsmaterial för skolor, programblad, digitala guidade turer genom Norrlandsoperan.

Dans i Västerbotten

Dans i Västerbottens uppdrag är att verka för att dans ges större plats i invånarnas vardag med fokus på barn och unga, öka kunskapen om danskonsten i regionen, vara ett stöd för dem som yrkesmässigt eller på fritiden vill arbeta med och för danskonsten samt bidra till att stärka dansens ställning. Dans i Västerbotten arbetar strategiskt med frågor som rör dansträning i inlandet, förbättrade samverkansvillkor för aktörer runt om i regionen och möjligheter för att professionella ska kunna bo och verka i vår region. Norrlandsoperan är huvudman för den regionala danskonsulentverksamheten Dans i Västerbotten. Verksamheten ingår i Norrlandsoperan Dans, vilket skapar förutsättningar för effektiva och fruktbara samarbeten. Dans i Västerbotten ingår i sin tur också i flera olika samarbeten och nätverk på lokal, regional och nationell nivå.

Dans i Västerbotten distribuerar och turnélägger dansföreställningar och kringaktiviteter för en ung publik till skolor och arrangörer i hela regionen. Ett regionalt programråd med representanter från Vilhelmina, Skellefteå, Åsele, Storuman, Lycksele och Umeå kommuner beslutar vilka föreställningar som ska distribueras.

Utvecklingsområden Dans i Västerbotten

Främja kulturell digitalisering inom dansområdet
Dans i Västerbotten arbetar strategisk för utveckling av dansträning för unga i glesbygden genom samarbeten med studieförbund och lokala aktörer. Målet är att stimulera ökningen av antalet unga som på sin fritid ska kunna dansträna oavsett hemort samt skapa arbetsmöjligheter för frilansande danslärare/pedagoger i regionen. Den satsning som gjorts på detta område under ett flertal år har gett resultat. Studieförbund runt om i Västerbotten är nu ivriga på att använda sig av Dans i Västerbottens metod Dans på distans. Ett mångårigt digitalt projekt som främjar och möjliggör dansträning på alla orter i Västerbotten. Utvecklingsområdet inom kulturell digitalisering är oändligt och ett bra verktyg för Dans i Västerbottens regionala uppdrag. Ytterligare utveckling inom kulturell digitalisering kommer prioriteras under perioden, exempelvis genom samarbeten med studieförbund/verksamheter som utvecklar ungt arrangörskap.

Stöd för unga arrangörer och återväxt i arrangörsledet
Ett annat utvecklingsområde är stöd för unga arrangörer och alternativa arrangörssystem för dans. Dans i Västerbotten administrerar och handlägger arrangörsstödet som ingår i kultursamverkansmodellen enligt gällande riktlinjer. Stödet täcker delkostnader för turnerande föreställningar med fria dansgrupper för offentligheten. Utan arrangörsstödet har få kommuner i regionen möjlighet att presentera dans för en ung/vuxen publik i offentliga arrangemang eller under skoltid, något som i sin tur minskar arbetstillfällena för fria grupper. För att bättre svara upp mot målet om att främja hela regionens möjlighet till dansupplevelse behövs det ett starkt arrangörsnätverk där danskonsulenten behöver vara på plats och i kontakt med tjänstemän och lokala eldsjälar i regionen. Detta kräver tid och resurser.

Målet under perioden är att stärka de lokala arrangörerna i sin arrangörsroll och se över nya former för hur arrangörsstödet bäst når hela regionens arrangörer. Fortsatt och fördjupad utveckling av residensverksamheten samt nya samarbeten som gynnar yrkesverksammas arbetsmöjligheter. För att stärka möjligheterna för de fria utövarna att kunna verka i vår region behövs utökat anslag.

Dans i Västerbotten administrerar och handlägger varje år stöd till produktioner som ett sätt att möjliggöra arbetstillfällen. Detta ger möjligheter till nya samarbeten, nya publikgrupper och bredare programverksamhet. Barn- och ungdomsproduktioner kommer fortsatt att prioriteras under kommande period. Särskilt fokus läggs även på att lyfta det offentliga dansutbudet för en vuxenpublik i hela Västerbotten, men för att kunna bygga en stabil arbetsmarknad för yrkesverksamma behövs fler produktionsmöjligheter och residensmöjligheter. Tillsammans med kommuner och arrangörer i regionen kan utvecklingen gå framåt.

Ytterligare ett utvecklingsområde är arbetet med professionella danskonstnärer som har sin bas i regionen, med särskilt fokus på nationella/internationella och regionala samarbetsprojekt mellan unga koreografer. Utökat samarbeten i Barentsregionen är en satsning som Dans i Västerbotten kommer att arbeta med under kommande perioden för att möjliggöra både nya arbetstillfällen och kontaktytor.

Främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande samt bidrar till återväxt i dansaryrket
Att främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande är ett av de utvecklingsområden som Dans i Västerbotten arbetar löpande med. Det är genom satsningar inom området som återväxt blir möjlig. Regionen har en tradition av att utbilda och förbereda unga talanger för ett yrkesliv och är med andra ord en viktig del av Dans i Västerbottens uppdrag att bibehålla. Genom bland annat koreografitävlingen Skapa dans för unga har ungdomar möjlighet att prova sina koreografiska färdigheter och få stöd i sin fortsätta utveckling mot ett yrkesliv inom dans.

Samarbeten sker löpande med bland annat Balettakademien Umeå, Umeå Dansskola, Skellefteå Dans- och balettförening samt gymnasieskolornas dansprogram för att skapa en breddad utbildning och kunskap i dans som konstform och dans som yrke från ung ålder till en professionell nivå. En utveckling inom den urbana dansen sker med det regionala utvecklingsprojektet Urban North. Dans i Västerbotten är en del av projektets styrgrupp som har ett konstnärligt mandat att lägga projektets övergripande programinriktning. Dans i Västerbotten utgör en viktig funktion inom projektet med kunskap och erfarenhet om dansutveckling i regionen.

Danscentrum Norr

Danscentrum Norr bildades 1999 och arbetar för att stärka det fria professionella danslivet i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland som en del av Danscentrum Riks. I arbetet ingår informationsspridning och kontaktförmedling, arbetsförmedling, lokal träning och regionala workshops. På grund av de stora avstånden är en av de största uppgifterna att skapa mötesplatser för organisationens medlemmar. Från och med 2015 kan Danscentrum Norr erbjuda tillgång till en dansstudio i Umeå. Detta möjliggör på sikt ett arbete med längre residens.

Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD

Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans, NMD, är ett samarbete mellan de fyra norrlandslänen Västernorrland, Norrbotten och Västerbotten och Jämtland. Syftet är att bidra till spridning av dans- och musikteaterproduktioner genom turnéstöd och nätverksaktiviteter. De ensembler som ingår i nätverket är Norrlandsoperan i Umeå, Norrdans i Härnösand, Barn- och ungdomsoperan inom Estrad Norr i Östersund samt Piteå Kammaropera. NMD erhåller statliga medel för medverkande ensembler att kunna turnera mellan länen och regionala medel för de administrativa kostnaderna samt för de merkostnader turnerandet medför.

Musik i Norr

Musik i Norr är ett samarbete mellan de regionala musikinstitutionerna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland/Härjedalen som bedrivits i projektform sedan 2013. Syftet är att samordna och utnyttja gemensamma resurser, möjliggöra utbyte av orkestrar och ensembler, höja den konstnärliga nivån, möta utbudet och efterfrågan och att lyfta fram den norra regionens kvalitet och resurser. Målet är att skapa långsiktig samverkan i ett permanent nätverk för kreativa och skapande samarbeten mellan musikinstitutionerna.

Utvecklingsområden Norrlandsoperan

- Vidareutveckla samarbetsrutiner och turnéstrukturer samt främja återväxt hos unga arrangörer
- Bredare mångfald i programutbudet och förstärkning av publikarbete
- Förstärka satsningar för barn och unga med fokus på eget skapande och pedagogiska insatser
- Strategiskt verka för att implementera digital teknik med syfte att öka tillgängligheten

Utvecklingsområden Dans i Västerbotten

- Främja kulturell digitalisering inom dansområdet
- Stöd för unga arrangörer och återväxt i arrangörsledet
- Främja barn- och ungdomsverksamhet som stimulerar eget skapande samt bidrar till återväxt i dansaryrket

Foto: Elin Berge.
Urban North, Norrlandsoperan.

Scenkonstöverskridande verksamhet

Kulturproducenter är direkt beroende av ett starkt och aktivt mottagarled. Arrangörerna är viktiga kulturbärare som förmedlar teater, dans, konst och musikupplevelser. Ett samspel mellan ett existerande mottagarled med intresserade arrangörer och dess publik och en mångfald av kulturproducenter skapar möjligheter för ett varierat kulturutbud. I detta komplexa kulturella nätverk arbetar Riksteatern Västerbotten.

Riksteaterns devis är "Scenkonst för alla, överallt" och med denna ambition arbetar Riksteatern Västerbotten för att möjliggöra tillgång till ett professionellt kulturutbud i regionens samtliga kommuner, och med en så stor bredd och målgrupp som möjligt. Detta kan bara göras i nära samarbete med såväl arrangörsorganisationer som producentled.

Riksteatern Västerbotten

Riksteatern Västerbotten är en självständig och ideell förening med ett regionalt uppdrag dels inom den nationella folkrörelsen Riksteatern, dels från Region Västerbotten att vara en aktivt förmedlande funktion för att stärka den professionella scenkonstens närvaro i regionen och främja ett starkt arrangörsled. Regionens lokala musik- och teaterföreningar är föreningens medlemmar enligt folkrörelsekonstruktion. Målgrupper för främjandeuppdraget är regionens samtliga arrangörer; de 17 lokala riksteaterföreningarna, barnkultursamordnare i regionens alla kommuner, bygdegårdsföreningar, byföreningar samt de professionella scenkonstproducenter som huserar i regionen och norra regionen.

Barn och unga i regionen är prioriterade målgrupper där Riksteatern Västerbotten arbetar brett med samtliga kommuner men har ett extra fokus på de mindre kommunernas invånare som ofta har mer begränsad tillgång till kulturaktivitet. Riksteatern Västerbotten arrangerar utbildningar, föreläsningar, konferenser och utbudsdagar i samarbete med olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Verksamheten arbetar i en nära dialog med arrangörsledets företrädare vilket ger en god insyn i behovskartan för lokala insatser och utvecklingsområden. Riksteatern Västerbotten administrerar även subventionsmedel för att möjliggöra turnerande föreställningar över hela regionen.

Scenkonst i norr är ett samarbetsprojekt mellan Riksteatern Västerbotten och Riksteatern Jämtland/Härjedalen, Riksteatern Norrbotten, Riksteatern Västernorrland. Det gemensamma målet är göra kultur mer tillgängligt i Sveriges nordligaste delar. Detta görs genom att förmedla och samordna turnéföreställningar av teater och dans i de fyra norrlänen.

Riksteatern Västerbotten samverkar med andra kulturformer, lokala, regionala eller nationella parter. Nära samverkan sker med syskonföreningar i Norrbotten, Jämtland/Härjedalen samt Västernorrland inom samarbetet Riksteatern Norra, liksom i andra typer av projektgrupper inom Riksteaterns nationella nätverk.

Utvecklingsområden Riksteatern Västerbotten

Stärka och utveckla samverkan med regionens kommunrepresentanter och det lokala kulturlivets företrädare
Riksteatern Västerbotten arbetar för att bibehålla och utveckla förekomsten av livskraftiga arrangörsstrukturer över hela regionen, och uppnå lokal och regional resursutveckling genom samverkan. Till detta behövs dialog och närhet till de lokala representanterna. Kursverksamhet riktade mot förenings- eller arrangörsutveckling ska erbjudas både i form av fysiska samordnade utbildningar i regionen, lokalspecifika kurstillfällen samt mötestillfällen via länk. Förmedling av föreställningsutbud liksom subventionsmedel är andra tydliga verktyg för det arrangörsfrämjande arbetet. Det pågår ett långsiktigt riktat arbete för att öka förekomsten av arrangemang utanför centralorterna där riksteaterföreningen är en central part i samverkan med andra lokala arrangörer.

Stärka och utveckla nätverk och kompetensutveckling för unga arrangörer i regionen
Riksteatern Västerbotten vill fortsätta sitt utvecklingsarbete riktat till unga arrangörer i regionen och det är en uppbyggnadsprocess som kräver långsiktiga insatser på flera olika nivåer. Dels genom att tillgängliggöra de mötesplatser och strukturer som redan finns till nya målgrupper, dels att utforska nya arenor för erfarenhetsutbyten och inspiration. För att uppnå en kulturell bredd i detta utvecklingsarbete krävs samverkan med fler regionala kulturområden.

Utveckla mötesplatser och stärka tillgänglighet till kulturupplevelser samt kunskapsutveckling inom barnkulturområdet
Vartannat år projektleder Riksteatern Västerbotten utbudskonferensen "Scenkonstdagarna" för vuxenarrangörer i norrlänen inom samarbetet Riksteatern Norra. Föreningen avser från och med 2020 att komplettera eventet med en tillkommande utbudsdag för barn och unga i direkt anslutning för att synliggöra barn- och ungdomsföreställningar gentemot en bredare målgrupp och möjliggöra samordningsvinster. Samverkan med skolan, och insatser som rör Skapande skola ska utgöra en del av arbetet med utbudsdagarna.

I interregional samverkan förstärka tillgången till professionell scenkonst genom arrangörsutveckling och resursförstärkning
Riksteatern Norra avser under kommande år i samverkan med respektive norrlänsregion arbeta strategiskt och utvecklingsorienterat kring arrangörsområdet med särskild känsla för norrländska förutsättningar.

Foto: Patrick Degerman.
Tillbaka innan midnatt, samproduktion Västerbottensteatern och Profilteatern.

Utvecklingsområden
Riksteatern Västerbotten

- Stärka och utveckla samverkan med regionens kommunrepresentanter och det lokala kulturlivets företrädare
- Stärka och utveckla nätverk och kompetens utveckling för unga arrangörer i regionen
- Utveckla mötesplatser och stärka tillgänglighet till kulturupplevelser samt kunskapsutveckling inom barnkulturområdet
- I interregional samverkan förstärka tillgången till professionell scenkonst genom arrangörsutveckling och resursförstärkning

Museiverksamhet

Museerna i Västerbotten har en bred kunskapsbank inom områden som kulturmiljö, arkeologi, byggnadsvård, konst, fotografi, föremålssamlingar och berättande och är en viktig aktör i samhällsutveckling i stort. Sedan 2017 finns en museilag (2017:563) som gäller för museer i det allmänna museiväsendet. Syftet med lagen är att tydliggöra museernas självständighet i förhållande till den politiska beslutsnivån.

Museerna i Västerbotten har i ett historiskt perspektiv varit viktiga kunskapsförmedlare till en bred allmänhet och idag bedrivs bland annat ett pedagogiskt arbete som når tusentals barn och unga varje år genom olika skolprogram. Den pedagogiska verksamheten är högt prioriterad, liksom arbetet med frågor som rör mångfald, jämlikhet, jämställdhet, tillgänglighet, urfolket samerna och övriga nationella minoriteters kulturarv. Utöver det arbetar museerna med allt ifrån folkbildning och medskapande till att vara remissinstanser och utredare vid stora samhällsbyggnadsfrågor.

I den regionala museiverksamheten ingår tre museer där Region Västerbotten är delägare tillsammans med de kommuner där museerna har sin bas. Västerbottens museum är ett av landets 24 länsmuseum och har ett övergripande ansvar för hela regionens kulturarv med inriktning på berättande och dokumentärfotografi. Skogsmuseet i Lycksele är ett skogshistoriskt museum med inriktning på skogsarbetets och teknikens utveckling. Skellefteå museum förmedlar kulturarven inom i huvudsak den norra länsdelen med ett regionalt ansvar för dokumentation av teknik- och industrihistoria efter år 1900. Museum Anna Nordlander (MAN) är en självständig avdelning inom Skellefteå museum med uppdrag att arbeta med samtidskonst och genusfrågor.

Bildmuseet är ett statligt finansierat museum med regionala ambitioner. Umeå universitet är huvudman och museet bedriver sedan länge en högprofilerad utställningsverksamhet med inriktning på samtidskonst, vilket placerat museet på en internationell arena. Museet är sedan 2012 lokaliserat vid Konstnärligt Campus i Umeå, och har ett nära utbyte med Umeå universitets konstnärliga utbildningar, kulturskapare och internationella aktörer. I kommande dialoger finns ett behov av att diskutera framtida finansiering av verksamheten.

Kvinnohistoriskt museum är ett kommunalt ägt museum stationerat i Umeå. Därutöver finns ett 50-tal arbetslivsmuseer och museer som bedrivs i ideell eller privat regi, exempelvis Guitars the museum. I regionen finns också ett 60-tal hembygdsföreningar där Västerbottens läns hembygdsförbund utgör paraplyorganisation, vilken ingår i Sveriges hembygdsförbund.

Västerbottens museum AB

Västerbottens museum är ett länsmuseum med uppdrag att dokumentera, samla, bevara, berika, forska, förmedla och tillgängliggöra kulturarvet i hela regionen. Museet har utpekade ansvarsområden för kulturmiljöverksamhet, konst och konsthantverk. I museets samlingar finns närmare åtta miljoner fotografier, fyra tusen konstverk och ett stort antal kulturhistoriska föremål samt konsthantverk. Verksamheten bedrivs i hela regionen och utgår från museibyggnaden på Gammlia i Umeå. Området rymmer också 40 kulturhistoriska byggnader på friluftsmuseet. De omfattande föremålssamlingarna finns i museibyggnaden samt i arkiv i Hörnefors. Ett 60-tal medarbetare finns i organisationen som ägs av Umeå kommun och Region Västerbotten. Museets samlingar ägs av Stiftelsen Västerbottens museums samlingar, med Umeå kommun och Region Västerbotten som huvudmän.

Västerbottens museum har lång erfarenhet av att arbeta med kulturarvsfrågor i hela regionen och ger löpande rådgivning i frågor inom kulturhistoria. Nätverket "Alla tiders Västerbotten" är en väg att regelbundet nå invånare runt om i regionen. Det finns idag lokala Alla tidersarbetsgrupper i alla kommuner utom Umeå och Skellefteå och arbetet sker i samarbete med Skellefteå museum och Skogsmuseet i Lycksele. Den lokala förankringen är en framgångsfaktor och innebär att tröskeln till att kontakta och samarbeta med museet är låg.

Museet är en resurs för regionens skolor och erbjuder omfattande program och aktiviteter både i museibyggnaden i Umeå och runt om i regionen. Mer än 3 000 elever nås årligen av museets särskilda program för skolan. Program som knyter an till demokrati, jämställdhet och alla människors lika värde erbjuds samtliga stadier i skolan liksom SFI.

Digitaliseringen av museets kunskapsbank är central för att svara upp mot efterfrågan från privatpersoner och ökade krav på tillgänglighet. Under föregående planperiod har en stor insats gjorts för att bygga upp en modern och säker plattform för museets samlingar. Idag kan vem som helst med uppkoppling till internet söka bland 40 000 föremål och fotografier i museets databas och själv komplettera informationen med egna uppgifter. Att öka möjligheterna till medskapande har varit utgångspunkten i arbetet med databasen.

Inom museets profilområden dokumentärfotografi och berättande, samt inom konst, kulturhistoria och kulturmiljö, är det regionala perspektivet centralt. Sune Jonsson Centrum för dokumentärfotografi bedriver sedan 2018 residensverksamhet där en verksam fotograf får vistas i Västerbotten för att arbeta med ett specifikt och avgränsat dokumentärt fotografiskt projekt. Resultatet kommer allmänheten till del genom programverksamhet och museet till del genom att arbetet införlivas i museets arkiv och samlingar. Museets profilområde berättande har under åren framgångsrikt förmedlat kulturhistoria ur arkiven genom medskapande och sceniskt berättande.

Att förmedla kulturhistoria i sceniskt arrangerade föreställningar är ett viktigt komplement till annan kunskapsförmedling som oftast sker genom utställningsverksamhet eller publikationer i print eller digitalt. Berättelserna är hämtade från regionen och framträdanden görs runt om i hela regionen.

Utvecklingsområden Västerbottens museum AB

Säkerställa bevarandet av kulturarvet
Under kommande planperiod har Västerbottens museum för avsikt att ytterligare öka tillgängligheten till regionens kulturarv. För att klara detta måste först och främst nya arkivlokaler tillskapas. Utvecklingsarbetet görs i nära samverkan med andra arkivinstitutioner i regionen. Ett av de nationella kulturpolitiska målen pekar särskilt ut främjandet av ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas, och för att Västerbottens museum ska kunna uppfylla målet är funktionella och tillgängliga arkivlokaler en förutsättning. Idag är museets arkivalier utspridda i olika delar av museet och svåra att överblicka både för egen personal och, i synnerhet, för besökare. Att metodutveckla användningen av arkiven är ett prioriterat arbete. Ett särskilt fokus är också att synliggöra samiskt kulturarv, till exempel genom att stödja arbetet med ett nytt samiskt kulturcenter i Tärnaby Aejlies.

Nya former att förmedla kulturarvet
För att bättre svara upp mot det nationella kulturpolitiska målet att främja allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning intensifieras arbetet för att skapa en kulturhistorisk utställning, nära knuten till arkiv i länet och Nordiskt berättarcentrum i Skellefteå. Idag är det en brist i museets pedagogiska verksamhet att inte på ett överskådligt sätt kunna visa och förklara de strukturer och omständigheter som har format vår region. Med stöd från Nordiskt berättarcentrum i frågor om dramaturgi och scenisk gestaltning vill museet skapa en modern och attraktiv kulturhistorisk utställning.

Friluftsmuseiområdet på Gammlia i Umeå kommer under perioden att fira hundraårsjubileum. Planeringen och arbetet med att få området i topptrim har redan pågått ett antal år och målet är att erbjuda en trygg oas att ständigt återvända till, under årets alla dagar och dygnets alla timmar. Genom att arbeta med fysisk tillgänglighet, nya informationssystem och aktivitetsbaserade upplevelser ska området välkomna ännu fler besökare.

Den tredje prioriterade insatsen som ska göras för att öka tillgängligheten till kulturarvet rör digitalisering. Nya digitala möjligheter ska nyttjas i högre utsträckning, dels genom att friluftsmuseet ska utvecklas till en oas i staden som är tillgänglig när helst det passar invånarna och besökarna. Den digitala satsningen utgår ifrån att vem som helst, varifrån som helst, ska kunna hämta information om museets kunskapsområden på ett modernt och intresseväckande sätt samt själv bidra till att formulera Västerbottens läns kulturarv för framtiden. Lekfulla metoder att närma sig historia och kulturarv ska testas, i syfte att få fler att delta.

Främja allas möjligheter till kultur och bildning
Västerbottens museum har arbetat metodiskt och målmedvetet med inkludering och medskapande de senaste åren, inte minst med de fem nationella minoriteterna och urfolket samer samt genom skolformen SFI, svenska för invandrare. De goda erfarenheterna tar museet nu med sig för att fortsätta nå grupper som sällan eller aldrig har kontakt med museet. Museet som arena för kunskapsuppbyggnad och bildning fyller en mycket viktig funktion i samhället och ska synliggöras ännu mer. Samverkan med universitet och högskolor ska också öka.

Västerbottens museum ska präglas av hållbarhet
Hela museets existens bygger på ett långsiktigt och hållbart arbete med byggnadsvård, arkiv- och föremålssamlingar samt ett ansvar för att bevaka kulturmiljöfrågor runt om i regionen. Genom att tydliggöra museets kunskapsbank, både gentemot allmänhet och kommuner och företag, ska museet bli det nav dit man vänder sig för att få kunskap och råd om hållbarhetsfrågor inom kulturarvsfältet.

Västerbottens museum ska vara en självklar aktör och resurs i det regionala utvecklingsarbetet och verka för ett hållbart samhällsbygge
De värden som museet bevakar ska i ännu högre utsträckning kommuniceras genom ökad dialog med samhällsplanerare och kommuner. Museets ingångsvärden bidrar till en rad positiva hållbarhetsfaktorer: miljömässigt genom återbruk och biologisk mångfald; ekonomiskt genom tillväxt i fler sektorer samt turism; och inte minst socialt genom lärande, engagemang och integration.

Skellefteå museum AB

Skellefteå museum AB ägs av Skellefteå kommun och Region Västerbotten. Skellefteå museum AB har ett regionalt ansvar för den museala verksamheten och kulturmiljövården, genom att samla, dokumentera, utforska, bevara, synliggöra och förmedla kulturarven inom i huvudsak den norra länsdelen; Skellefteå, Norsjö och Malå kommuner. Skellefteå museum AB har ett övergripande regionalt ansvar beträffande teknik- och industrihistoria efter år 1900. Museum Anna Nordlander (MAN) är en avdelning inom Skellefteå museum AB och ska vara en mötesplats för hela regionen där samtidskonst och genusfrågor står i centrum. I Skellefteå museum ingår museet i Skellefteå, Stackgrönnans båtmuseum och friluftsmuseet på Nordanå.

Skellefteå museum AB förvaltar Stiftelsen Skellefteå museums samlingar som består av cirka 75 000 föremål, 2,5 miljoner fotografier, 20 000 böcker och ett stort lokalhistoriskt arkiv. En del av samlingarna är digitaliserade och finns tillgängliga genom det nationella biblioteksystemet Libris och det webbaserade samlingshanteringsprogrammet Sofie.

Skellefteå museum AB är placerat på kulturområdet Nordanå med över 300 000 besökare per år (exkluderat friluftsområdet). Ett arbete pågår att stärka samarbetet mellan aktörerna och att utveckla området.

Foto: : Emelie Sigfridsson.
Västerbottens museums barnverksamhet minimus.

Forskarrum Nordanå förvaltar det skriftliga kulturarvet och är en basresurs för samhällets långsiktiga informationsförsörjning. I Forskarrum Nordanå samarbetar Skellefteå museum, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Westerbotten och byggnadsvårdscentalen Hålla Hus. Skellefteå museum AB vill lyfta arkiven som berättelsernas bankkällor som författare, manusskrivare, filmare och berättare kan ösa ur.

Museum Anna Nordlander är en självständig avdelning inom Skellefteå Museum AB med uppdrag att arbeta med samtidskonst och genusfrågor. MAN lägger stort fokus på samarbeten och medskapande aktiviteter med publik och konstnärer, samt andra aktörer, vilka bidrar till konstnärlig kvalitet och förnyelse. MAN:s verksamhet lyfter frågor som rör identitet, demokrati och medbestämmande och utgår från ett normkreativt förhållningssätt. MAN förvaltar en konstsamling som ägs av Skellefteå kommun. Delar av samlingen visas för allmänheten på Stiftsgården Skellefteå. Samlingen, som omfattar verk av kvinnliga, framför allt nordiska, konstnärer sträcker sig från 1800-talet fram till idag, med ett tydligt fokus på samtida konst. Skellefteå museum AB har en anställd konstkonsultent med placering på MAN. Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå.

Utvecklingsområden Skellefteå museum AB

Utveckla nya digitala tekniker och tillgängliggöra verksamheter via digitala kanaler
Skellefteå museum AB ska utveckla digitala metoder för att nå nya målgrupper. Museet har exempelivs provat att sända föredrag i realtid via sociala medier och önskar att utveckla den metoden. Ett annat exempel är möjligheten att digitalisera kulturarvet och använda nya digitala tekniker i utställningarna genom utveckling av exempelvis hemsida, appar och QR-koder.

Stärka samarbetet mellan kulturaktörer och näringsliv på Nordanåområdet
På riksintresset Nordanå finns flera fasta kulturinstitutioner såsom Skellefteå museum AB, kulturenheten inom Skellefteå kommun, Exploatoriet, Skellefteå konsthall, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Västerbotten. Härutöver finns ett antal ideella föreningar, ett kafé och ett värdshus, en kyrkstad samt ett friluftsområde. Ett samarbetsprojekt har initierats av Skellefteå museum AB med syfte att stärka gemensamma områden såsom marknadsföring, reception och programverksamhet. Både området, verksamhetsutövarna och besökarna vinner på ett utökat samarbete.

Ny basutställning med särskild barnsatsning
Skellefteå museum AB har inte förnyat sina permanenta utställningar sedan mitten av 1980-talet. Museets avsikt är att bygga två nya permanenta utställningar i olika etapper som ersätter de gamla. I en första satsning kommer museet att bygga en utställning som riktar sig till huvudsakligen barn i förskoleåldern, 0 – 6 år, kallad Lilla museet med den dialektala underrubriken Barnsia. I museets upptagningsområde finns ett begränsat utbud av kultur riktad till denna åldersgrupp. Museet önskar att både öka antalet museibesök och nå nya grupper genom utställningarna. Museet önskar härutöver också föra in vår tids kunskap och kännedom om bygdens historia i utställningarna vilket bland annat inkluderar samiska berättelser.

Stärka samarbetet mellan de MAN och övriga aktörer i Kulturhuset
Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå. MAN ser stora möjligheter med flytten, framför allt genom att flera kulturaktörer verkar på samma plats. Dörrarna står öppna varje dag och under andra tider än de MAN nu kan erbjuda. På så sätt kommer MAN närmare till den lokala publiken. Det tillhörande hotellet och Kulturhusets centrala position kommer även det att öka tillströmningen av nya besökare. Fram till flytten kommer MAN att arbeta för att stärka samarbeten med de olika verksamheter som ska flytta in i Kulturhuset samt utveckla MAN:s egen verksamhet för att bättre kunna möta de utmaningar och möjligheter den nya platsen innebär.

Undersöka möjligheter att genomföra en spelsatsning
Skellefteå museum AB undersöker för närvarande möjligheten att göra en spelsatsning inom ramen för det regionala ansvarsområdet industri- och teknikhistoria efter år 1900. Skellefteå stad har en spännande utveckling av spelindustri och det finns flera tänkbara samarbetspartners för att göra en satsning på området.

Skellefteå Museum ska utveckla och paketera berättande i museets verksamheter Västerbotten är berättarnas län och Skellefteå berättarnas stad. Skellefteå museum AB har initierat ett arbete med att på ett tydligare sätt förmedla och paketera museets berättande verksamheter med förhoppning om att nå nya målgrupper och tydliggöra museets verksamheter.

Skogsmuseet i Lycksele AB

Skogsmuseet ligger i Västerbottens tredje största stad, Lycksele. Vackert beläget på en udde i Umeälven som var en marknads- och samlingsplats långt innan staden växte fram. På området som kallas Gammplatsen finns förutom museet även Lapplands kulturbotaniska trädgård med klonarkiv, Hembygdsgillets alla historiska byggnader, sameviste, fornlämningsområde och ett naturreservat med bevarad gammelskog. Skogsmuseet i Lycksele AB är ett kulturhistoriskt museum med ett regionalt ansvar vad gäller inriktning på skog och skogsbrukshistoria. Skogsmuseet arbetar också med att synliggöra den samiska kulturen.

Skogsmuseet i Lycksele är Sveriges enda helårsöppna Skogsmuseum och ett mål är att bli ett Nationellt museum. Kulturmiljöarbetet omfattar framför allt skogshistoria och arkeologi samt samisk kultur. Arbetet sker till största delen inom Lycksele kommun, men även i övriga regionen. Skogsmuseet drivs i bolagsform och ägs av Lycksele Kommun och Region Västerbotten.

Utvecklingsområden Skogsmuseet i Lycksele

Utveckla skogsmuseet till att bli en naturlig mötesplats och ett intressant resmål
För att utveckla, förnya, öka tillgängligheten och levandegöra skogens och skogsbrukets historia i regionen samt synliggöra den samiska kulturen måste Skogsmuseet vara en mötesplats för både Lyckseleborna och de besökande utifrån. Skogsmuseet ska vara ett inbjudande och intressant resmål även för långväga gäster.

Fortsätta digitalisera och tillgängliggöra före-mål, bilder och filmer
I Skogsmuseets samlingar finns föremål med skoglig anknytning och ett omfattande foto- och filmmaterial, bland annat från det svenska skogsbrukets forskningsinstitut och det numera nedlagda skogsmuseet Silvanum i Gävle. Den växande samlingen av samiska föremål måste tas omhand och kunna visas på ett mer tillgängligt sätt.

Skapa ett visningsarkiv och en nyskapande mötesplats för de samiska kulturarven
I Skogsmuseets uppdrag ingår också att öka tillgängligheten samt synliggöra den samiska kulturen. Under perioden vill museet skapa ett visningsarkiv och en ny-skapande mötesplats för de samiska kulturarven i södra Lappland, en skattkammare – Vuarkká, detta kommer att göras i anslutning till museets samiska utställning.

Fortsatt bedriva utvecklingsarbete för att bli ett ansvarsmuseum för skogshistoria
Frågan om Skogsmuseet i Lycksele som ett nationellt skogshistoriskt museum, med ansvar för museal verksamhet och forskning kring den boreala skogens och skogsbrukets historia, nutid och framtid, är prioriterad. Skog och skogshistoria har en stark koppling till det svenska välfärdssamhällets framväxt och människors liv idag, vilket bättre borde avspeglas i det svenska museilandskapet. I strävan att kunna ta ett nationellt ansvar för skog och skogshistoria försöker Skogsmuseet hitta nya vägar för att uppnå en förbättrad position, i samarbete med näringsliv och andra aktörer, såväl lokalt och regionalt som nationellt.

Implementera aktuell forskning i museets olika verksamhetsdelar
Skogshistoria innefattar både själva skogens och skogsbrukets historia. Mycket av dagens skogshistoriska forskning är tvärvetenskaplig. Centralt i den skogshistoriska forskningen är att bättre förstå människans specifika användning av skogsresursen, hur nyttjandet har förändrats över tiden och vilka effekter det har gett på skogen. Svaren på de här frågorna är viktiga för att kunna dra slutsatser om hur dagens skogsbruk påverkar morgondagens skogar.

Utveckla det pedagogiska arbetet med barn och unga
Skogsmuseet i Lycksele ska vara en neutral arena där olika intressen kan mötas och nya uppstå. Att ge barn och unga kunskaper och upplevelser kring skog och samisk kultur är en viktig uppgift framåt. I samarbete med skola och andra kulturaktörer kan historien levandegöras och ge sammanhang och förståelse för människors liv förr, nu och i framtiden.

Utvecklingsområden Västerbottens museum

- Säkerställa bevarandet av kulturarvet
- Nya former att förmedla kulturarvet
- Främja allas möjligheter till kultur och bildning
- Västerbottens museum ska präglas av hållbarhet
- Västerbottens museum ska vara en självklar aktör och resurs i det regionala utvecklings arbetet och verka för ett hållbart samhällsbygge

Utvecklingsområden Skellefteå museum

- Utveckla nya digitala tekniker och tillgängliggöra verksamheter via digitala kanaler
- Stärka samarbetet mellan kulturaktörer och näringsliv på Nordanåområdet
- Ny basutställning med särskild barnsatsning
- Stärka samarbetet mellan de MAN och övriga aktörer i Kulturhuset
- Undersöka möjligheter att genomföra en spelsatsning

Utvecklingsområden Skogsmuseet i Lycksele

- Utveckla skogsmuseet till att bli en naturlig mötesplats och ett intressant resmål
- Fortsätta digitalisera och tillgängliggöra föremål, bilder och filmer
- Skapa ett visningsarkiv och en nyskapande mötesplats för de samiska kulturarven
- Fortsatt bedriva utvecklingsarbete för att bli ett ansvarsmuseum för skogshistoria
- Implementera aktuell forskning i museets olika verksamhetsdelar
- Utveckla det pedagogiska arbetet med barn och unga

Foto: Jonas Westling.

Kulturmiljö

Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Uttrycken kan vara historiska spår, objekt eller företeelser. Kulturarv kan också beskrivas som förutsättningar för eller resultatet av dynamiska samtal eller förhandlingar om samhällets utveckling. Kulturmiljön omfattar hela det av människor påverkade landskapet. Värnandet av regionens kulturmiljö är viktigt för kunskaperna om och förståelsen av vår gemensamma historiska bakgrund. Stora utmaningar inom kulturmiljöarbetet i hela regionen handlar om forn- och kulturlämningar som skadas och försvinner till följd av skogsbruk och mineralutvinning, vindkraftsutbyggnadens påverkan på kulturlandskapet samt de konsekvenser för vattenanknutna kulturmiljöer som uppstår vid biologisk restaurering av vattendrag. Förutsättningarna för kulturmiljöarbetet förändras i takt med samhällsutvecklingen och har under senare år blivit alltmer komplext. Medan befolknings- och bebyggelseutvecklingen i särskilt kust- och de större stadsområdena kan leda till att kulturmiljöer avlägsnas eller omvandlas på ett oönskat sätt, riskerar kulturmiljöer i inlands- och fjällområdena att förfalla och förstöras genom igenväxning och brist på underhåll när befolkningen minskar eller ändrar sysselsättning. Samtidigt har intresset för kulturmiljövård och hantverk vuxit stort, vilket medför nya möjligheter men också ökade krav inom det organiserade kulturmiljöarbetet.

De nationella målen för kulturmiljöarbetet gäller sedan 1 januari 2014. Enligt dessa ska det statliga kulturmiljöarbetet främja: ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas; människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön; ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser samt en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tillvaratas i samhällsutvecklingen.

Målen styr de statliga insatserna på kulturmiljöområdet, men de ska även fungera vägledande för den kommunala och regionala politiken. Kulturmiljön och kulturmiljöarbetet regleras inom ett flertal lagar och förordningar samt genom bestämmelser i särskilda beslut och överenskommelser.

Enligt kulturmiljölagen skyddas bland annat fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkliga kulturminnen. Enligt miljöbalken kan kulturmiljöer utpekas som riksintresseområden och skyddas som kulturreservat. Plan- och bygglagen medger skydd av kulturmiljöer genom detaljplan eller områdesbestämmelser. Verksamheten vid offentligt styrda museer regleras genom museilagen som bland annat slår fast museernas självständighet i förhållande till den politiska beslutsnivån. Kulturmiljövårdande insatser möjliggörs och styrs även med hjälp av ekonomiska bidrag samt rådgivande och kompetensutvecklande insatser.

Kulturmiljöverksamheter

Länsstyrelsen Västerbotten, Västerbottens museum, Skellefteå museum, Skogsmuseet i Lycksele, och Västerbottens läns hembygdsförbund har enats kring en gemensam målbild för kulturmiljön och en strategisk inriktning för kulturmiljöarbetet i regionen. Målsättningen är att regionens kulturmiljöer är kända, uppfattas och används som angelägna resurser samt att kulturmiljöarbetet har stöd och engagemang bland dem som bor och verkar i regionen.

Länsstyrelsen Västerbotten ansvarar för det statliga kulturmiljöarbetet i regionen och arbetar med prövning, samråd, skydd, tillstånd, tillsyn och rådgivning enligt gällande lagstiftning. Länsstyrelsen fördelar också statliga bidrag för vård, tillgängliggörande, information och utveckling av värdefulla kulturmiljöer.

Västerbottens museum är länsmuseum med uppdrag i tolv av regionens femton kommuner och arbetar med arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård och kulturlandskap. Verksamheten omfattar undersökningar, utredningar, kunskapsuppbyggnad, bevarande, förmedling och tillgängliggörande av regionens kulturmiljöer. Västerbottens museum ansvarar och upprätthåller den arkeologiska portalen "Spår från 10 000 år".

Skellefteå museum är ett länsdelsmuseum med liknande uppdrag i regionens tre nordligaste kommuner. Dessutom har museet länsansvar för teknik- och industrihistoria efter år 1900 samt förvaltar den länstäckande byggnadsvårdsportalen Hålla Hus.

Skogsmuseet i Lycksele AB har ett övergripande länsansvar för skogens och skogsbrukets historia. De driver och medverkar i olika kunskapsutvecklande projekt med koppling till skogens kulturmiljöer.

Västerbottens läns hembygdsförbund har som övergripande mål att tillvarata och vårda det västerbottniska kulturarvet i samverkan med ett sextiotal lokala medlemsföreningar. Omfattande ideella arbetsinsatser genomförs inom bland annat vård, information och utveckling av kulturmiljöer runt om i regionen. Förbundet stöder de lokala hembygdsföreningarna i deras arbete och är hembygdsrörelsens kontaktyta mot riksförbund, myndigheter, regionens museer och andra kulturinstitutioner.

Utvecklingsområden Kulturmiljö

Bidra till ett utvecklat och förnyat kulturmiljöarbete
För att bidra till ett utvecklat och förnyat kulturmiljöarbete behövs sektorsövergripande samarbeten och dialoger vidareutvecklas för att stimulera och stötta engagemang för lokal delaktighet och förvaltning av kulturmiljöer. Riktade insatser behövs för att öka kunskapen om kulturmiljön och för att öka delaktigheten i kulturmiljöarbetet bland beslutsfattare, verksamhetsutövare och allmänhet. Hembygdsrörelsen spelar en betydande roll i länets samlade kulturmiljöarbete. Genom att stärka dess roll ytterligare underlättas etableringen och upprätthållandet av nätverk för aktörer inom det lokala, regionala, nationella och internationella kulturmiljöarbetet.

Värna inlandets och fjällområdets kulturmiljöer
Utjämna geografiskt ojämlika förutsättningar bland annat genom att använda styrmedlen inom kulturmiljöområdet på ett sätt som ger största möjliga kulturmiljönytta i alla delar av regionen. Verka för att fler olika typer av kulturmiljöer säkerställs, vårdas, tillgängliggörs, visas och utvecklas i hela regionen med särskild betoning på förbisedda och underrepresenterade miljöer.

Stärkt samverkan inom samhällsplanering
Tydliggöra betydelsen och behovet av att skydda och ta hänsyn till kulturhistoriska värden i den fysiska miljön genom tidiga dialoger med kommuner, exploatörer och verksamhetsutövare. Stödja kommunerna i arbetet med att ta fram aktuella och funktionella kunskapsunderlag på kulturmiljöområdet. Identifiera och lyfta fram exempel på kulturmiljön som resurs för en miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Stärka kulturmiljöområdet inom turism- och besöksnäring
Lyfta fram regionens besöksvärda kulturmiljöer – särskilt områden av riksintresse för kulturmiljövård samt platserna inom Sevärt i Västerbotten. Utveckla metoder och samarbetsformer som ger ökade möjligheter att använda och vidareutveckla kulturmiljöer som turist- och besöksmål.

Främja kunskapsutveckling och förmedling
Stötta, utveckla och initiera forskning, kunskapsuppbyggnad och metodutveckling kring kulturmiljö vid universitet, forskningsinstitut och museer. Stärka arbetet med rådgivning och information till allmänheten, bland annat genom att förvalta, lyfta fram och utveckla informationsportalerna Sevärt, Hålla Hus och Spår från 10 000 år. Stärka och utveckla det kulturpedagogiska arbetet med målgrupperna barn och ungdomar.

Utvecklingsområden Kulturmiljö

- Bidra till ett utvecklat och förnyat kulturmiljö arbete
- Värna inlandets och fjällområdets kulturmiljöer
- Stärkt samverkan inom samhällsplanering
- Stärka kulturmiljöområdet inom turism- och besöksnäring
- Främja kunskapsutveckling och förmedling

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

Regional enskild arkivverksamhet

De enskilda arkiven är en del av samhällets kollektiva minne. Som förvaltare och förmedlare av information och kunskap är de regionala enskilda arkiven en viktig byggsten i vår demokrati. Utan de historiska vittnesmål som finns i arkiven skulle en väsentlig del av vår historia och våra historiska skeenden gå förlorade. Arkiven ger oss tillgång till de händelser och utvecklingsprocesser som byggt det samhälle vi har idag, men pekar också ut riktningen för framtiden. Arkiven är arenor för upplevelser, berättande och ett lustfyllt lärande där källkritiskt tänkande blandas med reflektioner kring den enskilda individens roll i samhället. Fler människor behöver aktivt involveras i historieskrivningen och det är angeläget att människor ges möjlighet att ta del av, använda och bidra till vidareutvecklingen av kulturarvet.

Regionala enskilda arkiv i Västerbotten är Folkrörelsearkivet i Västerbotten, vilka har landets största samling av material från föreningar och folkrörelser, och Förtagsarkivet i Westerbotten som bedrivit ett utvecklingsarbete med att synliggöra och bevara kvinnors historiska och nutida företagande i Västerbottens län. Andra arkiv som också har Västerbottens län som upptagningsområde är Västerbottens museums kulturhistoriska arkiv, ämbetsarkiv och fotoarkiv, Skellefteå museums arkiv, avdelningen för arkiv och specialsamlingar vid Umeå Universitetsbibliotek (tidigare forskningsarkivet) samt den statliga myndigheten Institutet för språk och folkminnen (ISOF) med dess samlingar från den nu nedlagda avdelningen dialekt-, ortsnamns- och folkminnesarkivet i Umeå (DAUM).

Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Folkrörelsearkivet i Västerbotten är ett länsarkiv inom den enskilda arkivsektorn med uppdrag att samla, bevara, tillhandahålla och tillgängliggöra handlingar från föreningar och organisationer av folkrörelsekaraktär i Västerbottens län. Folkrörelsearkivet är en förvaltande serviceorganisation för regionens folkrörelser och föreningar men även en kulturarvsinstitution för intresserade forskare. Folkrörelsearkivets verksamhetsområde täcker hela regionen och, administrativa lokaler liksom lokaler för arkiv och forskning finns i Umeå, liksom ledning och kansli, samt i Skellefteå. Inom verksamheten i Skellefteå ryms även ett bokbinderi. Folkrörelsearkivet förfogar över ca 5 000 hyllmeter dokument från regionens föreningar och folkrörelser.

Utvecklingsområden Folkrörelsearkivet i Västerbotten

Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan
Folkrörelsearkivets nuvarande administrations- och arkivlokaler på Gammlia i Umeå är efter 35 år i behov av nya lokaler. En gemensam lokallösning med andra arkiv i regionen är att förorda, samtal om möjlig samverkan sker med Västerbottens museum, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Företagsarkivet i Westerbotten och Institutet för språk och folkminnen. Gemensamma arkiv- och besökslokaler skulle öka tillgängligheten till arkiven. Samordningsvinster finns gällande bevarande, digitalisering, pedagogisk verksamhet, bemanning och handlingarnas användbarhet.

Ökad tillgänglighet till arkiven
Folkrörelsearkivet vill under kommande planperiod undersöka möjligheter till utökad närvaro, både i fysisk och digital form, i hela regionen. En viktig del i detta är att synliggöra informationsverksamheten för arkivbildare, att nå ut och ge råd i arkivfrågor till olika organisationer, exempelvis gällande digitalt födda handlingar men också genom att sprida den pedagogiska programverksamhetens räckvidd för att möjliggöra lärande och samtidigt öka kännedom om arkiv och allmänhetens tillgång till detsamma.

Vidareutveckla samarbetet mellan Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten
Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten har en gemensam historia genom att tillkomsten av Företagsarkivet i Westerbotten skedde inom Folkrörelsearkivet i Västerbotten. Företagsarkivet i Westerbotten blev en självständig verksamhet 1988 men de senaste åren har på nytt ett samarbete mellan verksamheterna växt fram. Fortsatt dialog kommer äga rum mellan arkiven i syfte att vidareutveckla och förmera samarbetet.

Ökad kännedom för samlingarna
För att möta förväntningar från arkivets användare krävs ökad kännedom om samlingarna. En betydande del av Folkrörelsearkivets samlingar är ännu oförtecknade och uppgifter om innehåll saknas i verksamhetens beståndskatalog. För att kunna bibehålla en hög servicenivå, urskilja handlingar för digitalisering och samtidigt synliggöra bevarandebehovet av enskilda handlingar kommer Folkrörelsearkivet prioritera inventering av sina samlingar. Ökad kännedom ger utöver nämnda fördelar möjlighet till utveckling av befintlig pedagogisk och utåtriktad verksamhet vilket i sin tur stärker arkivets roll i regionen och övriga samhället.

Företagsarkivet i Westerbotten

Företagsarkivet i Westerbotten är en ideell förening med säte i Skellefteå med regionen som verksamhetsområde. Verksamheten startade 1987 med Handelskammaren och Folkrörelsearkivet som initiativtagare och i uppdraget ingår att bistå företag i arkivfrågor och ge forskarservice till intresserade. Besökslokaler finns på Nordanå i Skellefteå i samma byggnad som Folkrörelsearkivet och Skellefteå museum. Arkivsamlingarna är uppdelade på två depåer varav de för den norra länsdelen förvaras i Skellefteå och material från den södra länsdelen förvaras i en depå på Umedalen i Umeå. Företagsarkivet har idag cirka 2 000 hyllmeter arkivmaterial som visar företagsutveckling och historia i form av protokoll, räkenskaper och andra handlingar. Huvuddelen av materialet kommer från äldre banker, försäkringsbolag och innovationsföretag.

Utvecklingsområden Företagsarkivet i Westerbotten

Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan
Gemensamma arkiv- och besökslokaler skulle öka tillgängligheten till arkiven. Samordningsvinster finns gällande bevarande, digitalisering, pedagogisk verksamhet, bemanning och handlingarnas användbarhet.

Vidareutveckla samarbetet mellan Företagsarkivet i Westerbotten och Folkrörelsearkivet i Västerbotten
Fortsatt dialog kommer äga rum mellan arkiven i syfte att vidareutveckla och förmera samarbetet.

Finna nya lösningar för framtida finansiering av verksamheten
Säkerställa den långsiktiga tillgängligheten och den regionala förankringen för arkiven.

Västerbottens museums ämbets- och fotoarkiv

Västerbottens museums arkiv består av ämbetsarkiv, ett omfattande kulturhistoriskt arkiv samt fotoarkiv. Av stor vikt är fortsatt digitalisering av samlingarna. Museet ingår i Arkivnätverket i Umeå och samarrangerar årligen Arkivens dag.

Utvecklingsområden Folkrörelsearkivet i Västerbotten

- Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan
- Ökad tillgänglighet till arkiven
- Vidareutveckla samarbetet mellan Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten
- Ökad kännedom för samlingarna

Utvecklingsområden Företagsarkivet i Westerbotten

- Gemensamma arkiv- och besökslokaler genom samverkan
- Vidareutveckla samarbetet mellan Folkrörelsearkivet i Västerbotten och Företagsarkivet i Westerbotten
- Finna nya lösningar för framtida finansiering av verksamheten

Foto: Krister Hägglund.
Historiskt pyssel i Forskarrum Nordanå.

Foto: Jonas Westling.
Umeå stadsbibliotek.

Biblioteksverksamhet samt läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Förmågan att läsa har stor betydelse för utbildning, bildning och delaktighet i samhället. Bibliotek ger alla människor fri tillgång till information, kunskap och bildning. I Biblioteksslagen betonas betydelsen av bibliotekens roll i det demokratiska samhällets utveckling genom att verksamheten ska verka för kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning, samt vara tillgänglig för alla. Genom att stärka biblioteken och dess demokratiska uppdrag bidrar regional biblioteksverksamhet till samhällsutvecklingen. Den litterära traditionen i Västerbotten vilar på tunga namn, vilket är en tradition att värna men framförallt bygga vidare på så att nya författarskap kan växa fram. De senaste åren har ett betydande antal författare som skriver för barn och ungdomar framträtt i Västerbotten, det grafiska berättandet har fått en stark position och även i andra genrer märks en ökning av litterära utövare. Att fortsätta behålla och stärka Västerbotten som litterärt län är av betydelse för regional utveckling och attraktivitet.

Regionbibliotek Västerbotten

Regionbibliotek Västerbotten är en lagstadgad regional verksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet hos regionens folkbibliotek (Bibliotekslag 2013:801). Regionens tre sjukhusbibliotek (i Umeå, Skellefteå och Lycksele) ingår också i verksamheten. Huvudman är Region Västerbotten.

Den regionala biblioteksverksamheten är en kompetens- och utvecklingsnod med fokus på folkbiblioteken i Västerbotten. Regionbiblioteket arbetar aktivt med digitalisering, läs- och litteraturfrämjande samt frågor som rör tillgänglighet och inkludering i samhället. I arbetet med frågor och perspektiv som rör hbtq syns Regionbibliotek Västerbotten på såväl en nationell som internationell arena. Regionbiblioteket arbetar nära regionens folkbibliotek med rådgivning, kompetensutveckling, handledning och metodutveckling. Regionbiblioteket främjar det litterära skapandet i nära samarbete med de författare och skribenter som finns i Västerbotten. Det läsfrämjande arbetet handlar om läslust och språkutveckling, och i förlängningen om delaktighet i ett samhälle som till stora delar är textbaserat. Regionbibliotek Västerbotten bedriver omvärldsbevakning både nationellt och internationellt. Verksamheten ingår i nationella och regionala nätverk där exempelvis samarbeten med de övriga regionerna i norra Sverige är väl utvecklade.

Att initiera, äga och driva projekt är en viktig del av regionbibliotekets utvecklingsarbete. Projektformen är en metod där processledning och kvalitetssäkring används strategiskt. Regionbiblioteket fokuserar genomgående på aktuella områden som normkritik och tillgänglighet, innovationer och implementering, nya språkområden och kompetensutveckling – alltid förankrade i aktuell forskning.

Utvecklingsområden Regionbibliotek Västerbotten

Öka biblioteksverksamheters digitala kompetens samt verka för en hållbar medie- och informationskunnighet (MIK)
Digital kompetens innebär, bland mycket annat, förmågan att använda informationsteknik och digital teknik. Digital kompetens består också av de kunnigheter som krävs för att hitta, undersöka, kritiskt värdera och skapa information i olika medier och sammanhang, det vill säga medie- och informationskunnighet.

För att vara delaktig i det demokratiska samhället krävs förmågan att inhämta och värdera information och kunskap via digitala medier. Att vara kunnig inom MIK är viktigt för alla oavsett ålder. Biblioteken ser ständigt till att tillgängliggöra och inkludera, så också inom digitaliseringen, då utanförskapet riskerar att bli sådant att individen inte längre kan fungera fullt ut i ett demokratiskt samhälle. Digital kompetens handlar också om att säkra medborgarens livskvalitet, påverkansmöjligheter och konkurrenskraft på arbetsmarknaden.

Stötta och utveckla bibliotekens lärande organisation
För att fortsatt kunna möta upp allmänheten, vars grundkompetens ständigt höjs och förändras, är en bred, strategiskt riktad kompetensutveckling för biblioteksspersonal nödvändig. Regionbibliotek Västerbotten lägger utifrån sitt demokratiuppdrag mycket fokus på detta och säkerställer därmed att biblioteken fortsätter vara en av samhällets viktigaste aktörer och allas angelägenhet.

Insatserna anpassas efter behov, situation och målgrupp. Därför arbetar regionbiblioteket med kompetensutveckling i många former; som till exempel att utveckla metoder som innefattar en fördjupad läsning såväl som utbildning om normkritik och tillgängliga biblioteksrum. Att lära tillsammans med andra innebär också att våga testa nya saker utan att vara rädd för att misslyckas. Genom att prova, dela erfarenheter med kollegor och användare lär vi oss snabbare och mer effektivt. Regionbibliotek Västerbotten tillvaratar kraften i det kollegiala lärandet för att tillsammans med folkbiblioteken utvecklas som lärande organisation.

Stärka biblioteken som demokratiska mötesplatser och aktiva noder i samhället
Förutsättningarna för kommunernas folkbibliotek skiljer sig åt samtidigt som alla omfattas av samma lagrum. Bibliotekens utbud ska vara demokratiskt, tillgängligt och angeläget för alla. Samhällets mångfald ska återspeglas i biblioteksverksamheten. Biblioteksverksamheten organiseras olika i kommunerna där uppdrag och mandat för biblioteksverksamheten är differentierat.

Flertalet av Västerbottens kommuner har stora geografiska verksamhetsområden, ett minskat befolkningsunderlag med en ökad andel äldre invånare samt huvudmän med begränsade resurser. Hälften av kommunerna är samiska förvaltningskommuner och i Västerbotten talas många språk. I vårt mångfacetterade län är biblioteken grunden för demokrati med syfte att tillhandahålla information, ge kunskap och stimulera fri åsiktsbildning. Det krävs ett normkritiskt och inkluderande förhållningssätt för att lyfta underrepresenterande grupper och minoriteter. Regionbiblioteket ska stärka den demokratiska mötesplatsen i lokalsamhället, verka för inkludering och dynamik i biblioteksverksamheten, vidmakthålla och stärka bibliotekets position. Därutöver ska regionbiblioteket medvetet och systematiskt samverka med andra samhällsaktörer för att vidareutveckla biblioteksverksamheten.

Undersöka möjligheten att tillsammans med kommunerna stärka skolbibliotekens verksamhet
Skolbiblioteken i Västerbotten behöver lyftas fram och dess verksamhet behöver främjas och stärkas för att uppfylla skollagens krav. Många kommuner har redan stora utmaningar inom skolans område både gällande knappa ekonomiska resurser och svårigheter att rekrytera lärare och skolledare. Skolbiblioteken blir ofta lågt prioriterade och i den mån de finns har de inte alltid biblioteksutbildad personal. Regionbiblioteket vill försöka hitta samarbetsformer med kommunerna som kan gynna skolbibliotekens viktiga verksamhet och i förlängningen bidra till en ökad måluppfyllelse för skolans elever.

Tydliggöra läsandet som demokratisk kraft
Att läsa är avgörande för att kunna ta del av information och litteratur. Att arbeta läsfrämjande är att ta bort hinder för och bygga broar till läsning. Regionbibliotek Västerbotten är en mycket tydlig aktör inom det läsfrämjande området och har länge verkat för läsningen både som en kraft för individen och det demokratiska samhället.

Att som läsfrämjare följa forskning kopplat till samtliga målgruppers läsning är viktigt, då arbetet bör kunna kopplas till alla slags medier. På så sätt hittar biblioteken fler metoder att arbeta för läsning, en bredare målgrupp och fler samarbetspartners. Genom de nya medieformaten ökar inkluderingen, då de i sin tur ökar läsarens möjligheter att hitta sina egna berättelser. Dessa berättelser utforskar och stärker läsarens identitet, liksom när läsaren tar del av litteratur på sitt modersmål.

Utveckla skrivandet som konstform
Västerbotten är präglat av en stolthet över och en medvetenhet om den starka och betydelsefulla litteratur som skapats här. Både etablerade författare och skribenter har således en rik litterär tradition att förhålla sig till. Denna tradition kan betyda att fler inspireras till att välja författarskapet som sin livsgärning än vad som är förhållandet i många andra regioner. Det är en rikedom och utmaning och i detta ligger en ambition till hållbarhet av tillväxten av nya författare. Regionbibliotek Västerbotten har ett uppdrag att tillse att skrivandet och författarskapet tas till vara som en resurs för arbetet på biblioteken och i skolorna. Att skapa möjligheter att ingå i litterära och andra konstnärliga sammanhang för att ge inspiration och bränsle till att hålla det konstnärliga utövandet levande och vitalt.

Utvecklingsområden Regionbibliotek Västerbotten

- Öka biblioteksverksamheters digitala kompetens samt verka för en hållbar medie- och informationskunnighet (MIK)
- Stötta och utveckla bibliotekens lärande organisation
- Stärka biblioteken som demokratiska mötesplatser och aktiva noder i samhället
- Undersöka möjligheten att tillsammans med kommunerna stärka skolbibliotekens verksamhet
- Tydliggöra läsandet som demokratisk kraft
- Utveckla skrivandet som konstform

Professionell bild- och formverksamhet

Bild- och formområdet innefattar bland annat måleri, skulptur, fotografi, video, design och konsthantverk men också olika gränsöverskridande uttryck där samtidskonsten ofta befinner sig. De flesta konstutövare är egenföretagare och arbetar, förutom med sin egen konstnärliga praktik, även med att undervisa, medverka som konsulter och experter i olika konstsammanhang, arrangörer, initiativtagare till projekt, program och konstnärsdrivna plattformar. Bild- och formkonstområdets infrastruktur och konstens ställning stärks genom samarbeten mellan aktörer och genom att den fria konsten får verka som en obunden kraft. Viktiga ingångar för att stödja den professionella bild- och formverksamheten är att det finns utställningslokaler och att medverkans- och utställningsersättning enligt MU-avtalet efterlevs. Likaså är det viktigt att enprocentsregeln tillämpas för konstnärlig gestaltning vid ny- och ombyggnation på kommunal och regional nivå.

Regionens konstföreningar står för en betydelsefull del av infrastrukturen på konstområdet. I merparten av kommunerna finns aktiva lokala konstföreningar, vars utställningar ofta arrangeras på biblioteken. Sveriges Konstföreningars distrikt Västerbotten omfattar fjorton konstföreningar med tretusen medlemmar. Konstnärscentrum Nord (KC Nord) är en förening tillhörande centrumorganisationerna som verkar för yrkesverksamma konstnärers arbetsmarknadsmöjligheter och återkommande arrangerar branschdagar för konstområdet i syfte att belysa konstens villkor och utvecklingsmöjligheter i norra Sverige. Svensk Form Västerbotten verkar som en oberoende aktör för designområdet och bygger broar mellan konst, kultur och industri genom att bland annat skapa mötesplatser och utställningar. I Region Västerbottens organisation ingår verksamheten för offentlig konst som omfattar konstnärliga gestaltningar av fastigheter samt den offentliga konstsamlingen.

Offentligt finansierade utställningsverksamhet sker i Museum Anna Nordlander (MAN), Skellefteå konsthall, Umeå konsthall, Galleri Alva, Galleri Verkligheten, Västerbottens museum, Bildmuseet, Vita kuben (Norrlandsoperan). Konstvägen Sju Älvar är en 35 mil lång konstutställning, från kusten i Holmsund till Borgafjäll. Konstnärsdrivna gallerier, privata gallerier och konstföreningar med utställningsverksamhet finns i Dorotea, Lycksele, Nordmaling, Robertsfors, Skellefteå och Umeå. Exempel på konstnärsresidens är IASPIS (Umeå) Ricklundgården Saxnäs, Ateljé AM Örträsk (privat) AiR Bygdeträsk (privat), Skapa Spår. Utöver det finns Högskoleutbildningar vid Umeå Konsthögskola och förberedande utbildningar vid Umeå konstskola, Edelviks Folkhögskola och Solviks Folkhögskola.

Konstkonsulentverksamheten

Konstkonsulenterna bedriver ett långsiktigt, strategiskt arbete för att stärka samtidskonsten i regionen. Verksamhetens huvudmål är att skapa bättre förutsättningar för regionens yrkesverksamma bild- och formkonstnärer, främja barn- och ungas möjligheter att skapa och uppleva samtidskonst samt bredda allmänhetens kunskap och intresse för bild- och formkonstområdet. Konstkonsulenterna skapar nätverk och stärker den regionala strukturen för bild- och formkonsten bland annat genom att stödja initiativ från det fria kulturlivet, föreningar, studieförbund med flera.

Konstkonsulenten ingår i den nationella föreningen Konstkonsulenterna i Sverige som samarbetar kring nationellt viktiga frågor som berör skäliga arbetsvillkor, den konstnärliga friheten och jämställdhetsfrågor för professionella utövare. Nätverket Konstkonsulenterna i norr, bestående av de fem nordligaste länen, arbetar för att stärka konstområdet i Norrland. Detta gör nätverket bland annat genom samarbetet kring den nätbaserade tidskriften Volym och fortbildningsinsatser för yrkesverksamma konstnärer.

Konstkonsulentuppdraget fördelas mellan två huvudmän, Konstfrämjandet i Västerbotten och Museum Anna Nordlander/Skellefteå museum AB. Konstkonsulenterna samverkar med sina huvudmän för att lyfta frågor kring demokrati, yttrandefrihet, jämställdhet, hbtq och nationella minoriteter.

Utvecklingsområden Konstkonsulentverksamheten

Långsiktiga strategier för att främja konstområdet och konstnärernas förutsättningar och arbetsvillkor
De långa avstånden i regionen och hur konstområdet finns representerat i kommunerna varierar, där större satsningar sker efter kustbandet och färre i inlandet. Som ett av Sveriges nordligaste län har Västerbotten utmaningen att befinna sig i periferin. Även om det i dag finns en tendens att konstnärer utanför storstadsområdena lyfts i nationella och internationella sammanhang behöver satsningar göras för att stärka villkoren för konstnärer som väljer att bo och verka i Västerbotten.

Den svaga infrastrukturen för samtidskonsten i regionen kan innebära att färre bild- och formkonstnärer väljer att stanna i regionen eller flytta hit. Konstkonsulenternas ambition är att det ska vara möjligt för yrkesverksamma konstnärer att bo, leva och arbeta i hela Västerbotten och att alla människor i alla åldrar ska ha möjlighet att möta konst av hög kvalitet i sin närhet. Konstkonsulenterna arbetar för att hitta långsiktiga strategier för konstområdet i Västerbotten genom att uppmärksamma, stödja och utveckla initiativ och idéer på lokal och regional nivå.

Bland annat samlar konstkonsulenterna tjänstepersoner, politiker, föreningar, studieförbund och utövare för dialog och utbildningsdagar kring konstnärers förutsättningar och arbetsvillkor. Förståelse, kunskap och ambitioner skapar större möjligheter till att långsiktiga strukturer för samtidskonsten kan utvecklas. Konstkonsulenterna ska verka för ökad förståelse för konstnärernas arbetssituation och en implementering av MU-avtalet (medverkans- och utställningsersättning) samt enprocentsregeln vid ny- och ombyggnationer på regional och kommunal nivå genom dialoger och kompetenshöjande insatser.

Residensprogram och produktionsplatser
Det finns ett behov av mötesplatser, produktionsplatser och noder för konst på fler platser i regionen, bland annat platser där yrkesverksamma konstnärer och konsthantverkare kan producera men också ta del av fortbildningar och föreläsningar, samtala och bygga nätverk. Att utveckla internationell residensverksamhet som innehåller vistelse, produktion och presentation skulle ge kringeffekter för produktion och presentation även för regionens verksamma konstnärer samtidigt som ett residens skapar möjligheter till möten och utbyten med internationellt etablerade konstnärer. Under perioden ska konstkonsulentverksamheten verka för att utveckla ett residensprogram i samarbete med olika aktörer i minst tre kommuner, samt stödja och utveckla initiativ för produktionsplatser (ateljéer och kollektiva verkstäder).

Plan för regionens bild- och formkonstnärer att synas i yrkesmässiga sammanhang nationellt och internationellt
Konstkonsulenterna fördelar ett mobilitetsstöd till yrkesverksamma bild- och formkonstnärer i Västerbotten. Mobilitetsstödet ska förstärka möjligheten till research, projekt eller visning av arbeten som kräver resor samt till samverkan mellan konstnärer. Mobilitetsstödet ska även möjliggöra konstnärers medverkan i kurser, branschdagar samt arbeten kring frågor om bild- och formkonstområdet i regionen.

Digital tjänst för att synliggöra konstområdet och de yrkesverksamma bild- och formkonstnärerna i regionen
Mobilitetsstödet tillsammans med en utveckling av en digital plattform är ett första steg mot uppbyggnad av ett resurscentrum för konst i Västerbotten.

Museum Anna Nordlander

Museum Anna Nordlander (MAN) är en självständig avdelning inom Skellefteå Museum AB med uppdrag att arbeta med konst och genusfrågor. Verksamheten förvaltar en konstsamling som ägs av Skellefteå kommun. Delar av samlingen visas för allmänheten på Stiftsgården Skellefteå. Samlingen, som omfattar verk av kvinnliga, framför allt nordiska, konstnärer sträcker sig från 1800-talet fram till idag, med ett tydligt fokus på samtida konst. Den konstpedagogiska verksamheten vid MAN riktar sig till barn, unga och vuxna. MAN:s ambition är att bli ett nordiskt nav för samtidskonst och genus. En viktig del av detta är ett utökat samarbete på internationell nivå. Verksamheten lägger stort fokus på samarbeten och medskapande aktiviteter med publik och konstnärer, samt andra aktörer, vilket bidrar till konstnärlig kvalitet och förnyelse. MAN vill erbjuda konstnärer en arena som möjliggör utveckling av traditionella utställningsformer och som främjar experimentlusta, tvärvetenskapliga projekt och nyskapande uttryck. Verksamheten lyfter frågor som rör identitet, demokrati och medbestämmande och utgår från ett normkreativt förhållningssätt. MAN ingår i arbetsgruppen för IASPIS ateljéprogram i Umeå. IASPIS är Konstnärsnämndens internationella program för bild- och formkonstnärer. MAN är, genom Skellefteå Museum AB, medlem i ICOM International Council of Museums samt Riksförbundet Sveriges museer. MAN har av Region Västerbotten, uppdraget att bedriva och utveckla regionens konstkonsulentverksamhet. Placeringen av konstkonsulentverksamheten hos MAN ökar samtidskonstens närvaro i norra länsdelen och öppnar för nya samarbeten på mellanregional och mellankommunal nivå.

Under våren 2021 kommer MAN flytta in i det nybyggda Kulturhuset i Skellefteå. Fram till flytten kommer MAN att arbeta för att stärka samarbeten med de olika verksamheter som ska flytta in i Kulturhuset samt utveckla den egna verksamheten i syfte att möta de utmaningar och möjligheter den nya platsen innebär.

Utvecklingsområden Museum Anna Nordlander

Arbetet med samlingen ska lyftas och stärkas
MAN ska arbeta för att ytterligare tillgängliggöra samlingen, och verka för att den rent fysiskt lyfts fram. De nya lokalerna i Kulturhuset i Skellefteå kan vara en arena för att synliggöra samlingen i framtiden, liksom andra lokaler och miljöer så som arbetsplatser och företag. Samlingen ska tillgängliggöras för allmänheten digitalt genom Skellefteå Museums arkiv Sophie, även en textbaserad lista ska finnas tillgänglig på hemsidan. MAN ska också lyfta in samlingen ytterligare i det pedagogiska arbetet. Behovet är stort när det kommer till förvaltandet av samlingen, både förvaring och omhändertagande bör ses över. Det handlar om vårt arv, att förvalta för framtiden det vi lär av igår.

Fördjupa kompetensen inom genus och normkreativt arbete
MAN ska arbeta för att sprida kunskap i frågor rörande samtidskonst och genus bland verksamma konstnärer och kulturutövare i regionen samt gentemot besökarna, politiker och tjänstemän. MAN ska arbeta för att fördjupa sig inom normkreativitet och genus, för att alltid ligga i framkant inom fältet i konst Sverige. Till detta arbete vill MAN knyta forskning och utbyte med högre utbildning.

Öka tillgänglighet geografiskt samt fokusera på delaktighet
MAN ska arbeta för att konst ska upplevas som tillgängligt både geografiskt och med fokus på delaktighet. MANs arbete för utvecklingen av konstfältet ska i hög grad handla om delaktighet i form av medskapande och möjlighet att ta del. MAN ska arbeta för att nå publik utanför Skellefteå, regionalt, men även internationellt. MAN ska jobba tvärgeografiskt, rikta blicken utåt, åt sidorna, och uppåt, och arbeta för en internationalisering i samarbete med de som verkar i den absoluta närheten; Finland, Ryssland, Norge, samt de norra delarna av Sverige.

Stärka och lyfta konstnärligt arbete
MAN vill erbjuda konstnärer en arena som möjliggör utveckling av traditionella utställningsformer och som främjar experimentlusta, tvärvetenskapliga projekt och nyskapande uttryck. MAN ska tillsammans med Konstkonsulenterna i Västerbotten fortsätta verka för att utveckla konstnärers roll och möjligheter i regionen.

Konstfrämjandet Västerbotten.

Konstfrämjandet Västerbotten

Konstfrämjandet Västerbotten är en ideell förening vars medlemmar utgörs av folkrörelseorganisationer och föreningar inom Västerbottens län. Konstfrämjandets arbete utgår från fyra hörnstenar: konstutbildning, breddning av arbetsmarknaden för konstnärer, demokratisering av konsten samt synliggörande av konst i samhället. I utvecklingsarbetet ingår att utveckla samverkan mellan olika aktörer inom konstområdet, stödja konstnärer i deras företagande och göra konsten mer tillgänglig för regionens invånare. Konstfrämjandet Västerbotten är en av huvudmännen för regionens konstkonsulentverksamhet.

Västerbottens museum AB

Utveckla konstpedagogiska metoder
Västerbottens museum är en av regionens stora arenor för konst och arbetar aktivt med att dokumentera regionens konstverksamhet samt samla länsanknuten konst. Årligen visas ett flertal konstutställningar med professionella konstutövare. Samarbete sker regelbundet med andra konstaktörer såväl regionalt som interregionalt. Museets programverksamhet är ofta knuten till konsten och skolor i regionen erbjuds konstpedagogiska program. Elever i alla årskurser och SFI erbjuds workshops där de uppmuntras till dialog och reflektion kring demokrati, kulturarv och aktuella samtidsfrågor med konst som utgångspunkt. Västerbottens museum har för avsikt att ytterligare utveckla de konstpedagogiska metoderna kommande år.

Verksamheten för offentlig konst

Region Västerbottens konstverksamhet omfattar arbetet med konstnärliga gestaltningar i offentliga miljöer. Konstverken och de gestaltade miljöerna har lång livslängd och ingår i länets gemensamma kulturarv. De erbjuder allmänheten att möta och ta del av konst i vardagen och på andra platser än i utställningslokaler.

Regionen verkar för att tillämpa enprocentsregeln vid om- och nybyggnation av regionens fastigheter. Därutöver ansvarar verksamheten för inköp, förvaltning och utplacering av konstsamlingen som idag omfattar 18 000 verk. Den offentliga konsten är avsedd att finnas tillgänglig för allmänhet, patienter och personal i regionens lokaler och verksamheter. Kontinuerliga inköp av professionell samtida konst och konsthantverk är en viktig del av verksamheten. Den framtida utvecklingen ska ses som en del av Region Västerbottens samlade arbete med bild- och formområdet och som en del av handlingsplanen för Bild och Form i Västerbotten. Verksamhet för offentlig konst bidrar till att öka tillgänglighet till konst samt stödja professionella konstnärer.

Verksamheten Galleri Alva drivs av Region Västerbotten som en del av den offentliga konstverksamheten och är en plats för nyskapande, gränsöverskridande och undersökande konstnärliga uttryck. Galleriet följer en regional profil med ett ansvar att verka för hela regionen. Utställare kommer i första hand från Västerbottens län eller grannlänen. Årligen visas tio utställningar med huvudsakligt fokus på att synliggöra professionella konstnärers verksamhet men även de regionala institutionerna samt Region Västerbottens anställdas kreativitet. Konstansvariga vid Region Västerbotten föreslår i samverkan med konstkonsulenter i länet konstnärer till utställningsprogrammet. Intentionen är att följa det statliga ramavtalet gällande utställnings- och medverkansersättning (MU-avtalet). Ansvariga för den dagliga galleriverksamheten är galleriets konstansvarige samt Alva kulturs personal.

Emma Ricklunds stiftelse

Emma Ricklunds stiftelse förvaltar Ricklundgården i Saxnäs med tillhörande konstsamling. I uppdraget ingår att visa samlingen för allmänheten och att erbjuda professionella konstskapare vistelse i Ricklundgårdens ateljéer. Stiftelsens ambition är att stärka Ricklundgården som arena för fri och konceptuell konst. Kontakter har knutits i länet och nationell för att förbättra och stärka samarbeten med Umeå universitet, konstnärliga högskolor samt institutioner och konstnärer på regional och nationell nivå. Sparbanksstiftelsen Norrland utser bland annat årligen två unga konstnärer från Västernorrland och Västerbotten som ges möjlighet att vistas och arbeta där. Emma Ricklunds stiftelse ägs av Vilhelmina kommun och Region Västerbotten.

Utvecklingsområden Konstkonsulentverksamheten

- Långsiktiga strategier för att främja konstområdet och konstnärernas förutsättningar och arbetsvillkor
- Residensprogram och produktionsplatser
- Plan för regionens bild- och formkonstnärer att synas i yrkesmässiga sammanhang nationellt och internationellt
- Digital tjänst för att synliggöra konstområdet och de yrkesverksamma bild- och formkonstnärerna i regionen

Utvecklingsområden Museum Anna Nordlander

- Arbetet med samlingen ska lyftas och stärkas
- Fördjupa kompetensen inom genus och normkreativt arbete
- Öka tillgänglighet geografiskt samt fokusera på delaktighet
- Stärka och lyfta konstnärligt arbete

Utvecklingsområden Västerbottens museum

- Utveckla konstpedagogiska metoder.

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

Filmkulturell verksamhet

I Västerbotten skapas film som når ut både till invånarna i regionen och till publik i hela världen. Digitaliseringen har ändrat vårt sätt att skapa och att ta del av film och rörlig bild är en del av allas vardag numera. Behovet av filmkunnighet har ökat och utvecklingen av verksamhet inom Skapande skola och Kulturskola ger möjligheter att arbeta med barn och ungas filmkunnighet och filmskapande. Utbildningar inom filmområdet finns vid filmlinjen på Edelviks folkhögskola, universitetsutbildningar i filmdesign och digital design på LTU Skellefteå och Umeå universitet erbjuder undervisning i rörlig bild vid programmet för digital medieproduktion.

Filmkulturen i Västerbotten har utvecklat sig mycket de senaste åren. Flera filmskapare från Västerbotten har fått nationell och internationell uppmärksamhet för kortfilmer, dokumentärfilmer och långfilmer.

Den samiska filmproduktionen i regionen har stärkts ytterligare. Sameblod och dess framgångar har stärkt intresset för samisk film. Samtidigt har samiska filmskapare arbetat med utveckling av flertalet kommande produktioner.

Den professionella filmproduktionsbranschen i Västerbotten präglas av att bolag som arbetar med beställningsfilm i form av reklamfilm, musikvideor, informationsfilm och tv-produktion. De har lokala, nationella och internationella uppdragsgivare och producerar för flera olika typer av visningsfönster. Många av företagen producerar även fiktivt eller dokumentärt berättande för biograf, tv eller filmfestivaler.

I regionen finns flera årligt återkommande filmfestivaler. Störst är "Umeå europeiska filmfestival" som arrangeras av Folkets Bio Umeå vilka även arrangerar festivalen "I kvinnlig regi". Bland andra festivaler märks "Ammarnäs dokumentärfilmfestival", "Adak filmfestival" och "Dellie maa - Sápmi Indigenous Film & Art Festival i Tärnaby". Film av unga filmskapare från Västerbotten visas på "VAFF filmfestival", en ambulerande festival som för närvarande genomförs i Skellefteå.

Film i Västerbotten

Film i Västerbotten är ett regionalt resurscentrum för film och rörlig bild och arbetar med att utveckla filmkulturen i Västerbotten. Film i Västerbotten är en resurs för aktörer som vill arbeta med film. Det kan handla om att visa film, utbilda i film och skapa film. Detta kan ske genom konsultation, medfinansiering, tekniskt stöd, kompetensutveckling och nätverksstärkande aktiviteter. Film i Västerbotten arbetar med föreningsliv, utbildningar, aktörer i offentlig sektor, näringsliv samt filmskapare, såväl amatörer som professionella.

Inom området barn och unga arbetar Film i Västerbotten med barn och unga dels på skoltid och dels på deras fritid. Samarbeten sker med flertalet olika aktörer bland annat med verksamhet inom "Skapande skola" och "Kulturskola".

För att regionens invånare ska få ta del av ett brett och varierat filmutbud stöttar Film i Västerbotten biografer och andra organisationer som visar film. Inom verksamhetsområdet produktion och talangutveckling utvecklar Film i Västerbotten filmproduktion och filmskapare.

Inom alla verksamhetsområden strävar Film i Västerbotten att utjämna skillnader i tillgång till filmkultur. Det gäller invånarnas möjligheter till att utveckla det egna skapandet, lära sig mer om film samt möjligheten att ta del av ett rikt och varierat filmutbud.

Utvecklingsområden Film i Västerbotten

Filmkunnighet för barn och unga
Film i Västerbotten arbetar med att utveckla barn och ungas filmkunnighet och egna skapande. Genom att få prova på att göra film får barn och unga förståelse för hur film och rörlig bild fungerar. Digitaliseringen med ökat användande av internet, sociala medier, mobiltelefoner och streamad film har gjort att dagens barn och unga ser mer på rörlig bild än tidigare generationer. Rörlig bild är en stor del av barn och ungas liv och vardag. Barn och unga kommunicerar med rörliga bilder, uttrycker sig med hjälp av dem och hämtar information via dem. Inom begreppet filmkunnighet pratar man om att ge förståelse för film och rörlig bild genom att låta barn och unga se, prata om och skapa rörlig bild. Detta utvecklar kreativitet och ger barn och unga kunskapen att kritiskt granska rörlig bild som dyker upp i vardagen.

Film i Västerbotten har som ambition att stärka infrastrukturen för filmpedagogik i regionen. För att erbjuda kvalitativ filmpedagogik i hela regionen krävs en infrastruktur med samarbetspartners till Film i Västerbotten, ändamålsenlig teknik samt frilansande filmpedagoger. I detta syfte vill Film i Västerbottens utveckla samarbetspartners som exempelvis skolor, föreningar, företag, fritidsgårdar och kulturskolor. De frilansande filmpedagogerna består av utbildade filmpedagoger och professionella filmskapare. Innehållet i de filmpedagogiska paketen tas fram utifrån aktuella ämnen och är anpassade till barn och ungas perspektiv. De kan till exempel skapas av en professionell filmskapare som tar fram ett pedagogiskt material baserat på en egen film.

Främja filmvisningar på biograf och filmfestival
Biograferna, filmföreningarna och filmfestivalerna är viktiga för att Västerbottens invånare ska få ta del av kulturupplevelser och ett kvalitativt utbud. Film i Västerbotten vill därför utveckla sin roll som stöd för biografer gällande att kompetensutveckla biografer och fungera som konsultativt stöd. Biograferna står inför varierande utmaningar, exempelvis vittnar biografer i mindre orter om utmaningar gällande teknisk upprustning eller nyrekrytering av personal.

Filmfestivalerna ger regionens invånare en mångfald av film och möjlighet att se film som inte når biografernas ordinarie utbud. Filmfestivalerna fyller även en viktig funktion i mötet

mellan publik och filmskapare. För att behålla och utveckla filmfestivaler kommer Film i Västerbotten att fortsätta dela ut bidrag i form av arrangemangsstöd till föreningar som genomför festivaler och specialvisningar utöver ordinarie bioutbud.

Den tekniska utvecklingen av filmmediet är fortsatt både en tillgång och en utmaning. Film i Västerbotten vill utveckla sin arkivering av samproduktioner, det är en stor utmaning att filmer sedan 90-talet ständigt bytt lagringsformat. Filmerna har ett kulturhistoriskt värde och är en del av ett kulturarv. Det behövs även utvecklade rutiner för hur regionens visningsorganisationer får tillgång till filmer från Västerbotten. Film i Västerbotten fortsätter sätta stort värde i att film från regionen ska nå ut till invånarna och att regionens filmskapare ska få träffa sin publik.

Stärka den professionella produktionen av långfilm, tv-drama och dokumentär
Filmproduktioner från Västerbotten har under se senaste åren rönt såväl nationella som internationella framgångar. Filmskapare från regionen har blivit internationellt uppmärksammade och flera filmskapare har debuterat som långfilmsregissörer. Filmens olika format, kort-, dokumentär- och långfilm har alla haft en positiv utveckling i Västerbotten och nått ut på internationella arenor. Filmskapare från Västerbotten har möjlighet att få nationell och internationell finansiering till långfilm och tv-drama.

Film i Västerbotten har samtidigt en mycket begränsad produktionsbudget vilket gör att produktioner av berättelser från Västerbotten spelas in utanför Västerbotten. Det finns även en risk att bolag som byggts upp i Västerbotten flyttar till andra regioner och att återväxten upphör. Det behövs mer medel till filmproduktion i regionen för att kunna fortsätta skapa starka berättelser och ge filmbolagen möjlighet att växa som näringar.

De filmer som nått framgångar har visat på kvalitet och konstnärlig förnyelse. En viktig faktor har varit att ge filmskapare från regionen möjlighet att berätta sina egna historier. Filmerna fungerar som internationellt utbyte mellan Västerbotten och övriga världen. Inte minst märks detta bland den samiska filmproduktionen som utvecklats tydligt de senaste åren. Med stärkt regional finansiering från Västerbotten kan film från regionen fortsätta utvecklas.

Nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiveter inom filmproduktion
Film i Västerbotten har en stark tradition av att arbeta med talangutveckling och kompetensutveckling av filmskapare. För att få fram nya filmskapare och utveckla professionella filmskapare krävs nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiviteter i form av kurser, seminarier, workshops och branschträffar. Film i Västerbotten har som ambition att filmskapare ska kunna utveckla sig i regionen oavsett tidigare erfarenheter.

För att både konstformen och näringen film ska stärkas behövs nya kunskaper och perspektiv. Att film skapas av personer med olika bakgrunder och livserfarenheter ger en mångfald i berättandet. Här finns positiva erfarenheter av samarbeten över läns- och nationsgränser. Interregionala och internationella samarbeten har stärkt filmen i regionen och Film i Västerbotten ser även positivt på aktiviteter med deltagare från andra kultur- och medieyttringar. Flertalet filmer från Västerbotten är gjorda av personer som har en bakgrund inom konst, journalistik, dans eller teater.

Film i Västerbotten vill närmsta åren dels stärka nätverket för både nya och etablerade filmskapare, dels göra riktade kompetensutvecklande insatser som genererar mer professionella filmteam.

Utvecklingsområden Film i Västerbotten

- Filmkunnighet för barn och unga
- Främja filmvisningar på biograf och filmfestival
- Stärka den professionella produktionen av långfilm, tv-drama och dokumentär
- Nätverksstärkande och kompetensutvecklande aktiviteter inom filmproduktion

Foto: Simon Öhman Jönsson.
Från inspelningen av kortfilmen Kometen.

Foto: Kristina Ersviken.
Lagning med sashiko-broderi med SFI i Sorsele.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Slöjden är viktig för en hållbar utveckling genom att den förenar traditioner, generationer, kulturarv och historia med samtid och framtid. Slöjden är en viktig del i en hållbar utveckling med rötter till självhushållningens tid. Dess universella uttryck möjliggör för människor att mötas mellan generationer och över landsgränser. Duodji, samisk slöjd, har varit och är en viktig del i det samiska samhället som kulturbärare och identitetsskapare genom att kunskap, kultur och kulturarv vävs samman. Västerbottens läns hemslöjdsförening har en 110-årig tradition och är huvudman för två länshemslöjdskonsulenter, en för hård slöjd och en för textil.

Länshemsljöjdskonsulenterna arbetar med att förnya slöjden som kultur och näring. I regionen finns ett flertal yrkesverksamma slöjdare och konsthantverkare samt slöjd- och konsthantverksföreningar med egna verkstäder: Ersboda slöjdförening, Vilhelmina sameslöjdförening, Vännäs slöjd med Slöjdarnas hus och Handens hus i Skellefteå är några av de föreningar och verksamheter som bidrar till utställningar, försäljning, utbildning och kurser. Vid Umeå universitet, Edelviks folkhögskola och Vindelns folkhögskola finns utbildningar i textil, trä och smide. Flera av regionens studieförbund bedriver också kursverksamhet inom konstområdet.

Västerbottens läns hemslöjdsförening

Konsulenter finns inom hårdslöjd och textil och Västerbottens läns hemslöjdsförening är huvudman för länshemslöjdskonsulentverksamheten. Hemslöjdsförening är ansluten till Sveriges hemslöjdsföreningars riksförbund, SHR. I Skellefteå kommun finns Handens hus som har en kommunalt anställd hemslöjdskonsulent för slöjd och konsthantverk och som har ett nära samarbete med länshemslöjdskonsulenterna och föreningen. Nationellt samarbetar landets konsulenter kring gemensamma projekt och utställningar.

Nämnden för hemslöjdsfrågor, NFH är den statliga myndigheten med uppgift att främja hemslöjd. De arrangerar bland annat fortbildningar för hemslöjdskonsulenter och fördelar projektmedel. Hemslöjdsförening har en 110 årig tradition med samlad kunskap om slöjden i regionen och arbetar för att tillvarata, utveckla och förnya slöjden som kultur och näring. Inom hemslöjdsrörelsen finns praktisk erfarenhet och gedigen kunskap om hur saker görs för hand.

Hemslöjden förenar traditioner, generationer, kulturarv och historia med samtid och framtid. Västerbottens läns Hemslöjdsförening grundades 1909 och föreningen är majoritetsägare i Hemslöjden AB i Umeå. Genom butiken har slöjdare och konsthantverkare möjlighet till utställning och försäljning.

Utvecklingsområden
Västerbottens läns hemslöjdsförening

Genom slöjd arbeta för ett hållbart samhälle för miljö och människor – en hållbar konsumtion
Slöjden är universell, finns i hela världen och förenar människor och kulturer med rötter i olika länder. Slöjd kan vara friskvård och kultur, där hjärna, hand och kropp får röras i gemensam ansträngning och avslappning. Hemslöjd handlar om att göra medvetna val som bidrar till ett hållbart samhälle. Slöjdtraditionen är hotad som kulturarv och särskilda insatser behövs för att bevara kunskapen och höja kompetensen inom området.

Arrangera fortbildningar för slöjdhandledare och arbeta vidare med målgruppen barn och unga
Intresset för slöjd och att lära sig olika tekniker från grunden är stort bland unga. Länshemslöjdskonsulenterna driver och arrangerar olika aktiviteter med och för målgruppen. Det finns behov av att utbilda fler handledare och pedagoger inom hemslöjdsområdet. Genom kompetensutveckling för slöjdare/konsthantverkare breddas möjligheter till arbete mot barn och unga i till exempel "Skapande skola". Länshemslöjdskonsulenterna arrangerar fortbildningar för lärare och pedagoger där målsättningen är att arrangera slöjdhandledarutbildningar i samarbete med Universitet eller folkhögskola.

Stödja utövare som arbetar eller vill börja arbeta med slöjd och konsthantverk profesionellt
Länshemslöjdskonsulenterna stödjer slöjdare och konsthantverkare som är eller vill bli näringsverksamma och som arbetar med småskalig, lokalproducerad slöjd i regionen. Konsulentverksamheten bidrar med rådgivning, kompetensutveckling och projekt. Verksamheten bidrar med att starta slöjdgrupper som samverkar med gemensamma utställningar, samarbeten och utbyten med andra; nationellt eller internationellt. I grupperna inspireras deltagarna till utveckling och att tänja gränserna inom slöjdområdet. Grupper som konsulentverksamheten har initierat är bla FIMBRIA och vävgruppen 18 vävare. De arbetar tematiskt och arrangerar utställningar både i och utanför regionen. Utställningsmöjligheter som gör slöjden mer synlig i det offentliga rummet är viktiga och ger möjlighet till försäljning. Lokalproducerad slöjd är en viktig resurs i regionen.

Genomföra och utveckla möjligheterna för hemslöjdsfrämjande residens i länet.
Hemslöjdkonsulenterna planerar att kommande år genomföra och utveckla residens inom slöjdfältet. Satsningen är mångbottnad. Slöjdresidens har länge saknats och det behövs en ny plattform för slöjdarna att utvecklas på samtidigt som residens kan vara ett sätt trygga immateriella kulturarv på. Förhoppningen är också att residensen ska leda till nya samarbeten och delar av samhället slöjden annars sällan når.

Skapa nya arenor för samarbeten, där fler har möjlighet att uppleva nyttan och glädjen med slöjden
Konsulentverksamheten vill skapa fler mötesplatser för slöjd och hantverk där regionens innevånare ges möjlighet till slöjdupplevelser och där slöjdare/konsthantverkare ges fler möjligheter till arbete. Ett exempel är på Ålidhem där ett slöjdat utegym tagit form med initiativ från hårdslöjdskonsulenten i Västerbottens läns hemslöjdsförening. Resultatet blev en tvärkulturell plats för motion, integration och slöjd i det offentliga rummet där redskapen är tillverkade på ett slöjd- och hantverksmässigt sätt.

Främja kunskapsöverföring av slöjdkunskaper genom kursverksamhet
Tekniker som rotslöjd, tovning, näverslöjd, vävning och täljning, är några exempel på slöjdtekniker som hemslöjdsföreningen arrangerar kurser i. Insatser för att bevara de traditionella slöjteknikerna är viktiga eftersom de annars riskerar att försvinna. Hemslöjdsföreningen har ett arkiv med slöjd, inventeringar och skisser från föreningens historia. I Arkivet arbetar verksamheten vidare med att digitalisera och fotografera det som finns i samlingarna. På textila sidan är hemslöjdskonsulenten rådgivande för de 20-talet dräkter som finns i Västerbotten. Under de senaste åren har dräktintresset ökat och kräver större arbetsinsats. Där har konsulentverksamheten ett ansvar för framtagning av dräkttyger och för att kvalitén på materialet bibehålls. Vävstugornas verksamheter runt om i regionen är viktiga kulturbärare och kan bidra till det arbetet. I varje kommun finns ett flertal vävstugor som bevarar traditionerna i regionen och för kunskaper vidare. Vävstugorna har också en viktig social betydelse.

Utvecklingsområden
Västerbottens läns hemslöjdsförening

- Genom slöjd arbeta för ett hållbart samhälle för miljö och människor – en hållbar konsumtion
- Arrangera fortbildningar för slöjdhandledare och arbeta vidare med målgruppen barn och unga
- Stödja utövare som arbetar eller vill börja arbeta med slöjd och konsthantverk professionellt
- Genomföra och utveckla möjligheterna för hemslöjdsfrämjande residens i länet
- Skapa nya arenor för samarbeten, där fler har möjlighet att uppleva nyttan och glädjen med slöjden
- Främja kunskapsöverföring av slöjdkunskaper genom kursverksamhet

Unravel Two, Coldwood Interactive.

Nya och alternativa konst- och kulturformer

Genom att korskoppla konst och kultur uppfinns nya konst- och kulturuttryck. Kultur som begrepp inrymmer en mängd olika element som på sina respektive unika sätt förenar och utvecklar människor och samhällen. Kultursamverkansmodellen inrymmer ett antal regionala kulturverksamheter men utanför modellen finns en mängd fristående aktörer som på olika sätt bidrar till att utveckla kulturen såväl som samhället. Det kan handla om subkulturer som genom sin närvaro ifrågasätter och utmanar samhällsnormer eller konstnärliga uttryck eller som oftast inte inryms i en mer traditionell benämning av kulturbegreppet, men som spelar en viktig roll. En utmaning för de fria kulturaktörernas är det bidragssystem som kan begränsas av prioriterade åldersgrupper. Nuvarande bidragssystem bör ses över i syfte att möjliggöra för nya konst och kulturuttryck att ta plats på den regionala arenan.

Spelkultur

Inom begreppet spelkultur ryms olika former av spel och spelrelaterade grenar såsom digitala spel, lajv, brädspel, rollspel, cosplay och fantastik. Spel är en interaktiv kulturform där deltagarna samtidigt kan vara både åskådare och medskapare. Spelkulturen är också ofta genreöverskrivande och det finns naturliga beröringspunkter med traditionella kulturuttryck som slöjd, teater, film, musik, litteratur och kulturarv. Spel kan även användas som ett pedagogiskt verktyg och bidrar till att skapa nya arbetstillfällen. Spelföreningar är idag viktiga kulturskapare och kulturaktörer i regionen. Samverkan mellan dessa och andra kulturverksamheter bör utvecklas och spelkulturen lyftas fram och synliggöras. Olika initiativ för en mer jämställd och öppen spelkultur behöver också utvecklas. Region Västerbotten ser ett behov av att tydligare lyfta fram och inkludera spelkulturen i den kulturpolitiska kontexten.

5. Uppföljning och utvärdering

Region Västerbotten ansvarar för att löpande samordna uppföljning och utvärdering av den regionala kulturplanen. Detta sker i enlighet med förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet och utifrån de nationella kulturpolitiska målen.

Myndigheten för kulturanalys har regeringens uppdrag att utvärdera, analysera och redovisa effekterna av den statliga kulturpolitiken.

Kvantitativa och kvalitativa redovisningar görs årligen för de regionala kulturverksamheter som ingår i kultursamverkansmodellen. I redovisningarna följs verksamhetens utvecklingsområden och kulturplanens samverkansområden upp. Underlagen sammanställs av Region Västerbotten till Kulturrådet i enlighet med gällande förordningar och riktlinjer.

De regionala kulturverksamheterna gör egna redovisningar i årsbokslut och verksamhetsberättelser som följs upp av Region Västerbotten och som också ligger till grund för Region Västerbottens egen årsredovisning kopplad till regionplanen.

Region Västerbottens kulturutskott ansvarar för regelmässig uppföljning, utvärdering och analys av verksamhetsområdet. Kulturplanen är del av målsättningarna i regionplanen och den regionala utvecklingsstrategin.

Övriga verksamheter och projekt som regionen ingått överenskommelser eller uppdrag tillsammans med följs också upp. Uppföljning görs gällande antagna handlingsplaner, direktiv och policys inom konst- och kulturområdet såväl som ekonomiska uppföljningar, detta sker löpande. Detsamma gäller uppföljning av genomförda möten och konferenser.

Region Västerbotten avser att utveckla formerna för uppföljning och utvärdering med fokus på dialog och tematiska mötesplatser. Formaliserade kommundialoger som genomförs årligen är en gemensam ambition för Region Västerbotten och regionens kommuner. Genom systematisk uppföljning skapas bättre förutsättningar för analyser och utvärderingar. Region Västerbotten genomför vid behov analyser av horisontella perspektiv och särskilda konst- och kulturområden i syfte att stärka den regionala kulturutvecklingen.

6. Regionala kulturverksamheter

Följande verksamheter ingår i Region Västerbotten regionala kulturverksamhet som uppbär statliga och/eller regionala anslag.

Västerbottensteatern AB: Västerbottensteatern AB ägs till 60 procent av Region Västerbotten och till 40 procent av Skellefteå kommun. Västerbottensteatern har ett regionalt ansvar att producera, främja, stärka och utveckla teater och annan scenisk konst i regionen.

Giron Sámi Teáhter: Giron Sámi Teáhter är en turnerande institutionsteater med huvudsäte i Kiruna samt verksamhet för ungdomar i Tärnaby. Giron Sámi Teáhter är organiserad som en ideell förening vars medlemmar till största delen består av sameföreningar och samiska organisationer.

Fria teatrar: Region Västerbotten ger årliga anslag till följande fria teatrar i regionen; Profilteatern, Skuggteatern och Ögonblicksteatern. De har sina fasta scener i Umeå men bedriver en omfattande turnéverksamhet både i och utanför regionen. Teatrarnas uppdrag innebär satsning på barn- och ungdomsproduktioner.

Teatercentrum Norra: Teatercentrum Norra erhåller regionala medel från Region Västerbotten, Region Jämtland Härjedalen, Region Västernorrland och Region Norrbotten. Teatercentrums verksamhet syftar till att skapa bättre förutsättningar för sina medlemmar, teatrar och individer, att utöva fri professionell teaterkonst.

Norrlandsoperan AB: Norrlandsoperan AB ägs till 60 procent av Region Västerbotten och till 40 procent av Umeå kommun. Norrlandsoperan har ett regionalt ansvar att producera, främja, stärka och utveckla opera, musikteater, musik, dans och annan scenisk verksamhet i regionen. I uppdraget ingår även den regionala danskonsulentverksamheten och den regionala musikverksamheten.

Dans i Västerbotten: Den regionala danskonsulentverksamheten ska verka för att dans ska ges större plats i invånarnas vardag, med fokus på barn och unga, öka kunskapen om danskonsten i regionen, vara ett stöd för dem som yrkesmässigt eller på fritiden vill arbeta med och för danskonsten samt bidra till att stärka dansens ställning. Dans i Västerbotten handlägger även det regionala turnéstödet för dansgrupper enligt gällande riktlinjer.

Norrlands nätverk för Musikteater och Dans (NMD): NMD är ett kommunalförbund med de tre nordligaste regionerna och Region Jämtland Härjedalen som medlemmar. NMD är ett turnénätverk för opera, musikteater och dans. Region Västerbotten förmedlar det statliga bidraget till NMD inom ramen för kultursamverkansmodellen.

MOTILI: MOTILI (Musik och Teaterföreningar i Lappands Inland) är en förening bestående av representanter från fem inlandskommuners musik- & teaterföreningar. Uppdraget är att bidra till att skapa ett brett kvalitativt musikutbud i inlandet. MOTILI erhåller ett årligt arrangörsstöd från Region Västerbotten och Statens kulturråd.

Riksteatern Västerbotten: Riksteatern Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom teaterområdet och arbetar för att främja tillgången till ett mångsidigt och kvalitativt scenkonstutbud i hela regionen, särskilt för barn och unga. Riksteatern Västerbotten handlägger det regionala turnéstödet för fria teatrar enligt gällande riktlinjer.

Västerbottens museum AB: Västerbottens museum AB ägs till 60 procent av Umeå kommun och 40 procent av Region Västerbotten. Västerbottens museum har ansvar för kulturmiljöverksamheten i hela Västerbottens län och för att bevara, dokumentera, utforska, vårda och levandegöra regionens kulturarv, konst och konsthantverk. Sune Jonsson centrum för dokumentärfotografi är en del av Västerbottens museum.

Skellefteå museum AB: Skellefteå museum AB ägs till 60 procent av Skellefteå kommun och till 40 procent av Region Västerbotten. Skellefteå museum har ett regionalt ansvar för den museala verksamheten och kulturmiljövården i Skellefteå, Norsjö och Malå kommuner, samt huvudmannaskap för Museum Anna Nordlander. Skellefteå museum har ett övergripande regionalt ansvar beträffande teknik- och industrihistoria efter år 1900. Skellefteå museum ska genom Museum Anna Nordlander vara en mötesplats för hela regionen där samtidskonst och genusfrågor står i centrum och har även uppdraget att bedriva regional konstkonsulent verksamhet.

Skogsmuseet i Lycksele AB: Skogsmuseet i Lycksele AB ägs till 51 procent av Lycksele kommun och till 49 procent av Region Västerbotten. Skogsmuseet i Lycksele har ett övergripande regionalt ansvar beträffande skogens och skogsbrukets historia, samt att synliggöra den samiska kulturen.

Västerbottens läns hembygdsförbund: Västerbottens läns hembygdsförbund uppbär ett årligt verksamhetsanslag för sitt kulturarvsarbete i regionen. Hembygdsförbundets övergripande mål är att tillvarata och vårda de västerbottniska kulturarven i samverkan med sina medlemsföreningar.

Folkrörelsearkivet i Västerbotten: Folkrörelsearkivet i Västerbotten har till uppgift att samla, bevara och tillgängliggöra i första hand förenings- och folkrörelsearkiv i Västerbotten. Region Västerbotten och Umeå och Skellefteå kommuners gemensamma finansiering fördelas så att regionen står för 62,5 procent av verksamheten i Umeå respektive Skellefteå och att kommunerna står för 37,5 procent av verksamheten i sin kommun.

Företagsarkivet i Westerbotten: Företagsarkivets i Westerbotten huvuduppgift är att samla, bevara och för forskning tillhandahålla arkivmaterial från verksamma eller tidigare verksamma företag inom Västerbottens län. Region Västerbotten står för 50 procent av regionens anslag och Umeå och Skellefteå står för 25 procent vardera.

Regionbibliotek Västerbotten: Regionbibliotek Västerbotten är en del av det nationella biblioteksnätverket och driver biblioteksutveckling i regionen. Verksamheten främjar samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet. Arbetet bedrivs i enlighet med den regionala biblioteksplanen. I den regionala biblioteksverksamheten ingår områdena litteratur- och läsfrämjande. Region Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom läs och litteraturfärmjande.

Kultur och hälsa och sjukhusbiblioteken: Regionbibliotek Västerbotten driver kultur och hälsa verksamhet, vilket omfattar de tre sjukhusbiblioteken i Umeå, Skellefteå och Lycksele. På Norrlands universitetssjukhus inryms sjukhusbiblioteket i kulturcentrum Alva Kultur och där finns även Galleri Alva.

Konstfrämjandet Västerbotten: Konstfrämjandet Västerbotten är en ideell förening vars medlemmar utgörs av folkrörelseorganisationer och föreningar inom Västerbottens län. Konstfrämjandet Västerbotten uppbär ett årligt verksamhetsanslag för bland annat konstbildande verksamhet och har även uppdraget att bedriva regional konstkonsulentverksamhet.

Konstkonsulentverksamhet: Konstfrämjandet Västerbotten och Museum Anna Nordlander har uppdraget att bedriva regional konstkonsulentverksamhet i syfte att skapa bättre förutsättningar för regionens yrkesverksamma konstnärer, främja barn och ungas möjligheter att skapa och uppleva bildkonst samt bredda allmänhetens kunskap och intresse för bild- och formområdet.

Kulturstipendier: Region Västerbotten delar årligen ut ett bildkonststipendium och högst fyra målinriktade kulturstipendier. Stipendierna riktar sig till kulturskapare och är avsedda att möjliggöra exempelvis konstnärligt utvecklingsarbete. Region Västerbotten delar även ut ett hedersstipendium i form av en minnesgåva.

Galleri Verkligheten: Galleri Verkligheten är ett icke-kommersiellt konstnärsdrivet projektrum för samtidskonst i Umeå som erhåller bidrag från Region Västerbotten, staten och kommunen. Galleriets verksamhet består av utställningar, föreläsningar och internationella samarbeten.

Galleri Alva: Galleri Alva är en del av kulturcentrum Alva Kultur på Norrlands universitetssjukhus i Umeå och en plats för nyskapande, gränsöverskridande och undersökande konstnärliga uttryck.

Emma Ricklunds stiftelse: Emma Ricklunds Stiftelse ägs av Vilhelmina kommun och Västerbottens läns landsting till 60 respektive 40 procent och drivs med stöd av Region Västerbotten och Vilhelmina kommun. Emma Ricklunds stiftelse förvaltar Ricklundgården i Saxnäs med tillhörande konstsamling. I uppdraget ingår att visa samlingen för allmänheten och att erbjuda professionella konstnärer vistelse i Ricklundgårdens ateljéer.

Film i Västerbotten: Film i Västerbotten är regionalt resurscentrum för film och rörlig bild med uppgiften att stödja och bredda filmkulturen i Västerbottens län och främja utvecklingen av den audiovisuella branschen. Region Västerbotten är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom filmområdet.

Västerbottens läns hemslöjdsförening: Hemslöjdsföreningen är huvudman för den regionala konsulentverksamheten inom slöjdområdet. De arrangerar bland annat kurser och utbildningar för verksamma slöjdare. Genom olika arrangemang i regionen arbetar hemslöjdskonsulenterna för att fler invånare i regionen får ta del av slöjden.

Mångkultur: Mångkultur ingår i Region Västerbottens egen organisation. I Region Västerbotten har denna verksamhet kommit att utvecklas till att ingå i det samlade jämlikhetsarbetet. Ett arbete som bland annat innefattar kunskapsspridning och dialog.

Studieförbund: I Västerbottens län finns ett tiotal studieförbund. Årliga verksamhetsanslag ges till studieförbundens regionala organisationer. Anslagen åtföljs av en överenskommelse. Fördelningen till respektive studieförbund fastställs av Folkbildning Västerbotten.

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

Folkhögskolor: I Västerbottens län finns sju folkhögskolor: fem rörelseägda folkhögskolor och två folkhögskolor som ägs av Region Västerbotten. Region Västerbotten har en överenskommelse med folkhögskolorna i regionen. Årliga verksamhetsanslag ges till de fem rörelseägda folkhögskolorna. Interkommunala ersättningar är ett betalningsansvar Region Västerbotten har för elever folkbokförda i Västerbottens län som går utbildningar vid folkhögskolor på andra orter i Sverige.

Västerbottens idrottsförbund/SISU idrottsutbildarna: Västerbottens Idrottsförbund och Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna Västerbotten har en gemensam överenskommelse med Region Västerbotten. Anslaget till idrottsrörelsen är kopplad till överenskommelsen.

Friluftsfrämjandet: Friluftsfrämjandet Västerbotten erhåller ett årligt verksamhetsbidrag från Region Västerbotten för verksamhet som bedrivs för barn och ungdomar.

Ungdomsdistrikt: Region Västerbotten ger årliga anslag till ungdomsdistrikts organisationer enligt fastställda mål och villkor. Anslagen ska bland annat bidra till kvalitets- och utvecklingsarbete inom organisationen samt ge barn och unga en meningsfull fritid och engagera fler ungdomar i föreningslivet.

Ungdomsbidrag: Region Västerbotten administrerar och handlägger ungdomsbidrag för barn och unga. Bidragen syftar bland annat till att främja ungt arrangörskap, samverkan mellan målgruppen och regionala kulturverksamheter och verksamhetsutveckling.

Samiska arrangemang: Samisk vecka i Umeå, Lycksele och Vilhelmina genomförs med årliga bidrag från Region Västerbotten.

Foto: Elin Berge.
Ingen vet att vi känner varann, Skuggteatern.

7. Dialoger och kulturverksamhet

Region Västerbotten samt de verksamheter som har regionalt och statligt stöd ska samverka eller samråda med kommuner, professionella kulturskapare och civilsamhälle i både framtagande och genomförande av kulturplanen. Det kan göras formaliserat och strukturerat eller inom ramen för den verksamhet som bedrivs. Region Västerbotten har valt nedanstående dialogstruktur.

Samrådsdialoger har förts med representanter för det professionella kulturlivet, civilsamhället, urfolket samerna och övriga nationella minoriteter. Samrådsdialogerna har tagit sin utgångspunkt i de befintliga regionala kulturpolitiska målen där utvecklings- och samverkansmöjligheter inom kulturområdet diskuterats och identifierats.

Verksamhetsdialoger har förts med respektive verksamhet som erhåller medel inom ramen för kultursamverkansmodellen. Dialogerna har utgått från verksamheternas utmaningar och utvecklingsmöjligheter och förts i relation till regionalt identifierade områden som geografi, samverkan, prioriterade målgrupper och allas lika möjligheter att delta i kulturlivet. Verksamheterna har även varit representerade i kulturdialoger som genomförts i kommunerna.

Kommundialoger har genomförts i regionens femton kommuner. Sammanlagt hölls arton dialoger. Kommundialogerna arrangerades i tre olika format och tog sin utgångspunkt i lokala utmaningar och behov:

1) Kommunpolitiker och tjänstepersoner i möte med representanter för Region Västerbottens kulturutskott, kulturenhet och regionala verksamheter, 2) utökad dialog med inbjudna lokala aktörer, 3) öppen dialog där inbjudan gått ut till allmänheten. De öppna dialogerna syftade till att identifiera kulturlivet i Västerbottens utmaningar.

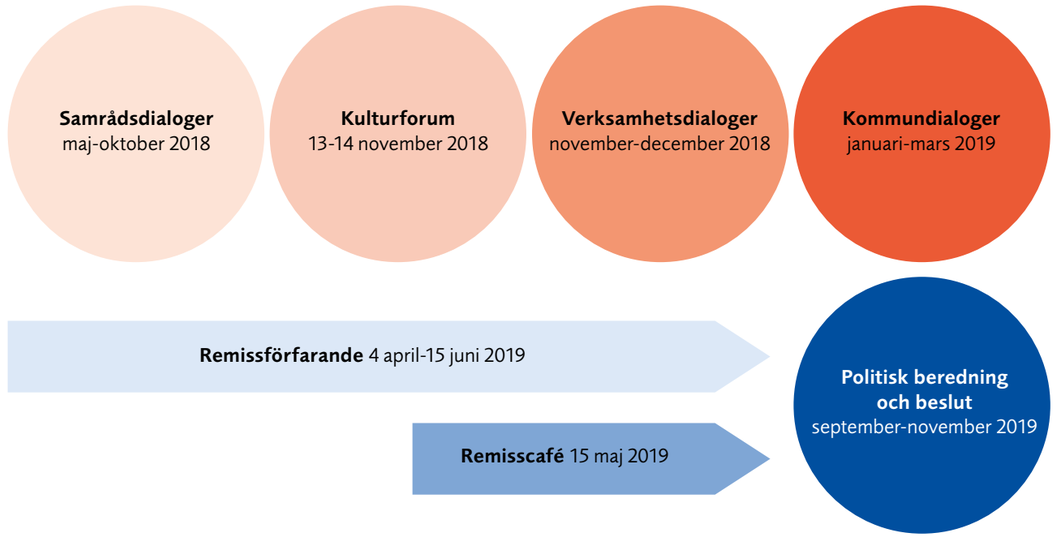

Kulturverksamheter i kommunerna och kommundialoger

De i dialogerna identifierade utmaningarna och behoven i kommunerna är bland annat: barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse, kulturskolornas betydelse för barn och ungas kulturskapande, kulturföreningarna och de ideella krafternas betydelse för lokalsamhället, bibliotekens betydelse för lokalsamhället, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka, de regionala kulturverksamheternas synlighet, samisk kultur och urfolkets rätt till sin egen kultur, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, kultur som integrationsverktyg, geografiska och demografiska utmaningar, behovet av ändamålsenliga lokaler, ökade resurser och ökad samverkan.

I Bjurholms kommun ansvarar kultur- och utbildningsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, allmänkultur, kulturskola, stöd till studieförbund, kontakt mot föreningslivet.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Bjurholms kommun: Kulturföreningar och studieförbund, hembygdsgård och svenska kyrkan.

Dialog: I Bjurholm hölls en politiker- och tjänstepersonsdialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande ökad delaktighet hos barn och unga, det ideella arbetets betydelse, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, kulturskolans utmaningar, behovet av stödstrukturer för arrangörsleden samt kulturarvets betydelse i lokal samhället.

I Dorotea kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, kulturarrangemang och kulturskola.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Dorotea kommun: barnkulturen, musik- och teaterförening, husvagnsmuséet och konstförening. Dorotea är samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Dorotea hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande att nå ut till barn och unga med kultur, behovet av ändamålsenliga lokaler, behovet av ökade resurser till kultur, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, geografiska och demografiska utmaningar, kulturarvet och kulturmiljöernas bevarande och brukande samt betydelsen av ideella krafter.

I Lycksele kommun ansvarar kommunstyrelsen för kultur- och fritidsverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för kommunens delägarskap i Skogsmuseet i Lycksele AB. I kulturverksamheten ingår bibliotek (med biblioteksbuss), kulturskolan och allmänkultur.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Lycksele kommun: Hembygdsgillet, Liksjuon Sámiensiäbrrie (Lycksele sameförening), Lycksele musik- och teaterförening, Lycksele konstförening, Lycksele Spelmanslag med flera kulturföreningar, Gammplatsen, Skogsmuseet i Lycksele, Tuggengården, Lycksele Ateljé och olika kyrkosamfund. De olika studieförbunden i kommunen står också för en stor del av kulturaktiviteterna. Lycksele är samisk förvaltningskommun.

Dialoger: I Lycksele hölls två dialoger: en politiker och tjänsteperson dialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande kulturskolans betydelse, behovet av ändamålsenliga lokaler, samisk kultur och samernas rätt till sin egen kultur, samverkan, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse, ekonomi och resurser samt digitaliseringens utmaningar och möjligheter.

I Malå kommun ansvarar kultur- och fritidsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, kulturskola, fritidsgård, turistinformation, kulturlokalen forum och allmänkultur med exempelvis bidrag till kulturföreningar, studieförbund och utdelning av kulturstipendium.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Malå kommun: Kulturnatta, Lappland Woodstock och aktiviteter/arrangemang organiserade av ideell sektor och studieförbund, Koppsele, Lappstan, Malå hembygdsgård, Sagabiografen i Adak, Museum Göta och Verner. Malå kommun är samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Malå hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur, behov av ändamålsenliga lokaler, samverkan mellan aktörer, behovet av ökade resurser till kultur samt föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt.

I Nordmalings kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, kulturskola, bidrag till studieförbund och kulturföreningar samt fritid och turism.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Nordmalings kommun: Nordmalings musik- och teaterförening, hembygds- och byggdegårdsföreningar, Kulturföreningen Huset i Klöse, Konsthall Norra Kvarken, Olofsfors Bruk och flera museer samt Folkets Hus i Rundvik.

Dialog: I Nordmaling hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ökade resurser, betydelsen av samverkan, behovet av upprustningar av vissa lokaler, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse för kommunen samt bibliotekets roll i lokalsamhället.

Kulturplan Region Västerbotten 2020-2023

I Norsjö kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår kulturskola, bibliotek och fritidsgård.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Norsjö kommun: Berättarföreningen, Norsjö hembygdsförening, Norsjöslöjdarna, Beredskapsmuseum, Norsjö och Bastuträsk Folkets hus, Dahlbergsgården, Ringvor i Rengård, Svansele dammängar, Raggsjöliden - Torgny Lindgrens litterära landskap, Kulturreservatet Rörträsk Silängar, Älgjägarfolkets viste.

Dialog: I Norsjö hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ändamålsenliga lokaler, kulturarvet och kulturmiljöernas betydelse för kommunen, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, de ideella krafternas betydelse, kultur som integrationsverktyg, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, bibliotekets betydelse i lokalsamhället samt behovet av ökade resurser till kultur.

I Robertsfors kommun ansvarar Tillväxtutskottet för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek, allmänkultur samt bidrag till bildningsförbund och kulturföreningar. Kulturskolan hör till Barn och utbildningsutskottet.

Exempel på kulturföreningar och kulturmiljöer i Robertsfors kommun: Konstföreningen, Bygdeå-Nysätra släktforskningsförening, hembygdsföreningen och intresseföreningar, Robertsfors teater & musik, Robertsfors musiksällskap, Överklintens Folkets Husförening, Bruksmuseet, Kulturrum i Ratan, Kålaboda lantbruksmuseum.

Dialog: I Robertsfors hölls en politiker- och tjänstepersonsdialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur i relation till kulturskola, kultur som framgångsfaktor, kulturföreningar och de ideella krafternas betydelse, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka, geografiska och demografiska utmaningar samt föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt.

I Skellefteå kommun ansvarar kulturnämnden för kulturverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar för kommunens delägarskap i Skellefteå museum AB och Västerbottensteatern AB. I kulturnämndens verksamhetsområde ingår allmän kulturverksamhet, programverksamhet, kulturutveckling, biblioteksverksamhet, offentlig gestaltning, konsthall, konstarkiv, kulturskola och Nöjesfabriken - en dagligverksamhet med inriktning teater. Kulturnämnden ger stöd till studieförbund, kulturföreningar och kulturaktörer.

Exempel på kultur och kulturmiljöer: Det finns ett flertal hembygdsföreningar och kulturföreningar i Skellefteå kommun, festivaler som Berättarfestivalen, Trästocksfestivalen, Nordsken, Burträsksvängen och kulturinstitutioner som Museum Anna Nordlander, Skellefteå Museum, Västerbottensteatern samt Sara Kulturhus (som är under uppbyggnad) och Nordanå kultur- och kulturarvsområde för att nämna några exempel. Skellefteå kommun är finsk förvaltningskommun och har utsetts till Barnrättskommun av Unicef Sverige.

Dialoger: I Skellefteå hölls två dialoger. En politiker och tjänstepersonsdialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur oavsett vart i kommunen/regionen de bor, professionella kulturskapares möjligheter att bo och verka i Skellefteå kommun och Västerbottens län, behovet av samverkan, kulturskolornas betydelse och utveckling samt det nya kulturhusets möjligheter och behovet av Nordanå som ett fortsatt kulturområde.

I Sorsele kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår bibliotek och kulturavdelning.

Exempel på kulturföreningar och kulturmiljöer i Sorsele kommun: Sorsele Poesisällskap, Ammarnäs Sameförening, Gargnäs Intresseförening, Lapplatsen i Ammarnäs, Viktoria kyrkan i övre Juktådalen, Jillesnoule, Sorsele hembygdsområde. Sorsele kommun är samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Sorsele hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande betydelsen av en gemensam viljeriktning när det gäller kulturfrågor i kommunen, kommunal samverkan, geografi och demografi, nationella minoriteters kulturer och samernas rätt till sin egen kultur, bibliotekens roll i lokalsamhället, kreativa näringar och kulturskapares möjligheter att bo och verka i kommunen, mötesplatser och ändamålsenliga lokaler, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt samt kulturskolornas roll för barn och ungas framtid i inlandet.

I Storumans kommun ansvarar Fritids-, kultur- och utbildningsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår förskola, grundskola, gymnasium, bibliotek, allmänkultur, bidrag till bildningsförbund och kulturföreningar, fritidsgårdar och Skapande skola.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Storumans kommun: Storumans musik- och teaterförening, studieförbund, byaföreningar, hembygdsföreningar, botaniska trädgården i Hemavan, kulturreservatet Aatoklibpie/Atoklimpen, Linnéparken i Gunnarn och hembygdsområdet i Storuman. Storumans kommun är samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Storuman hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av att synliggöra kulturens roll och betydelse i kommunen, samisk kultur och samernas rätt till sin egen kultur, samverkan och resurser, geografiska utmaningar samt kulturskolans betydelse.

I Umeå kommun ansvarar kulturnämnden och kommunstyrelsen för kulturverksamheten. Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för kommunens delägarskap i Norrlandsoperan AB, Västerbottens museum AB, stödet till Gitarrmuseet och Bildmuseet som har Umeå universitet som huvudman. Under kulturnämnden ingår allmän kulturverksamhet och biblioteksverksamhet. I allmän kulturverksamhet ingår kommunala kulturskolan, kulturcentrum för barn och unga, kultur i skolan, konstenheten och Kultur för seniorer samt arrangemangsverksamheten i kulturhuset Väven. Umeå utsågs till kulturhuvudstad 2014 och är den kommun i landet som satsar mest pengar på kultur per capita.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Umeå kommun: I Umeå finns ca 135 registrerade kulturföreningar, 41 samlingslokalföreningar, festivaler som Ubmejen Biejvieh (Samiska veckan), Littfest, Umeå arabiska filmfestival, Umeå europeiska filmfestival, Umeå Jazzfestival, Umefolk, Holmöns visfestival med flera. Friluftsmuseet Gammlia, kulturhuset Väven med Folkets bio och Kvinnohistoriskt museum, Guitars the museum, Umedalens skulpturpark, kulturmiljöerna på Holmön och Norrbyskär. Umeå kommun är finsk och samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Umeå hölls en politiker och tjänstepersonsdialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande regionalt konstresurscentrum, kulturskola, filmområdet, regionala spelplatser för fria teatergrupper, festivalstöd, minoritetsspråk, det samiska kulturhuset Tráhppie samt biblioteksamarbeten.

I Vilhelmina kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår allmän kulturverksamhet, biblioteksverksamhet och museiverksamhet.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Vilhelmina kommun: Studieförbunden, Riksteatern Vilhelmina, Lappmarkens släkt- & bygdeforskare, Bernhard Nordhsällskapet och Samevistet/sameföreningen, Ricklundgården, Norgefarargården, Fatmomakke kyrkstad och Folkets Hus. Som exempel på kulturarrangemang kan nämnas Nybyggarveckan, Vilhelminabiennalen och Midnight Light Festival. Vilhelmina kommun är samisk förvaltnings kommun.

Dialog: I Vilhelmina hölls en öppen dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande behovet av ändamålsenliga lokaler, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, behovet av en lokal samordning, resursfördelningen mellan kust och inland, geografiska och demografiska utmaningar, behovet av ökade resurser till kultur samt föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt.

I Vindelns kommun ansvarar kommunstyrelsen för kulturverksamheten. I verksamheten ingår Bibliotek, kultur och studieförbund.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Vindelns kommun: Åmsele kultur och teaterförening, Sjungaregårdens kultur- och teaterförening, Vindelådalens slöjdare, Vindelns konstklubb, Vindelns föreläsningsförening, GARV, Vindelns hembygdsförening, Hällnäs historia, Konst i kvarn, Vindelälven, och Vindelns folkhögskola.

Dialog: I Vindeln hölls öppen en dialog. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande vad begreppet kultur innebär för Vindeln, föryngring och återväxt i relation till bland annat föreningsutveckling, behovet av ändamålsenliga lokaler, samverkan, ekonomi och resurser samt samordnare.

I Vännäs kommun ansvarar Barn- och utbildningsnämnden för kulturverksamheten. I verksamheten ingår kultur, bibliotek och kulturskola.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Vännäs kommun: Vännäs teater- och musikförening, Vännäs konstförening, Slöjdarnas hus, Motormuseet.

Dialog: I Vännäs hölls en politiker och tjänstepersonsdialog och en öppen dialog. Vid dialogerna lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas rätt att ta del av och skapa kultur, professionella kulturskapares möjligheter att vara verksamma, behovet av ändamålsenliga lokaler, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, betydelsen av samverkan, brukandet av kulturarvet samt Vindelälven som biosfärområde.

I Åsele kommun ansvarar verksamheten Fritid, Turism och Kultur för kulturverksamheten som ligger under kommunstyrelsen. I verksamheten ingår allmän kultur, biblioteksverksamhet, museiverksamhet, kommunens konst, kulturskola och bidrag till föreningar och studieförbund, ungdomsgård, Kulturhuset, bion samt turism, inflyttning och Fritidsanläggningar.

Exempel på kultur och kulturmiljöer i Åsele kommun: Åsele Musik- och Riksteaterförening, Åsele Folkdanslag, Åsele dragspelsgille, Åsele vävstugeförening, Opera i berget, Åsele e-sport förening, Lappmarkens släkt och bygdeforskare, hembygdsområdet, Konstvägen 7 älvar, Sagavägen och Björnlandets nationalpark. Åsele kommun är samisk förvaltningskommun.

Dialog: I Åsele hölls en politiker och tjänsteperson dialog med inbjudna lokala föreningar. Vid dialogen lyftes bland annat frågor gällande barn och ungas möjligheter att skapa och ta del av kultur, behovet av ändamålsenliga lokaler, samverkan mellan aktörer, behovet av ökade resurser till kultur, kultur som integrationsverktyg, digitaliseringens utmaningar och möjligheter, föreningsutveckling i relation till föryngring och återväxt, geografiska och demografiska utmaningar, mottagar- och arrangörledets förutsättningar samt resursfördelningen mellan kust och inland.

Foto: Region Västerbotten.

Dialoger 2018-2019[6]

Samrådsdialoger
Deltagare vid respektive samrådsdialog var representanter för:

28 maj	Urfolket samer
14 juni	Folkbildning Västerbotten
23 september	Arrangörsföreningar
24 september	Sverigefinnar
26 september	Romer och Tornedalingar
3 oktober	Professionella kulturskapare
7 december	Ungdomsdistriktsorganisationer och kulturföreningar
13 december	Uppföljande dialog urfolket samer

Verksamhetsdialoger

19 november	Skellefteå museum AB
19 november	Konstfrämjandet Västerbotten
21 november	Norrlandsoperan AB
21 november	Västerbottens museum AB
22 november	Västerbottensteatern AB
22 november	Skogsmuseet i Lycksele AB
30 november	Profilteatern
30 november	Skuggteatern
3 december	Företagsarkivet i Westerbotten
3 december	Folkrörelsearkivet Västerbotten
4 december	Riksteatern Västerbotten
4 december	Västerbottens läns hemslöjdsförening
5 december	Ögonblicksteatern
10 december	Kultur och hälsa

Kommundialoger

16 januari	Malå kommun
17 januari	Norsjö kommun
31 januari	Vännäs kommun
1 februari	Nordmalings kommun
12 februari	Bjurholms kommun
14 februari	Åsele kommun
18 februari	Lycksele kommun
19 februari	Dorotea kommun
20 februari	Vilhelmina kommun
26 februari	Sorsele kommun
27 februari	Storumans kommun
28 februari	Skellefteå kommun
12 mars	Robertsfors kommun
14 mars	Umeå kommun
18 mars	Vindelns kommun

6. Exklusive ordinarie löpande dialoger och politiska möten.

www.regionvasterbotten.se

region
västerbotten